

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Manipulus curatorum

Guido <de Monte Rocherii>

[Straßburg], 29. Nov. 1490

Incipit secunda particula huius libri in qua agitur de penitentiis et his que pertinent ad confessionum audientiam et penitentiarum impositionem

[urn:nbn:de:bsz:31-310077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-310077)

Secunda pars toti libri

matrimonium legitimum maliciose impedimentum obiecerit propter penitentiam quam deberet facere pro peccato canonice non debet effugere ultionem Et istud optime servatum in ecclesiis gallicanis. ubi pro tres dies divinos vel tres dies solennes antequam contrahatur matrimonium indicatur in ecclesia quasi aliquis sciat aliquid impedimentum quare matrimonium non debeat fieri proponat. et istud vocatur bannum in francia. Et quicumque istis premissis hinc sunt excommunicati. vna tamen neque ecclesia in suo sensu abundat. Et hec de matrimonio dicta sufficiant. Et sic terminatur prima particula huius libri. in qua de omnis et minus bene dicitur veniam petens obsecro lectorem benivolentem contra sagittas detractorum clipeum orationis opponens minus bene dicta corrigat et emendet.

Explicit prima particula huius libri.

Incipit secunda particula

huius libri in qua agitur de penitentia et his que pertinent ad confessionem audientiam et penitentiarum impositionem. Et habet quatuor tractatus principales.

Erus deus ac pius sa

maritanus dulcis ihs. qui vinum et oleum infudit in vulneribus sauciati a hierusalem in hiericho descendens qui incidit in latrones statum ruinaque peccati eiusque medela et remedium in signi et mirabili parabola declaravit. Hierusalem enim que visio patris dei innocentia baptismalis est pro qua Bersabee que puteus saturitatis siue satietatis interpretatur. i. aia cuiuslibet christiani baptismalis aque puteo satietas. pro et pacifico salomoni. pio. s. iesu qui est vera pax facies vtraque vnum iuxta prophetam prope desponsatura in fide progreve repentat, Hiericho vero que luna que nunc in eodem

Secunda pars totius libri

statu manet interpretat statum peccati in quo homo stultus. s. hō
peccator restante sapiente velut luna mutat evidentissime
figuratur. A hierusalem ergo in hiericho homo descendens
est peccator q̄ baptismale innocētiā deserens p̄ deuiā vicio
rum plabit̄ z descendit. z sic ab inferni latronibz spoliat̄ bo
nis seu donis gratis erutus. z in naturalibz sauciatur. Hūc
pietatis ac misericordie oculis respiciēs dñs noster Iesus
christus p̄ eius sanatiōe de summo celoz ad ima descendit. z
in vero intemerate virginis Marie carnem assumēs. z sau
ciat̄ vulnera in ara crucis alligans funiculis caritatis. vi
num mortificatiōis penitētie z oleum indulgētie leniēs in
fudit in ipis. In cuius rei signum sue salutifere predicatiōis
exordium isto salubri ac suauissimo themate insigniuit. Pe
nitentiā agite appropinquit̄ em̄ regnum celoz. Ubi indicit
p̄nitentiā z p̄ eam patriam repromittit. Demū ope qd̄ sibi pa
ter dederat p̄summato. sauciato. s. boie iam sanato ne cum
absq̄ custode desereret ipm̄ sauciatur cōmendauit stabula
rio. i. sacerdoti curato. z dedit ei duos denarios. s. duas cla
ues eccle. s. discernēdi sciaz ac ligandi z soluēdi potestatem
adhibēs dixit. Eram illi habe. Ut igit̄ sacerdotes q̄ non
sunt multū in iure canonico vel sacra theologia p̄uerti ali
quā noticiā haberēt p̄ quam possent inter lepram et lepram
discernere. z sic p̄nitē salutaris ministrare medelā in scda parte
huius op̄is aliq̄ ex diuersoz doctoz sententijs z maioz meo
rum dictis diligenti studio vt meli⁹ z breui⁹ potui compilau
i vsq̄ qñ neophiti et min⁹ p̄uerti curati in foro penitētie du
bitauerint istud opusculū sit eis qualecūq̄ introductorium
et aliqd̄ directiuū. Nec autem nō p̄sumens de viribz p̄uertijs
cum nulle sint acceptaui. sed confidens de clemētia saluatoris
q̄ bñ oīnia faciēs surdos facit audire et mutos loq̄. vnde le
ctor affectum meū cōsiderans me lingua toxicata non mor
deas. et si aliq̄ inuenias vtilia ea attribuas soli deo. minus
autem vtilia vel prozsus inutilia me et ea fraterna corrigas
et emendes charitate

*hinc p̄uertijs
duos denarios*

Tractat^o prim^o secū de partis

Tractat^o prim^o secū de partis

Principal de pnia i generali. Et hz q̄ttuoz capla

Penitentia igitur tracta

D tur^o pmo dicā aliq̄ d pnia i generali. z postea dicā de qlibz ei^o pte i spēali. Caplm p̄mū qd est pnia. et vñ dicat. z q̄t sūt ei^o spēs. Caplm scdm de pnia solēni. Caplulū tertiu de pnia publica. Caplm quartū de puata penitentia.

Quid est pnia z vnde dicat. z q̄t sūt ei^o spēs

Caplm p̄mū

P Enitētia fm Amb. diffinit sic. Pnia est p̄terita p̄ctā plāgere. z plāgēda itez n̄ cōmittē. Scdm Aug. diffinit sic. Pnia ē q̄dā dolēs v̄dicta p̄nitēs i se q̄d se dolet p̄misse. Et d̄r pnia d̄ pena pene. z teneo tenes. vñ pnia q̄i pene tētio. in q̄stū. s. penitēs p̄ penā quā sustinet punit se p̄p̄ illici ta q̄ cōmissit. Probāt ista d̄ pnia di. iij. circa p̄n. Aug. i li. v. re sponsonū diffinit sic pniaz. Pnia ē q̄dā res optia z perfecta oēs defect^o renocās ad p̄fectū. Uex licz a doctoribz varie et multe distinctōes ponāt de pnia. s. quomodo est p̄tus et sacramētū. moncāt etiā circa hāc materiā multe questōes. ob missis om̄ibz illis cū mag^o confusione q̄ edificarōz contineāt aiaz. de diuisione pnie est agēduz. Sciēdū ḡ q̄ pnia vno mō diuidit̄ sicut gen^o in spēs. alio mō diuidit̄ sic totum i partes. Prima diuisio est q̄ pnia alia est solēnis. alia ē publica. alia est puata.

De solēni pnia

Caplm II

E Trca solēnēpniaz q̄ttuoz sūt notāda. P̄rio qlis sit vel q̄ sit ei^o forma. Ubi sciēduz est q̄ ista pnia n̄ d̄r solēnis qz sit i publico. sed qz imponit̄ cum solēnitate tali. Uñ sciēdum q̄feria q̄rta i capite ieiunij. i. i die cinerum. illi q̄ debēt agere istam p̄niam p̄ntent se in ecclesia coram ep̄o et sacerdotibz. et ep̄s p̄missa aliqua monitōe ostēdit̄ eis grauitatē z enormitates p̄ctōz suozum. z indutos cilicio eicit eos de

De penitentia

eccl'a. cātrādo illō rñsorū Sen. iij. c. In sudore vultus tui. z sic
sūt extra eccl'az vsqz ad diē cene. q̄ diē r̄cipiūt z admittūt ad
gressū eccl'e. nō tñ ad cōionē quōsqz sūt p̄ ep̄m recōciliati. Et
de h̄z plene z p̄fecte. l. di. i. capite. Secūdo notāda ē rō b̄so/
lēnitat̄. z est triplex. Una ē ad exēplar et terrore alioz. Alia.
est ad erubescētiā delinq̄ntiū. Alia ē ad significatōz eiectio
nīs ade de paradiso. vñ cū grādibz suspirijs d̄z sibi denūciare
ep̄s q̄sīc adā. p̄t̄ p̄ctm̄ suū sūt eiect̄ de paradiso. ita ip̄i. p̄t̄ pec
catū suū eijciūt de eccl'ia. Et iō sic h̄z. xxxv. q. v. c. vl. tal' p̄nā
nō ē iterāda. z sic itelligit̄ p̄bū Amb. qd̄ ponit̄ de pe. di. l. q̄ di
cit q̄sīc vnicū ē baptisimū ita ē vnica p̄nā. qz loq̄t̄ de p̄nā so
lēni q̄ nō d̄z iterari nisi d̄ p̄suetudie alie' eccl'e aliqd̄ aliō ob
tinerz. tūc ei possz sine piclo iterari. de pe. di. iij. c. s. s. ex p̄sōa
¶ Tertio notādū p̄ q̄bz criminibz z q̄bz p̄sonis d̄z imponi ista
p̄nā. Un̄ sciēdū q̄nō d̄z iponi nisi p̄ q̄i z enormi z vulga
tissimo crimie qd̄ totā cōmouerit vrbē vl' cōitatē. Nō d̄z ipo
ni clerico nisi deposito. z q̄ sel' eā egerit nō p̄t̄ pmoueri ad sa
croz ordies. nec mīstrare i ordie suscepto. vt p̄z. l. di. ex peni
tētibz. xxxvi. di. ill'atos. Rō b̄' p̄hibitōis ē q̄druplex. Prima
ē ordie excellētia. qz nō sūt digni suscipere vasa. s. sacroz. i. or
dines q̄ dudū fuerit vasa vicioz. licet em̄ p̄ctm̄ sit delectum p̄
p̄nāz. remanet tñ aliq̄ cicatrix. i. aliq̄ irregularitas q̄ ip̄m i
pedit a susceptōe sacri ordie. Secūda cā est timor labēdi ex p̄
stina p̄suetudie p̄surgēs. p̄ferēs ei memorādi criminis labem
nō h̄z sacerdotij lucidā dignitatē. l. di. i. sacerdotibz. Ter
tia cā. p̄t̄ scandalū ppli. cū ei tal' p̄nā nō iponat nisi p̄ crimi
ne enormi z vulgarissimo qd̄ totā p̄mouerit vrbē. nō possēt
tal' sine maḡ scādalo mīstrare. l. di. de bis clericis. Quarta cā
est. qz nō h̄z frontē redarguēdi alios. cū ip̄e sit p̄sci' sibi se cō
mīssisse eadē q̄ corripit vl' maiora. xxxvi. di. p̄mū. Dispēsat autē
cū solēni p̄nā i minoribz ordibz. p̄t̄ nccitatē vel vtilitatez ec
clesie. vt d̄z in. l. di. Placuit. Et si q̄ras. q̄s p̄t̄ facere dispēsa
tionē. Dico q̄ ep̄s ex q̄ nō ē ei sp̄cialit' p̄hibitū. extra d̄ se. ex. nu
p̄. Et si dicas q̄ p̄ illō qd̄ d̄z. l. di. c. ex peitētibz. vbi d̄z q̄ ep̄s
sciēt ordinās solēnit' penitentē d̄z p̄uari p̄tate ordinandi.

Tractat^o. I. secunde partis

Dico qm̄ obstat. qz̄ intelligit illd̄ cū ordiat absq; dispēsatōe
l'cū ordiat sine cā legitia z̄ iordiate dispēsat. l. di. q̄ i aliquo
Solēnit etiā penitēs nō p̄r̄ h̄e m̄ionū. si tñ̄ p̄erit tenebit
pb̄ant ista. l. di. Illd̄ q̄z̄ nob. z. xxvj. q. vj. c. vl. Quarto no
tandū ē a q̄ p̄t̄ iponi solēnis p̄n̄ia. Et ē sciēdū q̄ solēnis pe
nitētia n̄ dz̄ iponi nisi ab ep̄o vel de mādato ep̄i a sacerdote.
Solēnit ep̄s vl̄ in articulo n̄c̄itat̄ d̄ mādato ep̄i sacerdos p̄t̄
recōciliare solēnit penitētes. z̄ si bñ̄ penituerit potest̄ recōci
liari infra octauas pasce. z̄ cōicare z̄ h̄e ingressū ecclē. sinau
tē remanebūt sic vsq; ad finē vite. Et h̄z̄. xxvj. q. vj. c. vl. Et
qz̄ ista mat̄ia maḡ t̄agit reuerēdos z̄ sc̄tissimos ep̄os q̄z̄ ser
uus z̄ discipul^o sū q̄z̄ simplices sacerdotes. idō n̄b̄il pl^o dicā
de ista mat̄eria.

De publica penitētia. Ca. III

Publica vocat^{ur} illa q̄ fit i facie ecclē. nō tñ̄ cū p̄di
cta solēnitare. sic qñ̄ iniungit pegrinatio p̄ mūdū cūz̄
baculo cubitali vel cū veste aliq̄ vel cū aliq̄ alio tali. Et h̄ac
possz̄ vt credo iponere q̄libz̄ p̄fessor̄ p̄fitei sibi. qz̄ n̄ inenio
p̄hibitū nisi forte p̄suetudo teneret p̄riū. vl̄ nisi ep̄s reserua
uerit sibi. Et ē sciēdū q̄ ista p̄n̄ia n̄ dz̄ iponi clerico nisi de
posito. nec etiā dz̄ iponi laico nisi p̄ crimie gūi et manifesto.
z̄ qz̄ iudicare de crimibz̄ gūibz̄ z̄ maifestz̄ p̄tinet ad ep̄os cre
do z̄ p̄sulo q̄ille cui eēt tal' p̄n̄ia iponēda eēt ad ep̄m remittē
dus. pb̄at ista de pe. di. vj. c. cui autē debeat. §. sacerdos. Et
credo q̄ tal' p̄n̄ia possz̄ iterari toties q̄nties iterat̄ pctm̄ p̄ q̄ ē
iponēda. de pe. di. iij. c. repiunt. z. c. septies i die cadit iust^o.
et. c. adhuc instāt perfidi.

De puata penitētia. Ca. IIII

Penitētia puata est illa q̄ singularit̄ et puata fit q̄tidie
cū q̄s pctā sua p̄fitei secrete sacerdoti. z̄ de ista sp̄ali
ter intēdit h̄. Et est sciēdū q̄ q̄libz̄ p̄n̄ia p̄fecta i tres p̄ses di
uidit. s. cordis p̄tritōem. oris p̄fessionē. z̄ opis satisfactōz̄ Et
ista est sc̄da diuisio p̄nie. Unde Job̄es os aureū. Perfecta
p̄n̄ia cogit pctōrem om̄ia sufferre. in corde em̄ est cōtritio. i
ore p̄fessio. in ope satisfactio z̄ tota hūilitas. et hec est fructi

De contritione

fera penitentia. de pe. di. j. c. penitentia vera. §. pfecta. Quia
em̄ tribus modis offendim⁹ deū. vitz delectatōe cogitatōis.
imprudētia locutōis. in supbia opis. Et s̄m regulam me/
dicoꝝ contraria p̄trarijs curant. tribus modis oportet q̄ sa/
tisfaciam⁹. s. cordis contritōe. oris cōfessione. z opis satisfi/
catione. Unde p̄nia sic pfecta est illud felix et beneficm̄ tri/
duū qd̄ petebāt filij israel. i. christiani deū p̄ fidem vidētes ī
egypto. i. in tenebris pctōꝝ existentes. dū dicebāt. deus he/
breoꝝ vocavit nos vt eam⁹ viā triū dieꝝ. s. p̄fessionis. contri/
tionis. z satisfactōis. in solitudinē h⁹ mūdi. z sacrificem⁹ sa/
crificiū p̄nie dño deo nostro. ne forte accidat nobis pestis. i.
culpa in p̄nti. z gladi⁹. i. pena in futuro. Penitentia etiā sic p̄/
fecta est illa scala b̄ndicta cum istis tribus ḡdib⁹ quam vidit ia/
cob erectā vsq̄ ad celum. z dominum innixum ipsi scale. et
hoc p̄ter tria. Primo vt ascendente per eam fortiter sustine/
at. Sc̄do vt si necesse fuerit ascendenti p̄ eam manū porri/
gat. Tertio vt ascendens p̄ eam cum fatigat⁹ fuerit ad ip̄m
respiciat iactans totam curā suam in eo. Non est ei ita cru/
delis vt ait Aug⁹. vt ip̄m cadere p̄mittat. In p̄mo gradu ē
dolor. In secundo pudor. In tertio labor. De his igit̄ par/
tibus penitentie per ordinem est dicendum. Et p̄mo de cō/
tritione

**Tractat⁹ secundo secunde par/
tis de p̄tritione. Et habet septem capitula**

Arca contritōis septem

e sūt p̄ ordinē p̄siderāda. P̄mo qd̄ ē p̄tritio ī se.
Sc̄do de q̄ntitate p̄tritōis. Tertio de ei⁹ q̄li/
tate. Quarto de ei⁹ duratōne. Quinto de q̄b⁹
debet esse p̄tritio. Sexto q̄ est causa inductiua contritōis.
Et septimo q̄s est effect⁹ contritōis

Tracta. II. secunde partis

Quid est contritio Ca. I

a Dvidēdū qd ē p̄ritio notādum q̄ p̄ritio sumit h̄ ad
similitudinē p̄ritōis q̄ fit i corp̄alibz. Un̄ sciēd̄ q̄ res d̄z
corp̄alit̄ p̄teri q̄ i minutas ptes p̄terit̄ sic sp̄s aromaticē in
mortario p̄terit̄. Un̄ d̄na ē int̄ p̄ritōz̄ z̄ fractōz̄. nā fractio
est q̄n̄ res frāgil̄ in maḡs ptes. Cōtritio est q̄n̄ res frāgil̄ seu
terit̄ i minutas ptes. Dolor igit̄ de pctis d̄z p̄ritio n̄ fractio
ad designādū qnō solū penitēs d̄ pctis suis i generali p̄teri
tur. imo de q̄libz̄ i sp̄ali. de h̄ t̄n̄ maḡs dices infra in. v. ca. h̄
tracta. S̄z q̄re maḡs d̄z p̄ritio q̄ dolor. Sciēdū q̄ fm̄ q̄
dicit. b. Bern̄. sup̄ cāt̄. iō d̄z p̄ritio z̄ nō dolor. qz̄ sic vngētū
sanatiū p̄ficif̄ ex ml̄s herbis trit̄ i mortario. sic vngētū cō
pūctionis p̄ficif̄ ex herbis ml̄toz̄ pctōz̄ nars̄ i aia peccatri
ce. qz̄ vt d̄ i ps̄. lxxij. In tra deserta inuia z̄ ina q̄sa. trit̄ i mor
tario conscie. Et lz̄ istd̄ p̄e sit z̄ s̄ctissime dictū. nō t̄n̄ reddidit
Bern̄. rōem h̄ qd̄ q̄rebat. qz̄ fm̄ h̄ maḡs dices h̄ p̄terens
q̄ p̄teri z̄ pctm̄ dices p̄ritū. Et iō sciēdum q̄ in p̄ritōe
tria sūt attēdenda. P̄rio qd̄ est illd̄ qd̄ p̄terit̄. Sc̄do a q̄ p̄te
rit̄. Tertio ad qd̄ p̄terit̄ siue ad qd̄ p̄ritio termiat̄. Illd̄ qd̄
p̄terit̄ est corp̄ pctōis. qd̄ est vas q̄si fictile repletuz̄ veneno
pcti. Et iō Joh̄el. p̄ha indicās auctoritate dei p̄ritōz̄ dixit
Cōuertim̄ ad me i toto corde v̄ro. i ieiunioz̄ fletu z̄ planctu
et scindite corda v̄ra. s. i p̄ritōe. Illd̄ a q̄ p̄terit̄ cor pctōz̄ est
duplex mola. q̄z̄ vna est sup̄ior. i. sur̄sū eleuās. z̄ ista est spes
venie pueniēs ex p̄sideratōe diuie miseric̄die. Alia est mola de
orsū dep̄mēs. z̄ ista ē timor penevenies ex p̄sideratōe diuie
iusticie. Et istas duas molas d̄z tenere ver̄ penitēs nec vn̄
q̄z̄ d̄z eas deserere. nec eas dyabolo pignori tradere. In cu
ius figura d̄z in Deut. xxiij. Non accipies loco pignoris su
periorē z̄ inferiorē molā. i. nō desperes p̄ magnitudinē et
enormitatē pctōz̄ tuoz̄. s̄z sp̄ spera i dei miseric̄dia. nec presumas
s̄z time ḡuitatē tormētoz̄ ex dei iusticia. Illud ad qd̄ p̄ri
tio termiat̄ est vt cor pctōz̄ durū vt lapis emolleseat z̄ liq̄
fiat vt cera. qz̄ sc̄ptū est. Cor d̄uz̄ male habebit i nouissimo
die. Et iō p̄e p̄rit̄ p̄t dicere. Factū est cor meū tāq̄ cera li

De contritione

quiescēt. Et dō tali corde dicit ps. l. Cor contritū et humiliatū deū
despicies. Uiso igitur ppetate istius nominis contritio vidēdū ē qd
sit contritio. Et est sciendū qd contritio a magis sic diffinit. Con-
tritio est dolor volūtariē p peccatis assumptū cū proposito confitēdi et
satisfaciēdi. Et ad euidentiā istius diffinitōis vidēdū est dō sin-
gulis partibus positus in diffinitōe. dicit enim. contritio est dolor. Cum
enim fm qd dicitur est tria trijs curant. et medicina dicitur esse cō-
traria infirmitati. et contritio sit medicina peccati. et in peccato fuerit
delectatio oportet qd in contritione sit dolor. Et ita dicitur i apoc.
xviii. c. Quātū glorificauit se in delicijs fuit in peccati ppetratōe
tantū date ei tormētū et luctū in contritōe. Et norandū qd nō
solū in contritōe est dolor. sed etiā est ibi et gaudiū. qm cū peccator
recordat se p peccatū offendisse deū creatorem suū qd eū creauit
ad vrginē suā. pater suū celestē qd eū pascit corpālī et spūālī
et redēptore suū qd eū liberauit p propriū sāguinē suū a pena et
a ppetua dāmnatōe. recollit etiā se amisisse p peccatū suū gliaz
paradisī et incurrisse penā inferni. dolere dicitur. Sed qn cogitat
se p istū dolorē elōgari a peccator recōciliari deo gaudet. Et nō
ī merito. sic enim gaudet qd naufragiū euasit. sic vere contritio de-
bet gaudere dū se videt peccati naufragiū euasisse. Sequitur. volū-
tariē assumptū. Cum enim deo nō placeant coacta fuitia nisi
si dolor contritōis eēt volūtariū nō esset deo grātus nec acceptus.
Sic enim peccatū teste beato Aug. a deo est volūtariū qd nō est vo-
lūtariū iā nō est peccatū. sic contritio dicitur eēt adō volūtariē assumptā
qd nō est volūtariā iam non est contritio. Et rō istoz est ista.
qz actus meritorij et demeritorij oportet qd sit a volūtate eli-
citū vel impulsiū. alias nō esset meritorij vel demeritorij. Sequitur.
cū proposito confitēdi et satisfaciēdi. vere enim contritio dicitur eēt in
proposito confitēdi et satisfaciēdi qn hz oportunitatem.
alias contritio sua esset falsa et nulla. et rō est. qz cū ad pfectōz
toniū integralis requiratur qd eēt ptes sint sil. sic ad pfectōem
domiū requiritur qd sint sil. tectū parietes et fundamentū. ita et ad
pfectōem vere penitentiē requiritur qd ista tria. scilicet. contritio. confessio et
satisfactio. qd sunt partes integres eēt in quantū est sacrum sint
sil. in reuel. in voto. Ubi in quilibet penitentiā pfecta sunt tres

Tractat⁹. II. secunde partis

partes. s. cordis contritio. oris confessio. et operis satisfactio. q̄s tan-
git Joel. p̄pha cū dicit i p̄sona dñi. *Convertimini ad me i toto corde*
deus etc. Cū em̄ dicit in toto corde. tāgit contritōez et confessiōē
fieri in toto corde. Ille aut̄ in toto corde p̄uerit q̄ illud quod
ore dicit corde sentit. q̄ cū cor et lingua n̄ discrepāt dulc̄ est
symphonia. Et cum vlt̄er⁹ dicit in ieiunio etc. indicat satisfac-
tionē. s̄m em̄ qd̄ dicit Joh. Quicqd̄ est i mūdo aut̄ est ocu-
piscētia carnis. aut̄ occupiscētia oculor̄. etc. Iō s̄ occupiscen-
tiam carnis dicit in ieiunio. s̄ occupiscētia oculor̄ dicit in fle-
ctu et plāctu. et s̄ sup̄biam vite dicit. *scindite corda v̄ra et nōve-
stimenta vestra.*

De quantitate contritionis Ca. II

¶ Quantitas contritiōis mēsurat̄ penes q̄ntitatē doloris
q̄ essentialit̄ est ip̄a contritio vel causat̄ a contritiōe. Nota
dñ̄ q̄ duplex est dolor in contritiōe. s̄m q̄ dolor d̄r duob̄ mo-
dis. Nam dolor vno mō idem est qd̄ displicētia volūtatis. in
q̄stū. s. volūtati displicet aliquam rem fore v̄l fuisse. Alio mō
dolor idem est qd̄ passio resultans siue redūdans in sensua-
litate. i. in carnē. in q̄stum. s. in p̄te sensitiva sentit̄ aliq̄s do-
lor: ex illatōe aliq̄ nocumēti. sic q̄n̄ p̄scindit̄ mēbz v̄l vulnera-
tur corp̄ v̄l cōburit̄. vel aliq̄d tale. Loq̄ndo de dolore p̄mo
mō put̄. s. dolor est displicētia volūtatis. tal̄ dolor est essentia-
liter ip̄a contritio. et sic dolor contritiōis d̄r eē. et est maxim⁹ si sit
p̄a contritio. Un̄ dico q̄ pct̄m̄ tuū d̄r sic displicere volūtati et
rōni q̄ nullo mō et nullo pacto nec cōmodo nec incōmodo
p̄vlla revelles in ip̄um p̄sentire vel p̄sensisse. Et rō h̄ est. q̄a
contritio si sit p̄a non p̄t eē sine caritate. imo sp̄ cū caritate. Ad
h̄ aut̄ q̄ aliq̄s habeat caritatē q̄stū cūq̄ parvam necesse est q̄
diligat deū sup̄ oia. sic q̄ p̄ nullo dāno l̄ cōmodo velit offen-
dere vel offendisse deū. Et ideo cū pct̄m̄ sit offensio dei: pec-
catū tuū d̄r displicere volūtati formate caritate. qual̄ d̄r eē
et est volūtas veri contriti q̄ nullo mō. nulla sorte. nullo dāno l̄
indāno velit ip̄m facere vel fecisse. et h̄ est qd̄ d̄r i Hier. vi. c.
vbi d̄r. *Luctum vni geniti fac tibi planctus amax. vbi dicit
glo. Docet penitētē qd̄ facere debeat. Et seq̄t. Nihil dolent⁹*

De contritione

morte vnigeniti. ita etiaz nihil dolenti⁹ d³ esse q³ offendisse deum per pctm. Et sic dico q³ loquendo de dolore put do-
lor dicit displicentiam voluntatis. dolor contritionis est ma-
ximus. ita q³ non posset esse maior. Si autem loquamur de
dolore prout nominat dolorem causatū in sensualitate. sic
talis dolor est effectus contritionis. in q³ tam. aliq³ vere et
perfecte fuerit contritus ex dolore pmo. s. ex displicentia vo-
luntatis de peccato. et inquantū est offensiuum dei prout
pit in fletum et lamenta et lachrymas. sicut legit de b^{ta} Ma-
ria magdalena et de beato Petro apostolo. et sic dico q³ non
oportet q³ in contritione iste dolor sit maior q³ ali⁹ do-
lore. Videm⁹ em̄ multos viros et multas mulieres se peni-
tētes fm̄ q³ hūanitas p³ cognoscere q³ mag³ flet et plorat p mor-
te p³ sanguinē suoz vel amicos suoz. vel p amissioe ali⁹ rei t³palis
q³ plorat et flet p pctis suis. Et rō est. cū ei dolor iste sit i affe-
ctione sensualitatis. et affectio q³ est i sensualitate seq³ expimē
talē et sensualē cognitōz. et pauci imo paucissimi sūt q³ ita ha-
beāt sensualē seu expimētalē cognitōem d³uine dilectiōis. sic
habēt cognitōem dilectiōis factoz t³palium. idō pauci imo
paucissimi sūt q³ ita sensualit³ doleāt de pctō sic dolēt de aliq³
damno t³pali. S³ si inuenirent aliq³ essent multū laudandi.
Sic g³ patz q³ loquēdo de dolore put dolor dicit displicen-
tiā et dissensū voluntatis dolor p³tritionis d³ esse maxim⁹. i. ma-
ior q³ ali⁹ dolore. loq³ndo at de dolore q³ dicit passiones
resultantē in sensualitate sic nō est necariū q³ dolor p³tricio-
nis sit maior q³ ali⁹ dolore. essz t³ mltū congruū. Sed
q³ d nūq³ ver⁹ p³triti⁹ et penitēs d³ pl⁹ velle sustinere q³ ali⁹ pe-
nā inferni vel quācūq³ aliā penā t³pale sicut infirmitatē vel
mortē q³ peccasse vel peccare. Dico q³ null⁹ in mēte sua debz
sibi ponere talē questionē. nec etiā alicui ali⁹. qz istud essz se
ipm̄ vel aliū ponere in temptatōem. et mens humana ē mul-
tum infirma ex parte sensualitatis. que semp³ refugit mortem
et mala corporalia. etiam quantumcūq³ sit homo pfect⁹. sicut
patet in saluatore n³ro ihu xpo q³ imminente passionis hora
dicebat. Tristis est anima mea. et h³ quantū ad sensualitatē.

Tracta. II. secunde partis

vsq; ad mortē. et exponēs seipm dixit. spūs. i. volūtas rōnal
pmp̄ est supple ad sustinēdū mortē. caro at. i. sensualitas in
firma. qz refugit mortē. Quare nēo dz se ponere i tali pplexi
tate. nec p̄fessor dz h̄ interrogare. Istō at requir̄ de nccitate i
q̄libet vere p̄trito et de penitēte q̄ vbi nccitas foret p̄us susti
neret omnē penā q̄ offenderet deū p̄ p̄ctm̄. Et h̄ de quanti
tate p̄tritois sufficiāt.

De eius qualitate Ca. III

n Unc de qualitate p̄tritois dicendū est. Circa qd̄ sci
endū est q̄ p̄trito dz h̄e septē pditōnes. P̄rio est dz
esse discreta. vñ dz esse cū spe venie. ita q̄ p̄e p̄trito nūq̄ debz
desperare de dei m̄scōdia. qz plus p̄t de p̄cere q̄ h̄o peccare
Un̄ Aug. sup illud p̄bū qd̄ dicit Layn Ben. iij. c. scz Da
ior est iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear dicit. Layn mentiris
qz maior est dei pietas q̄ tua iniq̄tas. et Amb. Nemo despe
ret qz iudam pditorē non scel̄ qd̄ cōmisit sz sua desperatio
fecit penit̄ interire. Sed qz nemo scit vtz sic dign̄ amore l̄
odio dei non dz nimis p̄sumere sz semp dz timere. qz initū
sapiētie est timor dñi. Et ideo ver̄ penitēs granū. i. aiām suā
dz terere inter duas molas. s. timoris et spei. et farina sic trita
barutello discretōis vel cōpassionis mūdāta aqua lacrima
rū. i. compunctōis commixta. panē bonū in clubano cordis
igne caritat̄ decoctū faciat hospiti suo t̄pō. ita qz in die iu
dicij dicat sibi. Esurini et dediti mihi māducare. Scōdo
dz esse amara. Et ita dicebat ille sāctus rex Ezechias. Isa.
xxvij. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine aiē
mee. Et si sit talis faciet pacē inter deū et aiāz peccatricem.
Un̄ idē Ezechias. Ecce in pace amaritudo mea amarissi
ma. Amara dz esse p̄trito. qz p̄ctōr̄ delectat̄ fuit in cogitati
one illicita. amariōr qz p̄sensit. amarissima qz opus illicitū
ppetrauit. Et si sic fiat poterit dicere cōtr̄e illud qd̄ sequit̄.
Tu at̄ eruisti aiām meā vt nō p̄iret. piccisti p̄tergū oīa pec
cata mea Tercio dz esse lacrimosa. vñ ps. vi. Lauabo per
singulas noctes lectū meū. lectū. s. p̄cie. lacris meis strātū
meū rigabo. Et sic fecit brā maria magdalena q̄ lacrimis la

De contritione

uit pedes dñi nři ihu xpi, ideoq; fuerūt sibi pctā remissa.
Quarto d3 esse p̄meditata, vt in auctoritate p̄allegata. Re
cogitabo tibi oēs ānos me. zc. Et dicit Isaias loq̄ndo aīe
peccatrici. Sume cytharā. s. p̄nie. circui ciuitatē. s. anie co/
gitādo z rememorādo singlā pctā. z d3 cogitare horas diei
z tpa z loca. h̄mōi meretricis. i. aīa peccatrix q̄ peccādo cū dia
bolo fornicata est. z obliuioi tradita ē a deo p̄ pctā oblita.

Quinto d3 esse vniuersal. i. de oib; pctis Sexto d3 esse
durabil. i. continua. z de his dicit infra in caplis duob; se/
quentib;. Septimo d3 esse integra. i. cum p̄posito confi/
tendi z satisfaciēdi. alias non esset p̄ritio sed derisio. Et de
hoc dictum est supra in p̄mo caplo. Et sic p̄t3 qualis debet
esse contritio.

Quantū d3 durare contritio. **Ca. III**

a D sciendū q̄tū d3 durare p̄ritio notandū est h̄ q̄m
q̄d sup̄ dictū est in. c. h. in p̄ritioe ē duplex dolor. Un⁹
est dolor q̄ idē est q̄d detestatio sine displicētia voluntatis. z
iste semp d3 durare q̄d in hō viuic Notandū at̄ q̄ cum p̄/
ceptū de p̄ritioe sit affirmatiuū. z p̄ceptū affirmatiuū obli/
gat semp z non ad semp. s3 p̄ loco z tpe. p̄ceptū de p̄ritioe
sic obligat q̄ non oportz q̄ hō sit semp in actu p̄uertēdi. sed
q̄cūq; occurrit sibi memoria de pctō q̄ displiceat sibi illō
fecisse. Et ita intelligit̄ s̄bū bti Aug. in li. de pe. vbi d3. Sp̄
doleat z de dolor gaudeat. Et seq̄t. vbi dolor finit̄ ibi p̄nia
deficit. Un̄ q̄n dicit semp doleat intelligendū est q̄n occur
rit memoria de pctō. Silt̄ q̄n dicit. vbi dolor finit̄. intelligē
dū est finit̄ vel de actu vel de habitu. Et cā q̄re d3 sic dura/
re p̄ritio est. qz nemo est cert⁹ de lege cōmuni si pctm̄ ē sibi
p̄ p̄ritioem remissum. qz nescit si p̄ritio fuit sufficiens. vñ d3
in ecclesia stico. De p̄piciato pctō noli esse sine metu. Posito
etiā q̄ aliq̄s sciret p̄ reuelatōez diuinā pctm̄ sibi fore remis/
sum. adhuc d3 sibi sp̄ displicere peccasse q̄n occurrit sibi me/
moriam de pctō. alias peccaret nouo pctō. qz sic culpa est velle
peccare. ita culpa est velle peccasse. Ali⁹ dolor est in p̄ritioe.
s3 dolor q̄ resultat z redūdat in sensualitatez. q̄n. s. homo ex

Tractat⁹. II. secund⁹ de partis

displacētia pcti pūprie i fletū z lacrimas. Et tal' dolo: non oportz q' sp' daret. sū pauci imo paucissimi sūt q' etiam vna hora sic possēt plorare pctā. q̄sto min⁹ tāto tpe vite sue. eēt tū m' te pfectōis q' sp' qn' recordaret' d' pctis possz ea plorare. sic legit' de brō Petro ap'lo q' sp' portabat sudariū i sinu cum q' tergebat lacrimas. qz qn' recordabat' pcti qd' fecerat qn' xpm negauerat nō poterat lacrimas p̄tinere. z tū bñ sciebat xpm sibi dimisisse pctm.

De q̄b' d'z esse p̄tricio. Ca. V

P Ecceatū q̄ddam est actuale. q̄ddā originale. Actuale est qd' p̄bit actu p̄pō. s. qn' hō agit qd' agere nō d'z. Et isto mō diffinit' sic. Pctm est omē dictū vel factū v' p̄cupitū s' legem dei. Originale pctm est qd' p̄bit homo ex origie in q̄tum. s. hō descendit ab Adam fm rōnem sine natiōez seminalē. ita q' pctm originale formalit' nihil aliud est q' carētia iusticie originalis. Tū sciendū q' Adam in sui creatōe acceperat a deo q̄ddam donū sup̄naturale. qd' donū vocabat' iusticia original. q' iusticia ita ordiabat' hoicm ad deū q' aia hois in omib' obediebat deo. ita q' in nullo mouebat' p̄tra volūtatē dei. z corp⁹ ita obediebat aīe q' in nullo mouebat' p̄volūtatē aīe. i. s' imperiū rōnis. Et p' illud donum omnia aīalia erant subiecta homini et obediebant sibi ad nutum. iuxta illud ps. viij. Omnia subiecisti sub pedib' ei⁹ ones z boves vniuersas. insug z pecora campi. volucres celi z pisces maris. Istō donū accepit Adam non solum p' se s' p' tota posteritate sua. ita q' in oēs q' descenderent ab ei⁹ semine ipse transfunderet istud donū. i. istam iusticiā originalē. Et isto dono p' pctm suum ipse p̄uauit se z totam posteritatē suā. ita q' omēs q' descendūt ex ei⁹ semine carent isto dono. Et talis carētia vocat' pctm originale. Ad videndū q' de q̄b' d'z esse p̄tricio. p̄mo videndū est vtz homo p̄teri debeat de peccato originali. Et est sciendū q' non. Cui⁹ rō est. qz solum de illo d'z homo dolere z p̄teri qd' est actu p̄prio cōmissuz. vel qd' fuit in p̄tate sua non committere. sed pctm originale non fuit actu p̄prio contractū. nec fuit in potestate alicui⁹ non cōtra

De contritione

here illud. quare nullus tenet dolere vel conteri de peccato originali. Et dico nullum teneri de necessitate. Congruus enim est adulo qui accedit ad baptismum & displiceat peccati originale non in speciali quia fuit extractum. sed in generali in quantum scilicet omne quod separatur a deo dicitur displicere. De peccato autem actuali quomodo homo dicitur peccari de eo notandum quod in genere duplex est peccati actuale. Nam quoddam est mortale quoddam veniale. De peccato mortali dicitur homo conteri & confiteri singulariter & singillatim de quolibet ita quod non sufficit confessio generalis. immo quilibet vere penitens debet diligenter examinare & discutere conscientiam suam. ita quod recogitet dies. horas. loca. tempora. personas. & effies circumstantias in quibus & cum quibus peccare potuit & peccauit. Et ita sicut occurrit sibi memoria de peccato singulariter & specialiter contera de quolibet. ita tamen quod licet de quolibet peccato mortali verus penitens debeat maxime & summe dolere. tamen semper quod unum peccatum est grauius quam aliud interius debet dolere & conteri de vno quam de alio. Sed quid fiet de peccatis oblitis. Dico quod aliquis potest esse oblitus peccatorum suorum duobus modis. Uno modo quod sit oblitus in speciali sed non in generali. id est. quod bene recordatur se peccasse mortaliter. sed tamen non recordatur de specie peccati. puta si fuit fornicatus vel furatus. et sic de alijs. Et talis debet dolere & conteri de peccato in generali. & in speciali tenet conteri de negligentia sua per quam venit in oblivionem peccati sui. & tenet facere quod in se est. scilicet quod recordetur in speciali de peccato suo. vel cogitando vias suas. vel orando deum quod reducat sibi ad memoriam. Alio modo potest esse oblitus peccati sui. ita quod non recordatur nec in generali nec in speciali. et adhuc tenet conteri in generali. Et vobis conteri in generali non sub condicione conteri. id est. dicendo vel cogitando doleo & conteror si peccavi. Sed vobis conteri in generali conteri sub estimatione probabilis. debet enim homo probabiliter credere quod in multis offendit deum quorum non recordatur. & sic sub ista estimatione doleat et peniteat sicut si certus

Tracta. II. secundae partis

essz tunc p[ro]p[ri]e z penitēs. Un̄ q̄libz dz dicere frequē s̄ s̄ ps.
xxiij. Delicta iuuenit̄ mee z ig. m. ne me. Quō ar̄ hō dz cōte
ri de pctō veniali. Notādū q̄ tria sūt genera pctōz venialiū.
nam q̄ddam est veniale ex surreptōe. i. s̄bitū. vel nō p̄pa vo
lūtate s̄ ex surreptōe. z de tali non tenet hō p̄teri in speciali
nisi de p̄gruo. Quoddā est veniale ex volūtate. cui si p̄seriat
incidit hō in mortale. sic delectatio morosa in cogitātōe de
actu carnali est pctm̄ veniale. s̄ si sit ibi p̄sensu ē peccatū
mortale. Et de tali veniali q̄n̄ occurrit memoria d̄ eo dz hō
p̄teri z penitere z diligēter aduerse ne sit ibi vel fuerit p̄sens
sus. Quoddā est veniale qd̄ p̄ frequētātōez sui auget libidinē
peccādi. z tāta poterit ibi esse libido peccādi q̄ illd̄ qd̄ d̄ sua
nata erat veniale ex illa libidine fieret mortale. sic mēdaciū
iocosū de sua nata est veniale. s̄ tortiens p̄ iterari p̄augebit
intantū libidinē mēdiēdi q̄ ex tāta libidine potit hō tortiens
mēiri iocose q̄ peccabit mortāl̄. Et de tali dz homo p̄teri
z penitere aduerēdo z p̄cauēdo ne mltiplicet. De h̄ m̄ ma
gis dicit q̄n̄ agit de p̄fessione pctōz venialiū. qz codē mō te
net hō de eis p̄teri q̄ tenet ea p̄stiri.

Quae sūt cause inductive p̄tritiōis **Ca. VI**

c Cause inductive p̄tritiōis sūt multe. P̄ria z p̄ncipalis
est amor dei. illd̄ em̄ qd̄ p̄ncipalit̄ dz boiem retrahere
a pctō. z si peccauerit q̄corrigat z emēdet se est amor dei. Et
iste amor generat sic in aīa pctōris. Cū em̄ amor seq̄t cogni
tōem. qz vt dicit Aug. Cognita diligim̄. incognita nequa q̄
q̄n̄ peccator cogitat z recognōscit dei bonitatē z iusticiā cui
displicet oē malū. z nullo mō relin̄q̄t aliqd̄ malū impunitū.
z recogitat se multa mala cōmisisse q̄ displicēt diuīe volūta
ti. z p̄p̄ q̄ est dign̄ puniri grauit̄ timet. q̄n̄ etiam cogitat vl
terius dei pietatē z misericōdiaz q̄ parat̄ est om̄i d̄olēt̄ z penitē
ti p̄cere z remittē culpā q̄stūcunq̄ magnā sperat de venia. et
sic mouet ad detestādū pctm̄. z iste mot̄ vocat̄ attritio. i. q̄
dā p̄tritio imp̄fecta. Et ita de q̄ nūq̄ deficit in sūdit lumen
grē in aīaz pctōris. Et illo lumine peccator illustratus cale
fit in amore dei et detestatione peccati. ita qz timor seruilis

De contritione

precedit et preparat cor peccatoris ad contritionem. scilicet amor et seruos caritatis perficit ipsas. Et dicit Bernardus post exemplum Augustini dicitur quod sic in futura sortu larium seta porci preceat et facit via filio. non tamen remanet in futura. sic in contritione preceat timor pene. et iste timor preparat ad caritatem et amor dei. qui postquam iam est in anima expellit omnes timores. ut dicit beatus Iohannes in prima sua canonica dicitur. Perfecta caritas foris mittit timorem. scilicet timorem finalem qui est timor pene. non autem timorem filiales qui est timor offense. Secunda causa est pudor. id est verecundia de peccatis commissis. ut dicitur Proverbia xii. Res dignas pudore gerit. et Hauius. Reuelabo pudenda tua in facie tua. Quoniam enim peccator cogitat quod omnia eius peccata intractabilia secreta et occulta sint. sunt deo manifesta et aperta. et quod nisi peniteat et operatur de eis deus reuelabit et manifestabit ea toti mundo mouet ad contritionem et penitentiam de peccatis. Unum Boetius. Quod est nobis indita necessitas. probitatis eius omnia. Tercia causa est detestatio. scilicet abominatio vilitatis peccati. tanta enim est vilitas peccati quod filio dei facit seruum dyaboli. vnde beatus Petrus. Qui facit peccatum suum est peccati. a quo enim deus separatus est seruus eius est. Cum ergo peccator sit pro peccato a dyabolo superius pro peccato est seruus dyaboli facit. Unum Augustinus. Fecisti me digne ad tuam imaginem et ego superinduxi horribilem imaginem. Unum alia peccatrix videtur et consideras vilitatem peccati potest dicere verbum quod dicit Hieremias. Vide domine et considera quoniam facit super vilitas. Quarta causa est consideratio diei iudicii et penis inferni. quoniam enim peccator considerat quod de omni dicto factor cogitatu pro lege dei oportet eum reddere rationem in die iudicii iuxta verbum saluatoris in mattheo dicitur. De omni serbo ocioso quod locuti fuerit homines super terram reddet rationem in die iudicii. vbi peccatores monet ad contritionem et penitentiam de peccatis suis. Unum Hieronymus loquens de die iudicii dicit sic. Quotienscunque illam diem considero toto corde tremisco. Idem. Siue comedam siue bibam siue aliquid aliud faciam super videtur in auribus meis illa tuba terribilis et horribilis insonare. surgite mortui venite ad iudicium. Quoniam peccator attentam mentem ista cogitat totum tremie in corde suo. Si enim ut dicit beatus Petrus apostolus. j. p. iij. Et si iustus quod dicitur saluabitur ipse et peccator vbi apparebit. et Bre. Quid faciet yugula deserti. id est peccator. vbi peccator ceditur padisi. id est iustus.

Tractat^o. II. secunde partis

Quia cā est de amissioe celestis glie. qñ ei pctōr cogitat. se
p̄ pctm̄ suū glāz padisi pdidisse n̄ est mix si dolet. imo mix
ē si n̄ crepat p̄ mediū. Si ei plorat z dolet hō p̄ amissioe pe
cunie. q̄to magis dz plo rare z dolere d̄ amissioe celestis glie.
Et iō dicebat. b. Joh. i apoc. iij. Tene qd̄ hēs vt n̄ eo accipi
at coronā tuā. Sexta cā ē dolor d̄ multiplici offēsa creatorz
qñ ei pctōr cogitat z considerat se offendisse deū q̄ eū creauit d̄
nihilō z insigniuit eū sua ymagie. z redemit suo sanguie. nō
est mix si doleat z peniteat de pctō suo. De h̄ dic. b. Ber. do
lor de pctis dz eē acer acrior. Acer qz offendimus
deū creatorē. Acrior qz offendim^o p̄rēz n̄r̄m q̄ pascit nos ml̄
tiplicit̄ z gubernat. Acerrim^o qz offendim^o redēptōrē n̄r̄m q̄
nos liberauit suo sāguie a viclo pctōz. a crudelitate demo
nū. z ab acerbitate gehēne. Notādū tñ qz pctōr sic dicitū
est debeat dolere z p̄teri de pctis tñ dz sp̄ spare i d̄no z i pie
tate z i misericōdia sua. ita qd̄ dz sperare de venia z de glā. q̄a vt
dicit sapiēs Prover. xxvii. Qui sperat i d̄no saluabit.

De effectu contritiōis Ca. VII

e ffect^o contritiōis est multiplex. Prim^o p̄rēz ex vi nois ip̄i
Dz em̄ contritiō q̄ si sit vel ex toto tritio. qd̄ intelligēduz
est sic q̄ in contritiōe totū cor pctōris ad l̄r̄az scindat z partiat
p̄ nimia āgustia z dolore. ira z indignōe q̄ p̄cipit d̄ pctā. Uñ
d̄no p̄ p̄ham Joelē. ij. c. Scindite corda v̄ra. Itē ps. Sa
crificiū d̄o spūs tribulat^o cor contritū z hūiliatū de^o non de
spicies. Et fm̄ qd̄ dic. b. Bern. Contritiō mūdāt aīaz a rea
tu culpe. z libat a p̄ca gehēne z ab borrēda dimonū societate
z vilissima pcti fuitute. f̄stituit bōa spūalia q̄ pctōr amiserat
p̄ pctm̄. restituit etiā societate spūalia. s. ecclē cōionē. bono
rūqz oīm q̄ in ea sūt p̄cipatōz. De filio ire efficit filiū gr̄e.
De filio dyaboli efficit filiū dei. z p̄ p̄sequēs p̄cipit felicitā
tis z hereditatē et̄ne. Notādū at̄ qd̄ de h̄ q̄no. s. p̄ solā cō
tritiōem remittit pctm̄ sūt varie opinionēs. Dicūt em̄ qd̄az
q̄ sic tribz modis offendim^o deū. s. corde. ore. et ope. ita et tri
bus modis est necariū d̄o satisfaciēdū. s. contritiōe cordis. con
fessione oris. z satisfactōe opis. alias n̄ dimittit pctm̄. Itē

De contritione

fūdāt intentionē suā sup illd. c. de pe. di. j. c. pnia. §. pfecta. 2
di. iij. pfecta. 2 dicūt q̄ oēs autoritates q̄ dicūt pctā sola cor
dis p̄ritione dimitti sūt intelligēde cū articulo necitatis ex
cludit oris p̄fessionē. i. q̄n aliqs amittit loq̄lā. vel q̄n n̄ potest
p̄sd̄m regere in p̄fessione. Alij dicūt q̄ in p̄ritiōe dimittūt
pctā sub p̄ditōe. s. si p̄fiteant. 2 fundāt isti intentōem suā sup
sup illd qd̄ d̄r de pe. di. iij. c. sane. i. sine. Tertij dicūt sola cor
dis p̄ritiōe dimitti pctm̄ cuilibz adulto si p̄p̄terit 2 pponat
ab his abstinere 2 p̄fiteri. 2 de eo satisfacere fm̄ iudiciū ec
clesie. Et fundāt isti intentōem suā p̄ istd̄ de pe. di. j. maḡ est
pietas dei. vbi d̄r q̄ ad solā p̄missionē pctā dimittit. nondū
pnūciat ore 2 tū de p̄iā audit i corde. Et h̄ opinio est verior
2 maḡ tenet a doctoribz. Et q̄ista opinio sit verior p̄ exem
plū Lazari. quē p̄mo suscitauit x̄ps añq̄s a discipulū solueret
Lazarus em̄ mortu⁹ est pctōr q̄ est mortu⁹ p̄ pctm̄. iuxta ver
bū Ezec̄. xvij. dicēs. Aia q̄ peccauerit ip̄a moriet. Iste su
scitaf a d̄no q̄n sibi remittit pctm̄ in p̄ritiōe. 2 postea soluit
a discipulū. i. absoluit a sacerdotibz in p̄fessione. Patet etiaz p̄
exemplū d̄ decē leprosis. q̄ in via añq̄s venirēt ad sacerdotes
mūdati sūt. Iste ei leprosi sūt pctōres. q̄ dū vadunt ad sacer
dotes. i. dum p̄ritōz habēt 2 p̄positū p̄fiteđi mūdāt a pctō
Et ita dicit ps. xxxj. Dixi p̄fitebor aduersū me iniusticiā me
am d̄no. 2 tu remisisti i pietatē pcti mei. dixi. i. firmis i aīo p̄
posui Notandū q̄ q̄ista tria sūt simul tpe lz habeant ordi
nem naturalē in se. s. iustificatio. contritio. pctōz remissio.
Necessario em̄ habeo intelligere q̄ p̄us q̄s habeat gratiam
q̄ p̄terat. p̄cedit q̄ grā 2 seq̄ dilectio. qm̄ q̄ h̄z grām diligit.
et seq̄ contritio. qm̄ q̄ diligit p̄teritur: ad contritōnem seq̄
pctōz remissio. Et iste p̄cessus colligit de pe. di. j. omnis q̄
non diligit manet in morte. 2 Aug⁹. Sine caritate quō q̄s
veram contritōem cordis h̄re poterit. Patet q̄ quō sola cō
tritione pctm̄ remittit. Quid aut̄ faciat absolutio sacerdotis
ad remissionē pctōz dicet infra q̄n agef d̄ p̄fessione. Et ista
sufficiant de contritione.

Tracta. III. secundae partis

Tractat⁹ terci⁹ secū de partis

de confessione. Et h³ vndecim capla

Circa cōfessionem p̄si de
rāda sūmndecim. P̄rio de institutōe p̄fessōis
Secūdo d̄ ill⁹ q̄ tenet ad p̄fessionē. Tertio d̄ tpe
q̄ q̄s tenet ad cōfessionē. Quarto cui faciēda ē
p̄fessio. Quinto de q̄b̄ fīda ē p̄fessio. Sexto de p̄ditōib⁹ q̄s
d̄ h̄e p̄fessio. Septio d̄ iteratōe p̄fessōis. Octauo quō d̄
se sacerdos h̄e ad p̄fessionē. Nono de p̄ditōib⁹ z̄ interrogatōi
bus fīdis in p̄fessioe. Decimo de p̄tate clauū z̄ effectū cō
fessionis. Undecimo de sigillo p̄fessionis

De institutōe p̄fessionis

Ca. I

Ad euidētā eoz q̄ dīcēda sūt d̄ p̄fessioe notādū q̄ i sc̄p̄
tura duob⁹ modis accipit p̄fessio. Uno mō p̄fessio ē
idē qd̄ dei laudatio. vñ p̄fiteri isto mō idē est qd̄ deū lauda
re. z̄ isto mō accipit qn̄ d̄: Confitemi dño. i. laudate dñm qm̄
bon⁹ z̄c. Alio mō idē est qd̄ pctōz corā sacerdote manifestatō
Et isto mō diffinit sic. Confessio est legitia corā sacerdote q̄
claves h̄z z̄ p̄tate absoluēdi pctōz declaratio. Ad euidētā
isti⁹ diffinitōis vidēdū est de singl⁹is q̄ in sp̄a ponūt Dī p̄mo
p̄fessio est legitia pctōz declaratio s̄ illos q̄ pctā occultant
vel excusando vel celādo. Dī etiā s̄ illos q̄ recitat bona sua i
p̄fessione v̄l p̄fiterē p̄ abnegatōz pctōz. vt nō sum adulter. z̄c
Dī corā sacerdote q̄ claves h̄z z̄ p̄tate absoluēdi. vt oñdant
oēs p̄ditōes q̄ ad verā p̄fessionē erigunt. Et d̄ p̄fessio q̄ sit
vel ex toto vel vndiq⁹ falsio. Et de p̄fessione isto mō dicta in
tenēdim⁹ h̄ agere. Vidēdū est q̄ qn̄ fuit instituta et q̄s fuit i
stitutoz p̄fessionis. Quāntū ad p̄mum sciendū est q̄ duplex
est confessio. s. mentalis et vocalis. Confessio peccatoz mē
talis est de dictamine legis nature adiute qd̄āmodo p̄ fidez
qn̄ em̄ hō p̄pendit se offendere vel offendisse deū. qd̄ nō vi
det nisi p̄ aliquē radū fidei. nasa dicitat q̄ ab eo ē misericor
dia hūilite postulāda. z̄ h̄ nūq̄. est nisi r̄cogscat culpa. qd̄ sit

*quis fuit i p̄muro
p̄fessio z̄ q̄ fuit
reputatō*

De confessione

Confessionē mētalē. Confessio vocal' ē duplex. q̄dā q̄ fit deo. & q̄dā q̄ fit hōi. Loq̄ndo ḡ de p̄fessioē vocali q̄ fit deo credo q̄ p̄fessio isto mō fuit de nccitate salutis statim. post lapsuz p̄mi hoīs. Et rō q̄ me mouet ad h̄ est ista. **D**ñi tpe i q̄ fuit et est infirmitas fuit nccaria medicina p̄ illā infirmitatē. sed statim post lapsū p̄mi hoīs fuit infirmitas pcti nō solū original' s; etiā actualis ad min' q̄ ad mlros. ḡ post lapsuz p̄mi hoīs statim fuit nccaria p̄fessio facta deo etiā vocal'. Et istud ptz ex q̄dā glo. posita sup illō p̄bū **Gen. iij.** Adam vbi es. vbi dicit glo. sic. Verba sūt increpās; & ad p̄fessionē cogent'. nō ignorant'. Et p̄stat q̄ loq̄s de p̄fessione vocali fienda deo. q̄a tūc deus nō hō vocalit' loq̄bat' ip̄i. **A**d. ḡ ab illo tpe fuit nccaria p̄fessio isto mō dicta. Loq̄ndo at' de p̄fessione vocali fienda hōi dicit' q̄ fuit instituta in lege noua x̄po. s. incarnato. et nō fuit congruū antea talē p̄fessionē institui. Et rō q̄ me mouz ad h̄ est duplex fin' q̄ p̄fessio ordinat' ad dno. s. ad pcti deletionem & manifestatōem. & ad recōciliatōem faciendā deo & eccle ei'. Et p̄mo p̄z q̄ solū in lege noua debuit institui cōfessio. **N**otandū ad euidentiā istoz q̄ stat' pcti vocat' tenebre. & stat' ḡre lux. vt dicit ap̄l'us ad **Eph. v.** loq̄ns ip̄is post q̄ fuerūt p̄uersi & in statu ḡre dicēs. Erās; et aliqñ tenebre. nūc at' lux in dño. Et in eplā ad **Ro. xiiij.** Abijciam' opa tenebray. glo. i. opa pcti. & induamur arma lucis. i. vtutes. In ea ḡ lege debuit institui cōfessio faciēda hōi in q̄ orta fuit lux q̄ illuminat' omēz hoīem venientē in hūc mūdū. **I**pa est lux noua. christ'. s. incarnat'. igit' in lege noua debuit institui talis p̄fessio. Et scdo. s. ex h̄ q̄ p̄fessio ordinat' ad recōciliatōz faciēdā deo & eccle ei'. ptz etiā q̄ debuit institui i. noua lege. ideo em' p̄fessio fit hōi. vt hō sit iudex & arbiter inter deū & hoīem pctōrem. **A**rbiter at' tal' d; esse q̄ possit manū ponere i vtrāq; ptē. idō ille cui faciēda est p̄fessio d; posse ponere manū in deū cui pctōz vult reconciliari. & in hoīez q̄ p̄fitef. tal' aut' esse nō potuit q̄s q̄ de' factus est hō. qz tūc datus ē mediator dei & hoīm hō x̄p̄s ihs. Et h̄ postq̄ corpaliē ascēdit in celū reliqt' aliq̄s in eccle'ia q̄s loco sui p̄stituit eccle' rectores et.

k.

Confessio vocalis duplex

Stat' p̄m' rōm' tenebre

Tractat⁹. III. secunde partis

arbitros q̄b̄ cōmīssit autoritatē recōciliādi pctōres dō z ec-
clesie sue. iō i lege noua x̄po. s. icarnato debuit institui p̄fessio
Cū em̄ p̄fessio habeat efficacīā ab absolutōe. z absolutō ex
p̄tute clauū. q̄ q̄dē clauēs date fuer̄t hōi i noua lege. dicēte
x̄po b̄d̄o Petro z in ip̄o oib̄ alijs **Matth. xvi.** Tibi dabo cla-
ues regni celoz. et **Joh. xx.** Quoz remiserit̄ pctā remittūt̄
eis. **Matfēstū** ē q̄ p̄fessio faciēda hōi i lege noua fuit insti-
tuta. Precessit t̄m i figura i lege antiq̄ i b̄ q̄ sacerdotib̄ data
erat p̄tās z autoritas discernēdi int̄ leprā z leprā. z int̄ pro-
phanū z sc̄m̄. s. ista erāt q̄dā corpalia z n̄ sp̄ualia. Et hanc
figurā oñdit x̄ps i lege noua fuisse ipletā q̄n̄ leproso mūda
tos mittebat ad sacerdotes dicēs. **Ite oñdite vos sacerdo-**
tib̄. De sc̄do q̄s fuit institutor p̄fessionis. Dico q̄ ipsemet
x̄ps Et rō tacta fuit sup̄ i p̄ma p̄te b̄ libri q̄n̄ agebat̄ sac̄ris
in generali. Et intelligo q̄ fuit institutor p̄fessionis autorita-
tiue. Et credo q̄ b̄t̄us Jacobo minor̄ q̄ fuit ep̄s hierosolini-
tan⁹ z p̄m̄ int̄ ap̄los celebrauit missā q̄n̄ dixit. **Cōfitemi al-**
teruz pctā v̄ra. fuit pmulgator ist̄ sac̄ri z institutōis. **Sile-**
dictū est de sac̄o extreme v̄ctōis.

Qui tenent ad p̄fessionē. **Ca. II**

O m̄nes adulti postq̄ ad ānos discretōis pueniūt ita
q̄p̄nt discernere int̄ bonū z malū tenēt̄ sel̄ in anno. i.
in q̄dragesima p̄fiteri ex statuto c̄cilij general̄. q̄d̄ ponit̄ ex-
tra de pe. z re. c. ois̄ v̄riusq̄ ser⁹. Et p̄ trāsgressores illi⁹ sta-
tuti ponit̄ pena ibidē. q̄. s. viuētes ab ingressu ecclē arceant̄
z moriētes xp̄iana careāt sequelura. Et b̄ saluberrimi statu-
ti potuit esse z fuit triplex rō. Prima fuit v̄niuersal̄ indigen-
tia. Om̄es em̄ vt dicit ap̄los peccauerūt z egēt gr̄a dei. Non
est em̄ q̄ faciat bonū et nō peccet vt dicit sapiēs. Un̄ q̄libet
d̄z deū glorificare p̄fitēdo se eē pctōrem. q̄ em̄ pctōrem se eē
p̄fiteat̄ deū glorificat. ostendēs se deī gr̄a z misericōdia indigere.
Secda cā fuit sacre cōtionis reuerētia. Cū oēs teneāt̄ in pa-
sca cōicare iō vt digne z mūde possint accede ad tātū sac̄m
oportuit p̄mitte remediū purgatōis z lotōis pcti q̄ sit i con-
fessioe. **Tertia** cā fuit discretio greḡ d̄nici. ne. s. lupi abscon-

Luc. xvij. ca.

De confessione

derent in grege q̄ māducarēt agnos. iō statutū ē vt rectores
ecclīaz agnoscerēt vultū iouū suaz ne heretici sub pelle in/
nocētie maliciā suā palliarēt. Jō oēs q̄cūq; z cuiuscūq; cōdi/
tōis sint tenēt ad min⁹ sel in anno cōfiteri. alias peccāt mor/
talit̄ z debēt pena sup̄dicta puniri. S; pone. aliq; est q̄ n̄
h; cōscīaz de aliq; pctō mortali. s; solū de venialib; s; hō non
tenet pctā venialia cōfiteri. igit tal' nō d; cōfiteri. Dico saluo
meliori iudicio q̄ aliq; p̄t teneri ad cōfessionē p̄t duo. Uno
mō p̄t vinculū pcti. alio mō p̄t vinculū p̄cepti. Pctā aut̄ ve/
nialia nō tenet q; cōfiteri. p̄t vinculū pcti cū possint remitti
sine cōfessōe. tū sūt cōfiteāda p̄t vinculū p̄cepti q̄ tenet quilib; z
fiteri i anno sel. q̄. i. cōfiteāda nō h; nisi pctā venialia. vñ si
h;et mortalia q̄ cōfiteret nō tenet de necēitate ad venialia. De
h; m̄ lati⁹ dicit infra. Ulteri⁹ pone. aliq; ē ita attent⁹ circa
diuinū q̄ non h; remorsū cōscie de aliq; pctō nec mortali nec
veniali. tenet tal' cōfiteri vel nō. Si nō tūc nō oēs obligāt ad
cōfessionē. cui⁹ s; rīū dictū ē. Si at̄ tenet z n̄ h; cōscīaz de aliq;
pctō mortali nec veniali tenet ad cōfiteāda z dicēdū. Jō sciam
suā z ita mētiri. qd̄ nephas ēēt dicere. q̄ ad min⁹ tal' nō tenet
cōfiteri. Dico q̄ si septies i die cadit iust⁹ vt sapiēs ait. i possi/
bile videt s; m̄ itatū viatorū cōez q̄ aliq; trāseat vna die l' vna
septimana sine remorsū peccati venial' ad min⁹. z q̄ totum
vñū annū trāseat h; habeo magis p̄ impossibili. Nec credo
q̄ istud donū fuit vnq; collatū alicui sancto nisi xp̄o z beatē
Marie v; gini. nec credo istud donū ap̄los habuisse qz veni/
aliter peccauerūt. vt dicūt Greg. et Aug. in li. de nafaz grā.
Si om̄es sancti z scēte dei adhuc viuerent et interrogati foret
vt sine pctō essent om̄es vna voce dicerent. Si dixerim⁹ q̄
pctm̄ non habem⁹ ipsi nos seducimus z veritas in nobis n̄
est. excepta beata virgine de qua cum de peccatis agit p̄pter
honorē filij nullā p̄orsus q̄stionē volo haberi. Et Hiero⁹.
Res pene s; nafam est vt aliquis sit sine peccato. Jō homo
quantūcūq; sit p̄fectus debet cogitare corde z cōfiteri ore se
esse pctōrem. qz vt dicit Bre. Bonarum mentiū est ibi time/
re culpā vbi culpa nō est. de obser. ieiū. c. consiliū. Unde de
k 3

*p̄t duo tunc quōs
ad cōfessionē*

Tracta. III. secunde partis

cōi lege tenet oēs ad p̄fessionē. z si de d̄ sp̄alissima ḡfa darz
istō donū alicui q̄ nō mortalr nec venialr peccaret. credo q̄
tal adhuc yr nō ptēneret p̄ceptū ecclē deberet se p̄fessori suo
p̄ntare. nō q̄ diceret se pctōrē qz mentiret. s̄z deberet dicere.
Hō habeo p̄ficiaz d̄ aliq̄ pctō. tñ p̄t p̄ceptū ecclē me yobis p̄
fero. sic dixi sup̄ d̄ sc̄ificato i ytero q̄ d̄z suscipe sac̄m bap
tismi. l̄z n̄ habeat pctm̄ origiale.

De tpe q̄ tenet hō confiteri. Ca. III

t Este sapiēte oia tps habēt. z iō nūc vidēdū ē de tpe q̄
faciēda est p̄fessio. s̄. si faciēda est statim post p̄petratō
nem pcti. vel an possit differri vsqz ad tps statutū i decreta
li. *Q̄m̄is v̄riusqz sex. .i. vsqz ad q̄dragēsimā.* Ad h̄ ḡ eviden
tiā sciēdū ē q̄ de p̄fessioe possum⁹ loq̄ vel q̄tū ad p̄positū in
teri. vel q̄tū ad p̄bū exteri. Si p̄mo mō sic dicūt cōit oēs
doctores q̄ tenet p̄ponere velle p̄fiteri tpe statuto. z p̄mo de
pctō p̄teri. qz sine p̄posito p̄fitendi z satisfaciēdi nō dimittit
pctm̄ in p̄tritōe. Et dico q̄ p̄mo tenet p̄teri. qz sic dicitū est
sup̄. q̄n̄ occurrit memoria de pctō tenet hō semp̄ dolere z cō
teri de eo sic dicitū est sup̄. l̄z etiāz fuerit ip̄m p̄fessus. Tñ ex q̄
legit̄e est p̄fessus nō tenet ip̄m itez p̄fiteri. De h̄ tñ maḡ di
cet infra q̄n̄ agez de iteratōe p̄fessiois. Et qz statim cum hō
aduertit se peccasse mortalit̄ tenet p̄teri. ido etiā tenet esse in
p̄posito p̄fitendi. S̄z si loq̄mur de p̄fessione actuali. s̄. si ho
mo tenet actualit̄ p̄fiteri. In ista materia doctores sunt di
uersi. Quidā em̄ dicūt indistincte q̄ q̄tūcūqz aliq̄s pecca
uerit nō tenet p̄fiteri añ tps statutū. s̄z tenet p̄teri z eē in po
sito p̄fitēdi. z fundāt intentōem suā ex duobz. P̄rio qz p̄cep
tū de p̄fitendo est p̄ceptū affirmatiuū. ido nō obligat nisi p̄
locor tpe determinat̄. temp⁹ at̄ determinatum ab ecclē est
quadragēsimā. ido null⁹ tenet ante quadragēsimā confiteri
nec in natali nec in penthecostes. yr pater per. ca. seculares.
de p̄se. dist. ij. z. c. om̄is homo. et. c. z si nō frequenti. nisi esset
in periculo mortis. Secūdo quia actus p̄fessionis non est
necessarius ad iustificatōem. quia per contritōem est iustifi
catio. z ita solum confessio est necessaria ex p̄cepto et obli

De confessione

gatōe ecclē. 7 añ festū pasce ecclā n̄ exigit. q̄ añ illō tps̄ nemo tenet nisi i articlo mortis. Alij dicūt q̄ pctōr existens in pctō mortali statim qñ hz discreti 7 ydonei sacerdot̄ copiat̄ 7 peccati cōmissi memoriā dz p̄fiteri pctm̄ suū. Hec obstat ista decretal. Om̄is vtriusq̄ sex̄. qz illa decretal nō dicit q̄ usq̄ cōfessio sit differēda. s̄ q̄ nō expectet̄ vltra. sic etiā phibz ne q̄s vltra annū remaneat in excoīcatōe. nō m̄ dat licentiā remanēdi vsq̄ ad illā horā. Itē fuit illa decretal edita non p̄ negligentibz s̄ p̄ negligētēs. S̄z anteq̄ illa decretal est edita pctōr tenebat̄ p̄fiteri statim qñ offerebat se oportunitas. sic videt̄ q̄ tenet post ei⁹ editōez. Que at̄ istaz opinionū sit vltior fateor̄ mensesire. s̄z dicere sic dicit̄ p̄ma p̄iculosū videt̄. dicere sic sc̄da videt̄ dur. Tertius at̄ Tho. de aq̄no in q̄daz q̄stōe de q̄libet̄ ponit aliq̄s casus i q̄bz existēs in pctō mortali statim tenet̄ p̄fiteri. Prim⁹ est qñ est i infirmitate d̄ q̄ imminet sibi picl̄m mortis. 7 iste casus p̄t̄ itelligi ex his q̄ dicūt̄ extra de pe. 7 re. c. cū infirmitas. Sc̄ds casus est qñ hz aliq̄d facere d̄ q̄ imminet piculū mortis. s̄z p̄tpe illo sit san⁹. sic qñ hz trāsire mare vel longā facere viā. vel pugnare. vel aliq̄d aliō tale. Tert⁹ casus est si habz facere aliq̄d qd̄ existēs in pctō mortali nō p̄t̄ facere sine alio pctō mortali. sic si habz dicere missam vel recipere vel ministrare aliq̄d sac̄m ecclē. Quart⁹ casus qñ cōmisit aliq̄d pctm̄ de q̄ curat⁹ suus nō p̄t̄ eū absolue re. 7 timet̄ q̄tpe statuto n̄ possit forte h̄re copīa ip̄i p̄fessoris. tūc tenet̄ statim p̄fiteri. Quint⁹ casus est qñ sua p̄scia dicit̄ sibi statim esse p̄fitecū. qz tenet̄ deponere eaz aut facere f̄m eam. cum non sit erronea s̄ salubris. Om̄es em̄ dicūt. licet nō sit necessariū statim p̄fiteri. est tñ mltuz 7 grūū. iuxta dicit̄ sapiēt̄. Non tardes p̄uerti ad dñm. 7 ne differas de die in diē. subito em̄ veiet̄ ira illi⁹ 7 i tpe videte dispdet̄ te. Idō Ray. in sūma sua ponit q̄ncz rōes p̄r̄ q̄s mltū vtile est 7 congruū statim p̄fiteri. Prima est p̄t̄ incertitudinē hore mortis. Cū dñs in euang. Lu. xij. Veniet dñs sui illi⁹ die q̄ nō sperat̄ 7 hora q̄ nescit. 7 p̄t̄ ei⁹ cū infidelibz ponet. Item diuini p̄mittēt̄ sibi longā vitā fuit dictū Stulte hac nocte repetēt

k 3.

in casibus in pctō mortali excoīcatōe

pro

no

no

no

no

om̄es p̄t̄ q̄ncz rōes p̄r̄ q̄s mltū vtile est 7 congruū statim p̄fiteri

Tractat^o. III. secunde partis

^{2^a} demones aiaz tuā a te. z ea q̄ congregasti cū^o erūt. Scda cā
ē. qz morās i pctō sp̄ accumulāt pctm̄ pctō. z p̄ p̄ns penā pe
ne. Cū apls Ro. ij. An i gras qm̄ benignitas dei te adducit
ad p̄nias. p̄m duriciā aūt tuā z ipenitēs cor thesaurifas tibi
irā in die tribulatōis z reuelatōis iusti iudicij dei. q̄ reddet
vnicuiqz iuxta opa sua. Et Dzee. iij. Bledictū z menda
ciū z furtū z homicidiū z adulteriū inundauerūt. z sāguis
sanguinē tetigit. i. pctm̄ adducit aliud pctm̄. Cū Gregori^o.
^{3^a} Pctm̄ qd̄ p̄ p̄niam non delet mor. suo pōdere ad aliud tra
hit. Tertia cā est. qz q̄to maiorē morā fecerit in pctō tāto
maḡ elongabit a deo z p̄ p̄ns tanto difficilior erit p̄uersio.
iuxta illud qd̄ d̄r in Quidio de remedio amoris. Nec te ven
turas differ in horas. Qui non ē hodie cras minus aptus
erit. Et Quid^o. Principijs obsta. sero medicā parat. Cuz
mala plōgas ualuerē moras. Et ps. lxxij. Quia ecclē q̄ elō
gāt se a te p̄būt. Quarta cā ē. qz in maḡ angustia z egritu
dine vix p̄t aliqd̄ bñ penitē seu etiam de pctis cogitare. Cū
^{4^a} Hiero^o. Cū egritudine opprimeris vix poteris aliqd̄ cogitare q̄
sens. Et illic rapit̄ intētio mēt̄ vbi est vis doloris. Multa ei
vt ait Aug. occurrūt tūc impedimenta. nam morbo viget. pe
na terret. filij vxor z mūd^o q̄ illicite dilexit eum ad se vocāt. d̄
pe. di. vij. Tene ḡ certum et dimitte incertū. i. age p̄niam et
p̄fiterē dum sanus es. z non differas vsq̄ ad infirmitatem.
^{5^a} iuxta p̄siliū sapiēt̄ dicent̄. Vinus z san^o p̄fiteber̄. Qui
ta cā est. qz nisi pctōr̄ i vita sua exaudierit dñm clamantes qz
p̄fiteat̄ z faciat p̄nias. clamabit postea ip̄e ad dñm z n̄ exau
diēt̄. Exēplū d̄ diuine epulōe i inferno sepulto. q̄ nō ē etiam
exaudit^o p̄ vna gutta aq̄. p̄t q̄ nō differēda v̄l tardāda ē con
fessio. s; est mltū vtile z p̄gruu z p̄statim fiat. Richard^o tñ in
q̄rto suo sup̄ sentētiās loq̄ns de hac materia dīc̄ qz aliē cen
sendū est in illo casu de religioso aliē de laico. Hā religios^o
cum totū tps vite sue sit sibi p̄p̄s p̄niam habita copia sacerdos
idonei si peccauerit mortāl̄ credo q̄ tenet̄ statim sine mora
p̄fiteri. Et intelligit̄ sine mora sic recta rō ordiabit. Laicus
p̄o rōnabilē p̄t expectare tpus q̄ dragesime. qd̄ est tps p̄nic̄.

De confessione

vñ cū illud tps sit laic' mag' oportunū ad p̄fitendū z satisfaciendū si expectet illud rōnabilē audeo indicare q̄ non peccauit dum tñ p̄ponat firmit̄ tūc t̄p̄is p̄fiteri. De cleric' autēz iudicare non audeo. p̄siliū aut̄ sanū do q̄oēs q̄ cadūt per p̄ctm̄ mortale p̄fiteant̄ statim cū possunt. Non em̄ videtur p̄tr̄ q̄ tādiu vuln' p̄cti portat occultum. s̄ba sūt Richardi. Quicqd̄ sit d̄ ista mat̄ia credo q̄in casibz q̄s poit̄ sc̄t̄s thomas de aq̄no de n̄citate tenet̄ q̄libz statim habita oportunitate p̄fiteri. credo etiam q̄ p̄siliū Richardi sanū est z salubre et d̄z exēq̄ cū mag' diligētia r̄t̄tute. Nec sufficiāt de t̄p̄e q̄ tenet̄ hō p̄fiteri.

Lui debet hō p̄fiteri **Ca. III**

¶ Noniā ille cui faciēda ē confessio sac̄ral' oportz q̄ habeat̄ clauēs. videndū est p̄mo aliqd̄ de clauibz. Notā dū est q̄ hō nomē clauis trāslatū ē in corpalibz ad sp̄ūalia. Clauis em̄ in corpalibz ē instr̄m ad remouendū aliqd̄ obstaculū qd̄ impediēbat vt nō possit h̄i b̄i aditus ad domū. Sic in sp̄ūalibz illd̄ qd̄ remouet p̄ctm̄ mortale qd̄ ē obstaculū ad ingrediendū ad regnū celeste vocat̄ clauis. Et ista clauis ē triplex. Nam ē clauis autoritat̄s. z istā sol' h̄z deus. Nam de ista clauē loq̄bāt̄ indei dū dicebāt. Quis p̄t remittere p̄ctā nisi sol' d̄s. q̄si dicerēt null'. z h̄ ē v̄x autoritatiue. Alia ē clauis excellētie. z hāc h̄z sol' x̄ps hō. Et de hac clauē loq̄t̄ Isaias in p̄sona dei loq̄ns de x̄po. Dabo clauē dāuid sup̄ humer̄ ei'. Et d̄z x̄ps hō h̄z clauē excellētie in q̄ntū p̄ passionē suā ip̄e satisfecit. p̄ oibz p̄ctis n̄ris. immo p̄ peccatis tot' mūdi. vt dicit b̄t̄s Job̄es. Et h̄ ē v̄x q̄ntū ad efficaciam. Vel x̄ps homo h̄z d̄z clauē excellētie in q̄ntū effectū sac̄roz p̄t dare sine sac̄tis. Tertia clauis est m̄sterij. z istam clauē habēt sacerdotes. et dat̄ eis in collatōe ord̄is sacerdotalis. Et de ista dictū fuit petro. Dabo tibi clauēs regni celoz. z de istis clauibz loq̄t̄ h̄. Sciendū ē q̄ duplex est clauis m̄sterij. vna est sc̄ia discernendi. alia est p̄tās ligandi atq̄ soluen di. De sc̄ia aut̄ discernendi q̄no est clauis z q̄no non. z si est alia clauis p̄m rem a potestate ligandi z soluen di

*Dub̄ est clauis
quini p̄cti*

Tracta. III. secunde partis

est mag' diuersitas int' doctores theologos. et ideo non dico nunc
ampli' de ista materia. pferri cum dominus papa Johannes quondam lo-
quens de clauibus in quibusdam extrauaganti sua quae incipit. quibusdam. faciat
mentes de ista diuersitate doctorum etiam nihil de feriat. Unum ex
quod relinquit indermiatū temerariū eēt aliqd diffinire. Istud tū
firmiter tenedū est quod iste clauis cuilibet sacerdoti dāt in sua
ordiatōe. Sed iste clauis non potest exire in actū donec sacerdos
habeat materiā in quā agat. et huiusmodi pmissiōe cure aiaz. sic hūc
archiepiscopus et omnes habentes curā aiaz. per privilegium sic hūc frēs
p̄dicatores et minores. et alii quod ex privilegio domini pape et episcoporum
potest p̄dicare vel p̄fessioē audire. Et his quod patere potest cui sit sa-
cramentalis p̄fessio faciēda Et dico sacramentalis p̄fessio ad excludendū
p̄fessioē p̄fessioē siue directiuam. scilicet quā p̄ctor p̄fiteat alicui
p̄ctm suū ut sibi sup eo p̄sulat eū dirigat. non ut eū absoluat
quod tal' potest fieri cuiuslibet bono viro quod potest p̄sulare vel oratio vel in-
struēdo. Sed loquendo de p̄fessioē sacramentali quae fit p̄ absol-
utionē dico quod ex dictis patet due conclusiōes. Prima est. p̄fessio sa-
cramentalis est faciēda sacerdoti et non alteri. id est non potest fieri nisi ha-
benti clauis. et iste est solus sacerdos. et ratio est. quod absolutio fit p̄-
tute clauis. ita quod nullus potest absolute in foro p̄nie nisi habeat cla-
uis. quod patet. quod ut dictū est clauis ordinat ad absoluedū. Istud
tū melius dicitur infra quā ageat de p̄tate clauis. Sed nullus habet cla-
uis nisi sacerdos cum clauis dant in collatōe ordiis sacerdo-
tal. et p̄fessio sacramentalis non potest nec debet fieri nisi soli sacerdoti.
Et ita dicitur b. Augustinus. et ponitur de pe. di. vi. Qui vult p̄fiteri pec-
cata sua ut inueniat p̄niam quare sacerdotē sciētē ligare et sol-
uere. Secundā conclusio est quod faciēda est p̄po sacerdoti. et ista conclu-
sio patet sic. scilicet enim ut dicitur est quod omnes sacerdotes habeant clauis.
non tū omnes habent materiā. id est parochianos in quā potest exercere
vsum clauis. sed solū illis quibus commissā est cura aiaz. quae habent
vsum p̄tatis respectu illorum quae cura est eis commissā. Et ideo solū
p̄prie sacerdotibus est p̄fessio faciēda. et tales sunt et p̄prie sacerdotes. et solū
p̄prie sacerdos. Alii dicitur quod p̄prie sacerdos est prochialis
sacerdos. quod habet administrare ecclesiastica sacra. et isti p̄fessio est fa-

claus de p̄prie sacerdos

De confessione

ciēda. Et videt dictū istoz fūdari in rōe ista. Illi dō fieri cō-
fessio q̄ h̄z mīstrare sac̄m eucharistie. ad h̄ em̄ est datū pre-
ceptū de cōfiteō in q̄dragesima vt fideles digne accedāt ad
sac̄m eucharistie in pasca. Cū ḡ sacerdos prochia^l sit obli-
gat^{us} ⁊ teneat ex officio suo mīstrare sac̄m eucharistie parro-
chianis suis. iō oēs prochiani sui sibi tenet cōfiteri s̄ nccita-
te ad min^{us} in q̄dragesima. ⁊ ita videt esse intētio illi^{us} decretal^{is}
Dñi s̄ vtriusq̄ sex^{us}. ⁊ illi^{us} de pe. di. vj. placuit. Istō etiā videt
de intētiōe sacre sc̄ptē i veteri testam̄to. vbi d̄r Prover. xvj.
Diligētē agscēvultū pecoz^{um} tui. s̄m glo. vult^{us} est cōscia q̄ nō
p̄t agnosci nisi p̄ cōfessionē. ḡ oportet q̄ ille q̄ h̄z curaz agscat
cōfessionē. qd̄ nō p̄t fieri nisi audiat eā. Hoc at̄ idē videt dice-
re sc̄ptura etiā in nouo testam̄to vbi d̄r Hebr. vl. c. Serui
obedite p̄ oīa p̄positis v̄ris. ip̄i em̄ puigilāt q̄i rōem reddituri
p̄ aīab v̄ris. ḡ si ille q̄ h̄z curā tenet rōem reddere. p̄ aīa sub-
diti. videt necessariū cōsciat statū aīe subditi. qd̄ nō p̄t face-
re nisi audiat et̄ cōfessionē. q̄re oportet q̄ q̄libz subdit^{is} cōfitea-
tur curato suo. Alij distinguūt de p̄prio ⁊ dicūt q̄ p̄prium d̄r
duobz modis. Uno mō d̄r p̄prium s̄m q̄ diuidit^{ur} s̄ alienū Alio
mō d̄r p̄prium s̄m q̄ diuidit^{ur} s̄ nafaz cōez. Vd̄ dicūt isti q̄ q̄li-
bet tenet cōfiteri p̄po sacerdoti s̄m q̄ p̄prium opponit alieno. n̄
at̄ s̄m q̄ p̄prium opponit cōi. Hā cōstat ⁊ certū est q̄ si aliq̄s cō-
fessus fuisse p̄ctā sua pape v̄l ep̄o vel archiepo. farunz esset
dicere q̄ tenet illa eadem p̄ctā cōfiteri p̄prio suo parochia-
li curato. Cum ḡ isti q̄ ex p̄uilegio p̄dicant ⁊ audiūt cōfessio-
nes sic vicarij dñi pape ⁊ ep̄oz. cōfessi eis non tenent iterum
cōfiteri sacerdoti suo parochiali cum tales sint q̄ si quidam
penitentiarij p̄ticularēs. ⁊ idō sicut cōfessi penitentiarijs do-
mini pape ⁊ ep̄oz non tenent iterum cōfiteri curatis suis. ita
nec cōfessi istis. Et ita est hodie determinatū p̄ dñm nostrū
dñm Johēm papā. xij. in q̄dam sua extrauaganti q̄ incipit
vas electōis. Istud etiā videt esse de intētiōe illi^{us} decreta-
lis Bonifacij. sup̄ cathedrā q̄ ponit extra de sepulturis. et de
pe. ⁊ re. in cōf. dñi Clemētis. c. dudum a bone memorie. vbi
d̄r q̄ fr̄es p̄dicatores ⁊ minores babeant t̄m de potestate in

*q̄ cōfessio facienda p̄
p̄prio sacerdoti p̄p̄
autonocantē p̄t p̄p̄*

p̄prio sacerdoti d̄p̄p̄

Tractat^o. III. secunde partis

Professionibus audiendis quatuor parrochiales sacerdotes de iure noscunt habere. scilicet professi parrochialibus sacerdotibus non tenent iterum profiteri. sed nec professi istis. Et secundum istam viam decretalis illa Omnis vtriusque sexus. loquitur de sacerdote pro potestatem diuinitur per alienum. non potestatem diuinitur per eum. unde est sensus quod profiteatur proprio sacerdoti. id est non alieno. Et hoc quod sic de his tamen si illi qui audiunt professiones ex privilegio domini pape inducerent sibi profiteantur ad profitendum semel in anno curas suis bene facerent. Et ad hoc inducuntur in illa decretali domini Bonifacii. xi. quod fuit de ordine predicatorum quod incipit. in ecclesiasticis. et tenent ad hoc. quod ista decretalis sit reuocata in quatuor prius decretali Bonifacii. quod incipit. super cathedram. non tamen quod ad illa quod equitatem et rationem contineantur reuocata. Sed nunquam sacerdos parrochialis potest absolueri parrochianum suum de omni peccato suo. Dicendum est quod Ray. in summa sua ponit quatuor casus de quibus parrochialis sacerdos non potest se intromittere nisi specialiter fuerit sibi commissum. Primum est quando est sibi solentis penitentia iniuncta. Secundus est vbi quis inuenit irregularitatem contractam. Tertium est quando peccatum est annexa excommunicatione. Quartum est de iocundariis. Istis casibus quatuor Hostiensis addit tres casus. et sic sunt septem. Unde quatuor casus est de publico peccatore. scilicet de publico blasphemato. Sextus casus est de falsariis litterarum domini pape. Septimus casus et quatuor secundum Ray. est si sit consuetudo in episcopatu quod aliqua certa crimina ad episcopum referuntur. sic obtinet consuetudo in plerisque partibus seu episcopatibus de homicidiis. sacrilegiis. fornicationibus. falsariis. violatoribus immunitatis ecclesiasticae. fornicationibus. incestuosis. iuriis. et aliis enormibus criminibus. quod episcopi sibi retinent secundum quod eis videtur expediens. de quibus certa regula dari non potest. sed vnicuique curas suas sunt synodale cum quod se dirigat. In materia ista dominus Huilhelmus durandi in repertorio suo dicit. quod ponere tot casus non est nisi auferre potestatem suam curatis cum possint omnia de iure quod non sunt eis prohibita expressis. hoc probat. c. nup. de sen. ex. an. si. Notandum etiam quod Ray. in summa ponit sex casus in quibus vnicuique sacerdos parrochialis potest absolvere et auferre professionem subditoz alterius sacerdotis. Primum est cum ille extraneus deliquit in parrochia sua. Secundus si mutauit domicilium.

In quibus casibus sacerdos
non potest absolueri
quod dicitur

addit^o Ray. duo casus
2° Hostiensis

Et in casibus quod dicitur

Sex casus quod dicitur
audiendi alios

De confessione

si de scholaribus studentibus Parisiensi Coloniae et alibi. Tertius est si sit vagabundus. sic isti pauperes qui vadunt vagabundi per mundum. Quartus est quando aliquis habet sacerdotem imperitum vel maliciosum et omnino insufficientem. et vult ire ad magis peritum et sufficientem qui sibi melius consulat. potest ire ad eum. petita tamen prius et obtenta licentia a proprio rectore siue sacerdote. et sacerdos tenet eam sibi dare. Quintus casus est quando aliquis volens facere longum iter. utpote ire ad sanctum Iacobum. vel ad quicumque aliam peregrinationem seu locum. petita licentia a curato suo qui possit iurare proferri. quod tunc quilibet qui habet audire confessiones potest confessionem ei audire. Sextus est quando est in articulo necessitatis. quod in isto casu potest proferri cuiuslibet sacerdoti. In alijs autem casibus praefatis exceptis non potest proferri nisi potenti audire confessiones vel ex commissione vel ex privilegio. Sed quod fiet de militibus siue de nobilibus vel de quibuscunque alijs qui habent domicilium in diuersis parochiis. et per unam partem anni morantur in uno domicilio et per aliam partem morantur in alio domicilio. cui confitebuntur isti. Dicendum quod tales debent proferri illi curato in cuius parochia habent principale domicilium vel domicilium. vel in cuius parochia morantur per maiorem partem anni. Sed pone hoc est una mulier fragilis et perna ad peccatum timet de curato suo quod est leuis et lubricus. quod si confiteatur sibi qui sollicitet eam de peccato vel qui reuelet confessionem suam. nunquid confitebitur ista sibi. Dico quod si timeat verisimiliter et probabiliter de isto vel de aliquo istorum de petere licentiam a curato suo qui confiteatur alij. vel si potest habere copiam superioris siue episcopi vel penitentiarii sui. vel alius religiosi habentis potestatem audiendi confessiones confiteatur sibi. Sed quod si forte ista non potest habere copiam alius istorum. et curatus est ita maliciosus quod non vult sibi dare licentiam confitendi alij. quod fiet de ista persona. Dico quod si timeat de sollicitatione commendet se deo orando quod eripiat eam a temptatione. et donec sibi virtutem et constantiam resistendi. et confiteatur in loco publico. Et de hoc teste apostolo neminem temptari permittit ultra id quod potest faciet cum temptatione. puenitum et adiuuabit eam. et sic non commouebit. In casu autem qui timeret de reuelatione confessionis. credo quod si timor est iustus et rationabilis non leuis et fatuus

De vobis

*De vobis frater
alibi*

Tracta. III. secundum de partis

q̄ sine licētia sua si ip̄e negaret ei ius cedat sibi. s. q̄ alteri ha
bēri pr̄atē audiēdi p̄fessiōes possit p̄fiteri. ita t̄m q̄ sit i p̄posi
to q̄ si h̄er curatum sufficiētē p̄fiteri sibi. Sic em̄ ille q̄ p̄bit
m̄rionū apponēdo p̄ditōem inhonestā p̄ substantiā matri
monij p̄uat iure m̄rionū. vt. xxij. q. iij. In̄ cetera. xxxij. q. ij.
aliquū solet queri. extra de p̄di. appo. c. iij. de spon. c. vi. ita sa
cerdos nō fuās ea q̄ sūt de substantiā p̄fessiōis. imo faciens
p̄ ea est puatus iure qd̄ habebat i audiēdo p̄fessiōes. Lūz ḡ
tenere secretū sit de substantiā cōfessiōis quantū est ex parte
p̄fiteri. p̄fessoris sacerdos reuelans p̄fessionē est p̄uat iure
qd̄ habuit in audiēdo p̄fessiōes. Et idō si timeat iuste et rō
nabilit̄ q̄ iste curat̄ reuelabit p̄fessionē null̄ tenet sibi con
fiteri. verum est q̄ ista rō non cludit nisi p̄ eum q̄ reuelās ē
p̄fessionē s̄ non p̄ eum q̄ reuelatur̄ est. Item fm̄ qd̄ dicit bea
tus Bern̄. qd̄ p̄ caritate institutū est p̄ caritatē militāre n̄ d̄z
Sed p̄fessio instituta est p̄ caritate q̄ q̄libz tenet diligere se
ad honorē dei cū gloriificādo. et se hūiliādo eū sibi. reconci
liādo. ḡ nō tenet militare p̄ caritatem seip̄m p̄dendo et diffā
mando. qd̄ faceret si hō teneret p̄fiteri illi de q̄ iuste et rōna
biliter timere seu p̄sumere q̄ reuelaret p̄fessionē. Un̄ aug.
hortās ad p̄fessionē et p̄nias di. Non dico vt te p̄das. Sed si
aliquis sciētē p̄fiteri alicui q̄ p̄fessionē reuelaret p̄deret se ḡ n̄
d̄z sibi p̄fiteri. S̄z pone p̄ sacerdos est heretic̄ v̄l scis
matic̄ v̄ notorī symoniac̄ v̄l excōicat̄. nū qd̄ d̄z sibi cōfiteri.
Dico sine p̄iudicio q̄ nō. Et rō general̄ q̄rū ad oēs talis est
Lū em̄ p̄cipare cū excōicato in sacris sit p̄ctim̄ mortale. et
oēs tales sunt excōicati a iure. p̄fessio sacramental̄ sit sac̄m̄.
q̄ cū talibz p̄fiteri peccaret mortalit̄. S̄z q̄rū ad hereti
cū est sp̄ealis rō. q̄ heretic̄ de facili sibi cōfitentē poneret i
errore vel induceret in desperatōem. sic fecerūt pharisei iu
de q̄ p̄fessus fuit eis di. Peccavi tradēs sāguiez iustū. et illi
loco boni p̄silij dixerūt ei. qd̄ ad nos. tu videris. Ulterī po
ne. dicis cōiter et verū est vt declarabit̄ infra q̄ nullus debz
diffamare nec accusare alios in confessiōe. sed potest contin
gere q̄ si aliquis confiteat̄. curato suo oportebit q̄ diffamet.

*In q̄st̄ mōnua
aliqui exponit in
q̄st̄ q̄d̄ agere
debeat*

De confessione

aliū. sic ponat qd aliq̄s peccauit cum m̄re sua v̄l cū sorore q̄s
erā curat⁹ bñ nouit. oportet q̄ tal' exprimat ⁊ noiet p̄sonā i cō/
fessione dicēdo. pegi talē rē cū m̄re l' cū filia l' cū sorore. ⁊ cum
iste sint note curato v̄l dictū ē r̄manebūt diffamate apud eū.
Dico q̄ tal' d̄z cōfiteri si habeat oportunitatē tali q̄ n̄ habeat
noticiā istarū p̄sonarū. vñ tal' d̄z venire ad curatū exponēdo ⁊
dicēdo sibi. Dñe ego casū habeo quē n̄ debeo cōfiteri vobis.
n̄ q̄n vos sitis sufficiēs s̄z cas⁹ ē tal' quē nō debeo dicere vobis.
ideo peto licentiā a vobis alteri cōfiteri. ⁊ sacerdos d̄z eam
sibi dare. ⁊ ea habita tenet h̄re cōfessorē ydoneū q̄ nullā no/
ticiā habeat de p̄sona cum q̄ peccauit. Et cōsulo sacerdotib⁹
curat⁹ q̄ sint faciles ad tales licentias p̄cedendas. q̄ ex hoc
p̄uenit duplex bonū. Unum est q̄ ip̄i exonerant. Aliud ē q̄
peccatores aperiunt meli⁹ ⁊ securi⁹ cōfiteant. S̄z nūq̄d mulier q̄
peccauit cū curato suo tenet sibi cōfiteri. Dico q̄ cū verecun/
dia sit maḡ pars satisfactiōis ⁊ homo nō t̄m̄ verecundet de
illo q̄ est p̄sci⁹ sceleris quantū de vno alio. mulier ista non d̄z
sibi cōfiteri. nec ip̄e d̄z eaz audire. imo d̄z sibi dicere. vade ad
aliū. Tñ si cōfiteat sibi ⁊ absolueret eā esset absoluta. Sacer/
dos at curat⁹ cui cōfitebit. Dico q̄ qñ sibi cōmittit cura ip̄se
petat ab ep̄o licentiā q̄ possit eligere cōfessorē. l' si i cōmissiōe
cure diceret sibi ep̄s ne ex h̄ q̄ habes curā aliorū detrimētuz
aīe tue patiaris p̄cedim⁹ tibi q̄ possis eligere ydoneū cōfesso/
rem q̄ te absolueret valeat. h̄ est multū secur⁹. Tenet tñ cōi/
ter q̄ in cōmissiōe cure det eis tal' licentiā ip̄licite. alias cōm/
missio cure est eis multū nociua. S̄z nūq̄d ex h̄ possit cōfi/
teri simplicib⁹ sacerdotib⁹ q̄ nō habēt autoritatē seu p̄tatem
audiendi cōfessiones. Dico q̄ non de rigore iuris. Et est du/
plex rō. Una est. q̄ iste nō est mod⁹ dandi iurisdictionem ei q̄
alias nō h̄z. Alia est. q̄ l̄z curati sint licētiati q̄ possint alijs
confiteri. tñ isti non sunt licētiati q̄ p̄t̄ eos audire. tamen
credo q̄ ex q̄ ep̄i sciūt q̄ curati cōfiteant istis ⁊ ip̄i absoluūt eos
et nō p̄hibēt imo dissimulat vidēt eis tacite dare p̄tatem au/
diendi ⁊ absoluēdi curatos. Notandum at q̄ si aliq̄s sit in
periculo mortis ⁊ nō possit h̄re copiā sacerdotis p̄t̄ ⁊ d̄z cōfiteri

*mulier q̄ peccat nō p̄t
curato quid faciat
debet*

*sacerdos curam quid
faciat*

Tractat⁹. III. secunde partis

laico fideli tñ nō excōicato. vt bñ de pe. di. i. q̄ penit. de cōse. di. iij. sc̄m. Et Aug. Tāta ē vis p̄fessōis vt si imineat artikul⁹ nec̄itat⁹ z deest sacerdos p̄fiteat⁹ p̄rio. Tñ tal⁹ p̄fessio nō est sac̄m cū desit ibi illud qd̄ est formale i sac̄o. s. p̄tās clauis rōe tñ bonē volūtāt⁹ quā p̄tedit z verecūdie quā icurrit absoluit a dō. Et ille q̄ audit p̄fessionē tenet orare p̄ ip̄o di. Disereat⁹ tui zc. si sciat. vel p̄z n̄r. Ita tñ si euadit piculuz tenet illi itez p̄fiteri q̄ eū p̄t absoluere.

De q̄b⁹ d̄z fieri p̄fessio **Ca. V**

e Apedito q̄si sup̄ficialr cui faciēda ē p̄fessio restat vide de q̄b⁹ d̄z fieri. Et ē sciēdū qd̄ d̄z fieri d̄ p̄ctis. Ita d̄z in ps. Dixi p̄fitebor aduersū me iniusticiā meā dño. In iusticiā dicit nō iusticiā. Et in canonica Jacobi. Cōfitemi alterut⁹ p̄ctā v̄ia. nō bōa vel s̄tutes sic faciēbat pharise⁹ dicēs Brās ago tibi dñe qz n̄ sū sic ceteri hoies fornicatores adulteri. velut etiā h publican⁹. ieiuno bis in sabbato decimas do oim q̄ possideo. d̄z ḡ fieri de p̄ctis. Notandū at̄ qd̄ p̄ctō rū qdā sūt venialia. qdā mortalia. Quantū ad venialia p̄ctā simplr loq̄ndo nō sūt p̄fitenda de necessitate. Cū em̄ de natura sua sint venialia. qd̄ etiā ip̄m nomē ip̄ortat p̄nt p̄ se veniam p̄seq̄. siue p̄ p̄niaz interiorē habēdo. s. p̄ritōz i generali de ip̄is. siue p̄ exteriorē assūptā. sic p̄ p̄cussionē p̄ctorz et similia. Tñ notādū qd̄ venialia ml̄t⁹ modis r̄mittūt etiā absq̄ p̄fessioē sacram̄tali. Uno mō p̄ p̄fessionē generalē q̄ fit in p̄ma z in cōpletorio. z in p̄ncipio misse et i fine f̄mōis. Alio mō p̄ b̄ndictōz ep̄alē. z in idē credo n̄ tñ assero de b̄ndictōe sacerdotz q̄ fit in fine misse. Alio mō p̄ aspersionē aq̄ b̄ndicte de p̄c. di. iij. Aquā sale asperfaz p̄l̄is b̄ndicim⁹ vt ea cuncti asperfi sc̄rificēt z purificent. Alio mō p̄ p̄cussionē p̄ctoris. Alio mō qñ q̄s deuote dicit orōez dñicā. s. p̄z n̄r. z h̄ s̄tute illi⁹ p̄bi. dimitte nob̄ debita n̄ra. Alio mō vt dicunt aliq̄ p̄ ingressū eccle p̄secrate. z intelligo qñ ingredif cā orōis. Alio mō p̄ elemosine largitōz. vñ in Daniele. iij. c. P̄ctā tua elemosinis redime. de pe. di. i. medicinā. Et credo qd̄ p̄ qd̄libet bonū op⁹ deleat. vt. c. p̄allega. Alio mō p̄ deuotā sup̄tōnem

Sp̄ritus d̄na p̄ctōz

*q̄dā p̄ctā mlt̄ modis
r̄mittūt*

De confessione

alic' sacri. potissime sacri eucharistie. d' se. di. ij. cū oē crime.
intelligas tñ qñ dico sic peccā venialia dimitti qñ psona nō hz
nisi peccā venialia. qz si h'et peccā mortalia nūq̄ venialia sibi
remitteret q̄usqz mortalia eēnt remissa. q̄uis at̄ venialia q̄rū
est o nafa sua nō sint de necessitate p̄fiteāda. tñ est mltū p̄gruuz
marierit' p̄fect'. sic sūt plati z religiosi q̄ p̄fiteāt. qz pena eo/
rū multū minuit p̄tute clauū. Notandū at̄ qz in casu ali
quo hō tenet p̄fiteri peccā veniale. z h' duobz modis. Primo
p̄ dubiuz. s. qñ p̄babiliter dubitat de aliq̄ vtz sit mortale aut
veniale. qz si nō peniteat sic de mortali discrimi se exponit. z
iō d'z p̄fiteri sic iacet in p̄scia sua. z iudicio sacerdot' relinq̄
vz sit mortale vel veniale. Et p̄ solo sacerdoti qz nō sit nimis
pron' ad iudicādū peccā esse mortalia. s. p̄ dicere eē peccā z
inducere hoīez ad p̄niam. Tenet etia' scōo hō p̄fiteri peccā
veniale p̄ ecclesiasticū statutū. qñ. s. nō hz remorsum p̄scie
de aliq̄ peccō mortali. qz cū ex statuto eccle tenet q̄libz p̄fite/
ri in q̄dragesima tal' tenet p̄fiteri. z cū nō habeat peccā mor/
talia q̄ p̄fiteat oportet qz p̄fiteat venialia. Dicūt tñ aliqui qz
sufficit qz p̄ntet se sacerdoti dicēs. dñe non habeo p̄sciam de
aliq̄ peccō mortali. tñ p̄sento me vobis vt videat' p̄sciaz meā
Tñ p̄mū reputo veri'. Tenendū est q̄ qñ nō est necariū p̄fite
di peccā venialia s̄m q̄ralia sunt. tñ mltū vtile est z expediens
nec tenet q̄s ad p̄fiteādū ea nisi de bono z eq̄ nisi i duobz casū
bus p̄dict'. v' qz ligat a p̄pria p̄scia. qñ. s. dubitat vtz sit mor/
tale v' veniale. v' a p̄stitucōe ecclesiastica. qñ. s. nō hz mortalia
q̄ p̄fiteat. Quantū at̄ ad peccā mortalia dico qz omnia peccā
mortalia tā occulta q̄ manifesta tenet q̄libz distincte z singil
latim p̄fiteri. z si exciderūt a memoria sua tenet laborare qñ
tū poterit qz recorder. Qz at̄ tenet p̄fiteri peccā mortalia mai/
festa etiā sacerdoti p̄z quia ad hoc qz sacerdos absoluat pec/
catorē oportz qz sciat peccā vt de' cui' locum tenet z cui' auto/
ritate absoluit. s. nō p̄t scire vt de' nisi dicant sibi i p̄fessione
Ergo qñtū cūqz peccā sit manifestū p̄fessori peccōr d'z sibi di/
cere in confessione ipsum peccatum. Unde sicut in foro iu/
diciali nō sufficit qz iudex sciat causā vt p̄uata p̄sona, immo

*In aliq̄ casibz tñ
q̄no videtur peccā
p̄fiteri*

De p̄p̄a mortalia

Tracta. III. secunde partis

oportet quod sciat eam ut iudex. ita in foro pñiali non sufficit quod confessor
sciat peccatum ut homo. imo oportet quod sciat peccatum ut deus. id est quod dicat sibi in
confessione. Tenet etiam profiteri peccata quæ sunt occultata. Cuius ratio
est. Sic enim medicus corporalis non potest dare salubre remedium nisi
cogitavit infirmitatem. ita confessor qui est medicus anime non potest pro im-
ponere penitentiam salubrem nisi cogitavit peccatum. Non potest autem cogitare
peccatum occultatum nisi revelet sibi in confessione. Ergo oportet quod peccatum
quæ sunt occultata profiteatur. Iustum est enim ut peccator qui non erubuit
peccare in conspectu dei cui nihil potest occultari non erubescat ip-
sum profiteri homini confessori. Apparet ergo quod peccata mortalia quæ sunt si-
ne sint occultata sine manifesta omnia et singula disticte et singillatim
sunt profiterenda. Sed non quod circumstantie peccatorum sunt profiterende. Dicen-
dum quod circumstantie quæ sunt attendende in confessione in his quibus continentur.
Quis quod ubi per quos cui quomodo quomodo. Quilibet attendat anime medica-
mina dādo. Dicit enim quod si. utrum ipse peccator sit masculus vel femina.
senex vel iuuenis. nobilis vel ignobilis. liber vel servus. in dignita-
te seu officio constitutus. aut placidus sane mentis vel insanus. sciens vel
ignorans. solutus vel coniungatus. claustralis clericus vel laicus. sagui-
nus affinis vel extraneus. christianus hereticus iudeus vel paganus. et
similia. Quid. id est utrum commisit adulterium vel fornicationem.
stuprum vel homicidium. aut sacrilegium. et similia. Item utrum
quod perpetravit sit enorme vel mediocre vel parvum. Item an illud
sit manifestum vel occultum. antiquum vel novum. et similia. Ubi. scilicet in loco
publico an sacro. in domo domini aut alibi. Per quos. scilicet mediatorum
aut nuncios. quia omnes tales facit esse principes criminis et damnationis.
et ipse est per peccatis eorum. Item per quos. id est cum quibus per quibus et quomodo. Quoti-
ens. id est quæties cognovit adulteriam vel fornicariam. et utrum vnam vel plures.
quæties dicit primo quibusdam etrumeliosam vel iniuriosam. et quæties itera-
vit iniurias. et similia. vulnus enim iteratum tardius sanatur. Cur. scilicet quæli-
temptatione vel occasione habet fecerit. et utrum pervenerit ipsas temptationes
vel fuerit perventus ab ea. Item utrum sponte vel coactus et quomodo coactione
conditionalis vel absoluta. Item utrum cupiditate vel paupertate Item
utrum ludendi vel nocendi animo et similia. Quando. id est de modo agendi et patien-
di quod melius actu quam lectione seu locutione scitur. Quando scilicet an in
tempore sacro puta diebus festinis. et. ieiuniorum vel alijs.

*ut circumstantie peccatorum
sunt profiterende*

De confessione

dieb. Itē si añ acceptā pñiaz vñ post frāgendo ipam pñiam
Ite g sūt circūstātie q sūt in oi pctō attēdēde. qz qdā resp i
ciñt psonā ipi pctōs. aut psonā illi cui facta ē iniqtas. sic ē
qs. Quedā respiciūt ipm pctm. z h vel qstūm ad substātiā
facti. z sic est qd. vel quantū ad modū agendi. z sic est quō
modo. vel quantum ad causam finalem. z sic est cur. vñ qn
tum ad causam adiuuante. z sic est qs. vel qstūm ad frequen
tiam act. z sic est qties. Quedā respiciūt tps. z sic ē qñ qdāz
respiciūt locū. z sic ē vbi. Haz at circūstātiāz qdā mutant
spēm pcti. sic accipe rem alienā iusto dño est pctm furti. mō
isto pctō addat ista circūstātia vbi. f. q accipiat de loco sa
cro. iam mutat spēs pcti. qz non solum est furtū imo sacrile
gium. Silr cogscere mulierē nō suā ē fornicatio. addat ista
circūstātia qs. f. q ista nō sit coniugata iā est adulteriū. l. q sic vir
go iā est stupz. ul. q sic p sūgūinea iam est incest. Vel addat
ista circūstātia qñ. i. q nō cogscat mō debito. iā mutat spēs
qz ē pctm nāfaz. Silr inebriari d sua nafa nō ē pctm mor
tale. addat ista circūstātia qties. f. q iam hz in vsu q inebriet
se iam ē pctm mortale. Silr aliū pcutē iniuriose ē pctm. ad
dat ista circūstātia qs. f. q ille q pcutit. sit cleric. iam mutat
spēs. qz ibi est excoicatio. z sic de alijs circūstātijs. Quedā
pō circūstātie nō mutant spēs pcti sz aggrauāt pctm Verbi
grā. Cogscere solutā non suaz est fornicatio. mō addat ista
circūstātia qñ. i. q cogscat tpe sacro. lz non mutat species
pcti tñ aggrauat pctm. vel addat ista circūstātia qd. i. q for
nicet publice z maifeste. certe iam aggruat pctm. z sic d alijs
circūstātijs. Quedā pō circūstātie sūt q relenāt pctm sicut
penitē clericū est pctm. addat ista circūstātia. f. q aliqs per
curiat cū ludō iā minuit pctm. Silr accipere alienā ē pec
catū. addat ista circūstātia qñ. i. q aliqs accipiat eā tempe
magne necitat. certe minuit pctm. z sic de alijs. Patet g q
circūstātiāz qdā sūt q mutant spēs pcti. qdam q aggrauāt. sz
nō mutant. z qdā q allenāt. De circūstātijs q mutant species
pcti dicūt concordie doctores q sūt de necitate pfitende. Un
nō sufficit dicere i p fessioe. accepi alienā rem. imo si accepta

qda pū oradpmae
q allenāt pctm

Tracta. III. secundepartis

fuerit de loco sacro optz q̄ exp̄mat̄ dicēdo. accepti illō de ec-
clesia l' de tali loco Non em̄ sufficit dicere. peccavi cum mu-
liere. imo optz q̄ exp̄mat̄ si sit p̄ingata v̄l f̄go vel p̄ sanguinea
vel religiosa. z sic de alijs. De circūstantijs at̄ agguantibz s̄z
nō mutātibz sp̄z pcti ē diuersitas inf̄ doc. Nā q̄dā dicūt q̄
tenēt de nccitate. Alij at̄ dicūt q̄ nō sūt de nccitate p̄fitende
Est tñ m̄tū p̄gruū z vtile q̄ p̄fiteat̄. z h̄ maxie virz p̄fectis z
itelligentibz. z credo q̄ p̄fessores debent int̄rogare de h̄mōi
circūstantijs. z potissime simplices. de h̄ tñ maḡ dicet infra.
De circūstantijs at̄ alleuiatibz dicūt doc. q̄ nō debēt p̄fiteri
nisi forte int̄rogēt ab eis. Ex p̄dictis p̄z quō tam pctā veālia
q̄ mortalia sūt p̄fiteāda. Que at̄ sūt pctā mortalia dicet infra
quā agef̄ de int̄rogatōibz fiendis in p̄fessioe. q̄ si ponerēt hic
oporteret itez ponere ibi.

Qualis dz esse p̄fessio Ca. VI

a D sciendū q̄lis dz eē p̄fessio. Notādū q̄ David i sc̄do
psalmo penitētiāli. q̄ est tricesim⁹ in ordie ponit sūma
rie p̄ditōes p̄fessiois dicēs. Dixi p̄fitebor aduersū me iniu-
sticias meas dñō. z tu remisisti impietātē pcti mei. Ubi in-
nuit p̄fessio dz eē p̄mo p̄meditata. iō dicit dixi. i. in corde
meo disposui. Sc̄do dz eē aperta nō palliata. iō dicit. cōfi-
tebor. i. nō tacebo z nō palliabo. nō excusando nec defendē-
do me. Tertio dz eē accusatoria. iō dicit. aduersum me. i. p̄
me nō excusandoz defendēdo me. Quarto dz eē h̄cūda. iō
dicit. iniusticias. i. pctā de q̄b hō h̄cūdas. Quinto dz eē p̄pa
iō dicit. meas. n̄ alienas. Sexto dz eē meritoria. Nam seq̄t.
z tu remisisti impietātē pcti mei. Ut at̄ maḡ p̄ricularit̄ p̄ce-
dam⁹ notādū est q̄ p̄fessio ad h̄ q̄ p̄ficiat dz h̄c. xvi. p̄ditōes
q̄ in bisibz p̄tinēt. Sit simplex hūil' p̄fessio pura fidelis.
Atq̄ fr̄ q̄ns nuda discreta libēs verecūda. Integra secreta
lacrimabil' accelerata. Forsz accusans z sic parere parata.
Prima q̄ p̄ditō ē q̄ sit simplex. Simplex dz q̄i sine plica. vñ
p̄fessio dz eē sine plica alie' falsitat'. ita q̄ nō taceat vey nec
adm̄stret falsū etiā hūilitat' causa. vñ Aug. Cū hūilitatis
causa mentis si nō eras pctōr añq̄ mentieb' ar̄ mētiēdo effi-

xxi aduerso p̄p̄m̄t
p̄fessio

p̄p̄m̄t d̄no

De confessione

cler' reus. Un' pfitēs nō d'z celare qd fecit. nec dicere qd nō
fecit. s'z simplr z de plano narrare oia pcta sua. qz vt dicit sa
piēs. Qui ambulat simplr ambulat p'fidēter. Scda p'ditio
ē q'sit hūil. talis fuit p'fessio publicani de q' ait xp's in Luca
q'nō audebat ad celos oculos leuare s'z pcutiebat pect' suū
dicēdo. deus p'pici' esto mihi p'ctōri. z id recessit iustificatus
Jō dicit brūs Pet' ap'lus. Nūllā mī sub potēti manu dei
vt vos exaltet in t'p'e visitatōis. qz vt dicit Job: Nūllē spū su
scipiet glā Tertia p'ditio ē q'sit pura. q'nō fiat p'p'e p'pocri
sim vel p'p'e vanā glāz. s'z fiat pure p'p'e deū. z nō fiat timore ser
uili. i. timore pene inferni. s'z timore filiali. i. timore offēse di
uine sic dictū fuit sup de p'ritōe. Fiat etiā sine fictōe. qz tal
p'fessio eēt p'fessio lupi. de q' fabulose narrat q'sel' p'sitebat. z
p'fessor dixit sibi. Pac' signa faci' aīm tū extimo fallacē. Uir
solitā v'itā mutat solit' habit'. Uir amic' eris ouib' q'cqd di
eas. q. d. l. z p'tendas p'ritōem z p'niām exteri' in facie. malici
am tū retines in aīo interi'. i. in corde. Quarta p'ditio est
q'sit fidel'. s. vt tam p'fitēs q' p'fessor sint i fide catholica et fū
at fm doctrinā eccl'e z nō fm doctrinā hericoz. Ita etiā vt
fiat sub spe venie. ne sit sic p'fessio Jude p'ditor'. q' postq' fuit
optime p'fessus dicens. peccauī tradens sanguinem iustum
desperauit de venia. z abiens laqueo se suspendit. probānt
ista de pe. di. j. q. j. quem penitet. z di. vj. q' vult. Quinta cō
ditio est q' sit frequens. qd dupliciter intelligendū ē. Uno
mō vt q' frequēter ceciderit p' p'ctm mortale frequēter resurgat p'
p'niām. de h'z de pe. di. iij. c. hec de caritate. s. reperiuntur.
et. s. septies i die cadit iustus. z. s. adhuc instant p'fidi. Alio
mō vt eadē peccata frequēter p'siteant. Unde Augustin'.
Quanto confitetur quis pluribus turpitudinem criminis
tanto facilius consequit' veniam remissionis. De hoc tamē
quomodo ad hoc tenet quis dicit infra quando agetur de
iteratione confessionis Sexta conditio est q'sit nuda. q'a
non debet confiteri per nuncium nec per eplāz. sed viua vo
ce ore p'prio et p'fentialiter. vt qui per se peccauit per se eru
bescat. Item non debet confiteri verbis vel noib' criminuz.
l. z.

Secda

Tercia p'ditio q'sit

4^m

5^m

6^m

Tracta. III. secundae partis

palliativus. s. q. d. lib. p. ctm. noie p. po suo q. sticū q. turpe exp
mat. tñ hōeste. z. oēs circūstātia q. sticū q. turpes z. abomia
biles expmat. vt sic tota sanies apostemat. expellat. De circū
stātijs quō sint p. fite de hēs s. c. p. cedēti Nota etiā q. m. u.
p. r. z. d. z. p. fiteri p. sig. z. hō q. est alteri? lingue z. ydeomat. Ita
q. si p. fessor nō itelligeret eū. d. z. p. fiteri p. interp. z. interpres
ita tenet tenere p. fessionem sicut sacerdos. Nota etiā q. si
aliq. scribat p. ctā sua in carta vt meli. r. c. o. r. d. e. f. de eis z. legat
cartam corā sacerdote bñ facit. Septima p. ditio est q. sit
discreta. s. vt distincte z. sepatim p. fiteat p. ctā sua. non p. fite
iuxta illō p. s. Lauabo p. singlas noctes. i. p. singla p. ctā. lec
tū meū. i. p. sciam meā. Itē z. eligat pitum indicem. Augu.
Sacerdotē q. r. a. s. q. te sciat ligare z. soluere. z. de h. q. re supra
cui faciēda p. fessio Decima p. ditio ē q. sit libēs. i. volūtaria
vt nō sit sic p. fessio Achor. q. coact. p. fessus ē z. lapidat. s. sic
p. fessio dextri latronis in cruce. z. em. dolere debeat p. p. ter
peccata q. cōmissit. tñ gaudere d. z. p. p. vitā quā recupat. vñ cō
tingit gaudiū z. dolore etiā sil. z. sel. eē in eodez subiecto. Un
in p. s. Scdm. m. l. t. u. d. i. n. e. d. o. l. o. r. z. m. e. o. z. i. c. o. r. d. e. m. e. o. p. s. o. l. a. t. o.
nes tue letifica. a. i. a. z. m. e. a. Nonā p. ditio ē q. sit verecūda. cū
mag. em. verecūdia d. z. p. fiteri p. ctōr. z. sic merebit veniam.
Aug. Laboret mēs patiēdo erubescentiā. Et qm. verecū
dia est mag. pena. q. erubescit p. ctō sit dign. venie. de pe. di.
i. que penitet. Non tñ tanta d. z. eē verecūdia q. p. p. ea dimit
tat dicere veritatē. Un sapiēs Eccl. iij. Ne p. fudar. p. ania
tua dicere ver. est em. p. fusio adducēs ad glāz siue ad veniā.
Decima p. ditio est q. sit integra. s. vt dicat oia p. ctā sua. nō
dicēdo ea int. duos sacerdotes. s. dicat oia vni nihil penit.
dimittēdo. De em. sūme p. fect. opus imp. fectiōis nō nouit.
aut em. totū hoīem sanat aut nihil. Versus circa h. Sūma
dei pietas veniā non dimidiabit. Aut nihil aut totū te peni
tente dabit. Augu. Caueas q. ne verecūdia ducit. diuidas
p. fessionē Undecima p. ditio est q. sit secreta tam ex parte
p. fitent. q. ex pte p. fessoris. Ex pte p. fitent. vt non p. dicz pec
cata sua in plateis ne ali. scandalizent in peccato. et ne sit

Septima p. ditio est q. sit

8

9

7

4

De confessione

illis q̄ cū malefecerit gl̄iant. Quō at̄ d̄z eē secreta per pte cō
fessor̄ diceit infra q̄n ageit de sigillo p̄fessiois. Duodecima
p̄ditio est q̄sit lacrimabil. et de h̄ Hieremias ait. Per diem
et noctē nō des req̄em tibi. neq̄ taceat pupilli oculi tui. Un̄
dic̄ Joh̄es Crȳs. Lacrime lauāt delictū q̄d pudor eē p̄fiteri
Et in p̄tate magnū signū sūt p̄ritōis lacrime potissime in
hoīe adulto. Nā in puuloz muliere nō est m̄ltū curandū de
la crimis. Nam de muliere dicit Duidi. Ut flerent oculos
erudiere suos. Tredecima p̄ditio q̄sit accelerata. i. festina
Et de ista p̄ditōe req̄re sup̄ i caplo q̄n faciēda est cōfessio.
Decimaq̄arta p̄ditio q̄sit for̄s. exēplo b̄tē marie magdale
ne. q̄ adeo fuit for̄s i penitēdo p̄p̄ a marā interiō p̄p̄tionez q̄
nillo pudore obstāte publice p̄fessa fuit turpitudinē p̄tōrū
suoz. Sic p̄tōr d̄z eē for̄s in penitēdoz p̄fiteōdo p̄tā sua q̄
nillo mō retrahat a p̄fessioe illoz. q̄z septū est in Car̄es. For
tis est vt mors dilectio. Quindecima p̄ditio q̄sit accu
satoria. s. q̄ dicat se p̄ctm̄ p̄mississe ex p̄p̄a malicia. accusādo
se fortit nō p̄tēdes excusatoēs in p̄ctis. sic fecerit p̄mi pentes
Un̄ sapiēs. Iust̄ in p̄ncipio accusator est sui. Veniet amic̄
et̄ excusabit eū. Iste amic̄ est d̄s. et nisi p̄tōr mō se accuset
coram isto amico et corā sacerdote dei vicario habebit in fu
turo m̄ltos accusatores. s. deū. p̄p̄iā p̄sciam. dyabolū. p̄ctm̄
et etiā totū mundū. q̄z vt dicit sapiēs. Puḡbit cor̄ orbis tra
rū p̄ insensatos. i. p̄tōres. Si aut̄ mō accuset se p̄tōr. deus
excusabit eū in fuō. Sedecima p̄ditio q̄sit parere para
tus. i. q̄sit obediēs. Aug. Ponat se penitēs oīno i p̄tate indi
cis. i. i iudicio sacerdot̄. nihil reseruās. et oīa eo iubēte para
p̄sit facere p̄ recupanda vita aīe q̄cūq̄ faceret p̄ euitāda cor
poris morte. et h̄ cū desiderio. q̄z recupar vitā infinitā. Cum
gaudio eū d̄z facere immortal futur̄. q̄ faceret p̄ differenda
morte moritur̄. Raymūd̄ aut̄ in summa sua addit alias
duas p̄ditōes. Prima est q̄sit p̄p̄ia. s. q̄ seip̄m accuset p̄tōr
et non aliū. Un̄ dicit p̄s. De vitam meam annunciaui tibi.
vitam inq̄t meam. non alienā. alias si crimen vel peccatum
alteri p̄roderet nō estz criminis illi p̄ corrector sed proditor

l 3

xi

xii

xiii

xv

solus q̄ditio

Raymūd̄ addit
duas q̄ditōes

Tractat^o. III. secundae partis

vel detractor. Un̄ null^o d^z aliū noiare i^o fessione. nec sacerdos d^z de noie eū infrogare. Fallit at̄ istō qñ circūstantia pcti ē tal^{is} qaliē nō p̄t p̄fiteri pctm̄. puta si coguit m̄fēz l' filiā. Quid at̄ z quō faciendū sit i^o h̄ casu dicitū ē sup̄. cap. cui facienda. Scda p̄ditio p̄fessionis quā addit Ray. ē q̄ sit morosa. vt non dicat̄ pctā in transitu sic campsores cōputant nūmos. s^z cū maturitate z morosa deliberatōe. vt ex h̄ attēdat̄ deuotior maior habeat̄ p̄ritior verecūdia. Confiteatur ḡ pctōz iuxta formā sup̄dictam. z habita remissioe pctōz habeat̄ p̄mia beatorū.

De iteratōe p̄fessionis. Ca. VII

A Iteratōe dicitū ē sup̄ mltū vtile sit z fructuosū frēq̄nter p̄fiteri. aliqñ tñ ē necariū. Notandū ḡ q̄ doctores ponūt aliq̄s casus in q̄b^o de necitate salutis p̄fessio est iteranda. Prim^o ē p̄t enozimitatē sceleris. s. qñ aliq̄s h^z aliq̄e casum d^z q̄ p̄fessor suus non p̄t eum absoluerē. z remittit eū ad sup̄iorem. d^z p̄fessionem quam fecerat inferiori iterare sup̄iori vt sciat q̄ p̄nia sit ei imponenda. nisi forte sup̄ior q̄tū ad casuz illuz cōmittit vices suas inferiori. p̄bat ille casus xxxij. q. ij. ca. latorē. extra de pe. z re. significauit. Scds casus ē p̄t igrantiā p̄fessoris. si em̄ p̄fessor sit imperit^o. z nescit sibi imponere p̄niam p̄ pctis p̄fessis d^z eum remitte ad p̄fessorem peritū q̄ ei sciat p̄niam salutarē imponere. z iste tenet pctā p̄ mo p̄fessa itez p̄fiteri. Un̄ Aug^o. Sacerdotē q̄ras q̄ te sciat soluerē z ligare. Tertio casus ē p̄t p̄tēptū satisfactōis. vt qñ aliq̄s fuerit p̄fessus d^z p̄tis suis z p̄tēpsit facere p̄niam sibi impositā z excidit a memoria sua q̄ fuit illa p̄nia tenet iterū p̄fiteri illa ac eadē pctā si recorder de eis. p̄bat iste casus de pe. di. iij. si apls. Distinguēduz tñ ē in isto casu. q^z aut iste p̄fiteat̄ eidē p̄fessori cui p̄mo erat p̄fessus aut alij. Si p̄fiteat̄ eidē aut iste p̄fessor recordat̄ de pctis p̄us p̄fessis. z tūc non tenet nisi velit itez p̄fiteri ea sibi. sed sufficit dicere. dñe ego alias fui p̄fessus vobis z vos recordamī de q̄b^o. sciat q̄ ego p̄tēpsi facere p̄nias quā mibi iposuisistis. nec recorder q̄ fuit. tō venio ad vos vt illā vel aliā p̄niam mibi imponat̄. Si at̄

2ª dno raymū

prim^o

Body

cong

De confessione

Confessor non recordet de peccatis primo sibi confessis credo quatenus
iterum confiteri. Et idem dico si confiteatur alij. Quartus casus est pro
malicia fictoris peccatoris. scilicet quando aliquis scilicet retinet aliquid mor-
tale peccatum in confessione quous confiteatur omnia alia peccata sua tenet il-
lud quod retinuit et omnia alia iterum confiteri. Et ratio est quia prima confessio
non facta fuit in caritate cum ipse remaneret in peccato mortali.
ergo fuit impossibile peccata alia sibi dimitti. ergo si non fuerit dimissa
tenet iterum ea confiteri. Unde Augustinus. Scio dominum inimicum omni cri-
minoso. quomodo ergo peccatum reseruet de alijs recipiet veniam. de pe-
ccatis. scilicet plures. Nota tamen distinctio posita in precedenti casu.
quia si confiteatur eidez sacerdoti sufficit quod dicat. quando fuit confessus vo-
bis retinui maliciose istud peccatum. et hoc si confessor recordetur de
alijs peccatis. scilicet si non recordetur tenet iterum omnia confiteri. Et eidez
dico si confiteatur alij. Et quoniam in istis quatuor casibus sit confessio iterum
da de necessitate recordatur oes doctores. Sunt tamen alij casus in quibus
doctores variant. Primus est pro peccati obliti recordatōez
Secundus est pro recidivatiōem. Dicunt enim doctores alij quod quando
aliquis recordatur de aliquo mortali peccato quod non fuerit confessus vel quando
recidivat in aliquo aliud peccatum quod antea fuerat confessus. pu-
ta quod fuerat confessus de adulterio. iterum committit et relabit in ad-
ulterium. iterum tenet omnia peccata prius confessis iterum confiteri. Et quod
ad primum casum est ratio. quia alias non esset confessio integra. Quia
tamen ad secundum casum est ratio istorum. quia dicunt quod omnia peccata continentur
in prius dimissa redeunt propter ingratitudinem in recidivatiōem.
Alij dicunt quod sufficit dicere in generali se alias peccasse. et de
novo de hoc peccato recordatum fuisse. vel de novo hoc peccatum commi-
sisse. Tertij dicunt quod in medio modo dicentes quoniam predictis duobus ca-
sibus peccata eiusdem generis tenet iterum confiteri in speciali. peccata vero alte-
rius generis sufficit confiteri in generali. scilicet bene gratia. Alij recordatur se
modo commisisse peccatum. scilicet furtum. si alias fuerit confessus de furto te-
net iterum confiteri de eodem furto in speciali. ut dicit opinio prima. de alijs
autem peccatis sufficit confiteri in generali ut dicit secunda opinio. Et idem dico
de recidivo. Que istarum opinionum sit melior et verior relinquitur
iudicio meliori. et unusquisque quam voluerit eligat. Agrippa godesfri-
dus de Foranis in theologia parisi magister in quodam quodlibeto

*Alj magis in doctoribus
quibus confitendo quod
relinquenda*

Tractat^o. III. secund^o de partis

uno additvnu aliū casū. s. qñ aliqđ p̄fitef aliqđ pctm̄ z n̄ do/
let nec penitet d̄ pctis l̄ d̄ pctō p̄terito. nec p̄ponit abstinere i
fuso tal tenet itez p̄fiteri Et int̄ mltas rōes q̄s ad h̄ adducit
vna ē. Qm̄ i essentialit ordiat̄ posteri^o n̄ p̄t eē sine priori. z ml̄
to min^o p̄t stare cū opposito prioris. sic aliqđ n̄ p̄t p̄firmari nisi
fuerit baptizat^o. qz baptisim^o z p̄firmatio h̄nt nccariū z essen
tialē ordinē int̄ se. Sz p̄fessio z p̄tricio h̄nt nccario essentialē
ordinē int̄ se. q̄re ad h̄ p̄fessio h̄mōi valeat optz p̄tricio p̄/
cedat p̄fessione. l̄ ad min^o sit sil̄ cū ea. s. i casu p̄posito p̄tricio
nō p̄cedit. nec ē sil̄ cū p̄fessioe. imo et^o oppositū ē sil̄ cū p̄fessio
ne. s. delectatio z placētia i pctō. q̄re illa p̄fessio nihil valuit.
z iō oz p̄teret. Uez ē q̄sfr̄ Ber. ganacho de galliatio bacca
lari^o i theologia. z q̄ndā elect^o claromō. in correctorio suo d̄
dictū mgr̄m Hodostridū dic. q̄ al nō tenet d̄ nccitate itez cō
fiteri. s. tenet itez p̄teri d̄ pctis p̄us p̄fessis fictē. z d̄ ip̄s fictōe
z p̄tute p̄fessiois facte z p̄triciois p̄nt̄ remittūt sibi pctā. Ar/
guit q̄ sic. Tm̄ valz z p̄tricio i p̄tute p̄fessiois facte p̄tū va
let z p̄t i p̄tute p̄fessiois faciēde. s. p̄tricio i p̄tute p̄fessiois si
ende delet oia pctā. vt tenet docēna fidei xp̄iane. q̄ z in p̄tute
p̄fessiois iā facte. Cōfessio ei iā facta habuit existētiā realē. z
iō virt^o ei^o p̄t opari meli^o q̄ illi^o p̄fessiois q̄ nonduz fuit. Que
istaz opinionū serverioz nescio. tm̄ credo q̄ tenet p̄fiteri saltē
i generali. s. q̄ fuerit alias p̄fessus mltā pctā de q̄bō n̄ penite
bat nec p̄ponebat abstinere. s. mō p̄terit^o de ip̄is. z ē par^o facere
pniaz inūctā. Et credo q̄ si i sp̄ali p̄fitef oia pctā bñ facerz
Et istō videf sentire Ray. in sūma sua. Rōem et^o vide sup̄ in
istō eodē caplo. p̄si. q̄r^o casus.

Quō debeat se h̄re sacerdos ad p̄fitefē **Ca. VIII**
o Stēto d̄ p̄fessioe q̄ ē z q̄lis debeat eē. restat ostēdere
de p̄fessore. Et p̄mo quō debeat se h̄re ad p̄fitemem.

Circa qđ notandū q̄ p̄fessor d̄z gerere vicē sp̄ial^o medici.
pctōz p̄o vicē sp̄ial^o egroti. Sic em̄ corpal^o medic^o ad egro/
tū accedēs p̄mo mulcet ip̄m egrotū z p̄patif ei se p̄formādo
infirmitate. s. bis blādif. sanitatē pollicet. vt eger p̄fidenti^o dete
gat morbi q̄ntitatē z dolorz acerbitatē. sic sacerdos q̄i medi

De confessione

cus spūal' dūm ad eum accedit pctōr. q̄ est q̄si spūal' egrotus
d3 pctōrem verbis allidere. blādiment' mulcere. vt facilius
egrot'. i. pctōr detegat morbū. i. pctm̄. Debet ḡ p̄fessor pctō
rem doceret monere vt ad pedes ei' hūiliter sedeat. nec patiat
cum sedere de pari. Et si sit mulier d3 eam docere vt sedeat
et trāuerso ne respiciat sacerdos faciem mulieris. qz vt d3 in
Abacuc. Facies mulieris facies leonis z vent' p̄rens. Nec
etiam respiciat quēcūq3 p̄fitemem in faciem. qz exinde au-
daci' p̄fitebit'. Exinde pio ac dulci suauit' colloquio debet
ipm̄ inducere ad p̄punctōem p̄ponēs bñficia q̄ xps ei p̄tulit
porissime in passiōe sua. qñ. s. p̄ saluandis pctōrib' voluit tā-
tum dolorem sustinere. Item qz ipse dixit. Non veni vocare
iustos sed pctōres. Item ostendat ei q' illi q' pl' peccauerūt
si bene penitent magis diligūt a deo postea z exaltat. sic patz
in Dauid. Petro. Paulo. Maria magdalena. et latrone. q̄
om̄es fuerūt maximi pctōres. Et qz bñ penituerūt de pctis
suis postmodum fuerūt amati z singulariter a deo exaltati.
Exponat etiam sibi pietatē. misericōdiam. caritatem z māfuetu-
dinem dei. q̄b' para' est recipe pctōres. Suadeat etiā ei q' p̄
non verecundet' p̄fiteri sibi. qz ipse sit pctōr sic z ipse q' p̄fitef.
imo forte pl' q̄ ipse. z q' nō p̄fitebit' ei sicut bōi s3 sic tenēt' lo-
cū dei. z q' ipse citi' dimittet se interfici q̄ p̄ renelaret pecca-
tū ipi'. Et si forte ex om̄ib' istis pctōr nō vult p̄fiteri p̄ponat
ei p̄fessor terrore iudicij z penas inferni. z q̄nta mala para-
ta sunt pctōrib'. z q̄ dire punit de' eos q' nōlūt penitere. z q̄
misericorditer peccat' penitētib'. z om̄ib' istis expositis audiat
simplr' p̄fessionē ipi'. Laueat aut' p̄fessor ne expuat v' aliq̄d
signum abominatōis ostendat q̄tumcūq3 pctōr p̄fiteat pec-
catū flagiciosum z enozme. sed om̄ia audiat cū mansuetudi-
ne et pietate.

De interrogatōib' faciēdis i' p̄fessioe Ca. IX

q' Uānis q̄dam dicūt q' interrogatōes nō sūt faciēde in
p̄fessioe. tñ qz dictū eoz est multū piculosū p̄pter sim-
plicitatē z verecundiā hoīm. ido credo fr̄ium. s. q' sunt fa-
ciēde interrogatōes in p̄fessioe. Cū Aug' sup illum locum.

quo d' andrea mulier

quo d' q' p̄fessor p̄ponat
vires p̄ponat

Tractat^o. III. secunde partis

Qui sine pctō ē p̄m̄ in ip̄am lapidē mittat inq̄t. Cauet spi-
ritualis iudex q̄s̄c̄ nō p̄misit crimē neq̄cie. ita n̄ careat mu-
nere scie. oportet em̄ p̄sciat coḡscere q̄cqd̄ debeat iudicare.
Judiciaria em̄ p̄tās h̄ expostulat vt qd̄ d̄z iudicare coḡscat.
Diligēs igit̄ inq̄sitor exp̄mat sibi. z subtil̄ inuestigator sapiē-
ter z q̄i astute inq̄roget a pctōre qd̄ forsitā iqr̄at vt verecun-
dia velit occultare. Cognito itaq̄ crimē z variatibz ei⁹ n̄
dubitet inuestigare z locū z tps. zc. Quibz cognit⁹ assit beni-
uol⁹ parat⁹ exigere z secū onus portare. h̄eat dulcedinez in
affectōe. pietatem in alteri⁹ crimē. discretiōem in varietate.
Dec z m̄tra alia ponūt de pe. dist. vj. Cui aū. s. oportet. Et
vrult Bre. Clavis ap̄tōis est fimo correctōis. q̄ inq̄roga-
dor increpādo culpā detegit quā sepe nescit ip̄e etiā q̄ p̄pe-
trauit. xliij. di. si recor. Et ita p̄m̄ ybum beati Job. Subti-
liter educend⁹ est de sinu pctōris manu obstetricante. i. idu-
stria p̄fessoris coluber tortuosus. Viso ḡ q̄ inq̄rogatiōes fa-
ciēde sunt in p̄fessōe. videndū est de q̄bz faciēde sūt z q̄ ordi-
ne. Un̄ sciendū q̄ inq̄rogatiōes faciēde sūt de pctis mortalibz
z circūstantijs eorūde. Ut ḡ sciat de q̄bz sūt faciēde inq̄roga-
tiōes oportet scire q̄t sūt pctā mortalia. Pro q̄ notandum q̄
pctm̄ p̄t esse mortale ex natura sua. sic forni-
cari est pctm̄ mortale ex natura sua. Alio mō aliq̄s act⁹ p̄t esse
pctm̄ mortale ex intentōe. sicut cantare in ecclia nō est pctm̄
mortale. imo p̄t esse meritorijū. s̄z cantare vt placeat mulieri
vt alliciat eā ad peccandū mortale est pctm̄. Et qz intentio-
nes hūane sūt q̄i infinite. id̄ de his q̄ sūt pctā mortalia ex in-
tentōe nō pōt certa regula dari. Loq̄mur ḡ de his q̄ morta-
lia sūt ex natura sua. Un̄ sciendū q̄oēs transgressiōes p̄cepto-
rū decalogi sūt pctā mortalia. de his tñ dicit̄ in ecclia p̄te h̄
opis qm̄ age⁹ de x. p̄ceptis decalogi. q̄dam em̄ numerant ab
ap̄lo i eplā ad Ro. xiiij. vt ē ydolatria. viciū s̄ naturā iniq̄tas.
malicia. fornicatio. auaricia. neq̄cia. inuidia. homicidiū. ēō-
tentio. dol⁹. malignitas. ysura. susurratio. detractio. p̄tume-
lia. supbia. elatio. inuentio maloz. inobediētia. insipientia.
icōpositio. Et istz adiūgit illos q̄ sūt sine affectōe. sine scōe

Subt. p̄t. pctm̄ mortale

De confessione

sine misericordia Et q̄ oia ista sint pctā mortalia p̄tz ex h̄ q̄d sc̄d̄
sc̄z q̄d talia agūt digni sūt morte. Null̄ at̄ ē dign̄ morteni
si p̄ pctō mortali. ḡ oia p̄dicta sūt pctā mortalia. Sed vt de
pctis mortalibz certa hēat reglā notandū q̄ oia pctā morta
lia reducūt ad. vii. vicia capitalia q̄ p̄tinēt in hac dictione sa
ligia. Un̄ notandū q̄ i ista dictione saligia sūt septē l̄re. q̄z q̄li
bet d̄seruit suo mortali pctō. nā p̄ trāz s̄ itelligit supbia. p̄ p̄
mū a. auaricia. p̄ l. luxuria. p̄ p̄mū i. ira. p̄ g. gula. p̄ sc̄dm i. i.
uidia. p̄ sc̄dm a. accidia. vii. Dat septē vicia tibi h̄ dictione sali
gia. Ite at̄ sūt septē male radices q̄ in t̄ra defta inuisa z ina
q̄sa aīaz hoīm pctōz d̄ q̄bz ego sū vn̄ radicat̄. Ex q̄libet fo
radice eaz mlti rami pullulā vt tradit̄ Br. sup̄ Job. Nā ex
ista mala radice q̄ ē supbia oriūt̄ septē pessimi rami. vīcz in
obediētia. iactātia. ypocriſ. p̄nacia. p̄tētio. discordia. p̄sūp
tio. Et nota q̄ ista vocāt̄ mortalia. q̄z p̄ ista icurrit hō sniaz
spūalē. Primū ḡ z p̄ncipale int̄ ista ē supbia. i. amor iordina
tus suiipsi. s. p̄pe excellētie z honoris. n̄ referēdo ad honores
dei nec actu nec hitu. nec ad edificatōz alteri. primi. Et sūt
q̄ttuor modi supbie. Prim⁹ ē q̄n hō appetit videri z reputa
ri ab aliq̄ melior̄ q̄ sit. z p̄sumit d̄ se q̄ sit bon⁹. z ē t̄n mal⁹ ec
pctōz. v̄l q̄ hēat aliq̄ bōa q̄ nō hz. Sc̄ds mod⁹ ē q̄n hō se re
putat h̄ze bōa a seipō q̄ hz a dō. Tert⁹ mod⁹ supbie ē q̄n hō
r̄putat se h̄ze illa q̄ hz a dō p̄p̄ijs meritis z n̄ p̄ grāz dei. Quar
t⁹ q̄n q̄s p̄ nobilitatē vel diuitias l̄ q̄cūqz alia vult appere ex
cellētiōz sup̄ alios inordinate z pl⁹ q̄ stat⁹ suus exposcat. Et
nota q̄ rami supbie q̄ sup̄dicti sūt ab aliq̄bz nūcupāt̄ filie q̄
aliq̄līe p̄p̄ simplices sūt describēde. Un̄ in obediētia ē p̄tem
ptus p̄cepti superioris. s. dei v̄l cuiuscūqz hoīs cui tenet obedi
re. vt p̄ h̄ hō inobediēs videat̄ nō alteri subijci v̄l esse subie
ctus. ypocriſ ē exteri⁹ oñdere deuotōz fictē. p̄p̄ laudē hoīm
habēdā. Eōrentio v̄l p̄tēdere ē resistere alijs p̄ p̄ba z n̄ velle
ab alijs supari in p̄bis z lite. vt p̄ h̄ excellētiōz videat̄. Perti
nacia est q̄n p̄p̄ie opinioni vel scie homo nimis inordinate
innititur. nolens credere p̄silio maior̄. vt per h̄ appareat sa
pientior. Discordia est q̄n aliq̄s rebellat et p̄dicat voluntati

In isto nam
Saligia videtur
oia p̄p̄ mort
alia

73 rami oriuntur
ex supbia

4 modi supbie

Tractat⁹. III. secunde partis

melior pterne et ex supbia cordis. Presumptio est quoniam quis per vestes inordinatas et alia quocumque mirabilia vult apparere et gloriari et ab illis a quibus videtur valentior reputari. De radice auaricie nascuntur scilicet. proditio. fraus. fallacia. periurium. iniquitas mentis. Inmisciam cordis obduratio. Proditio est dolus in rebus interioribus. Fraus est deceptio in rebus exterioribus pro defectu vendite rei vel empti. Fallacia est deceptio et dolus in verbo ad decipiendum. perim sine invidendo sine in emendo. Periurium est perbium in merito perlatum cum iuramento. vel iuramentum in medio sum propositum et affirmatum. Iniquitas mentis est nimia et inordinata sollicitudo circa diuitias acquirendas. et silia. Cordis obduratio est quoniam auarus obdurat et confirmat cor suum quoniam nihil dabit pauperibus. nec misericorditer subuenit alteri. Auaricia est appetitus inordinatus habendi indebite diuitias. vel quocumque perit emi vel vendi per pecuniam. Est autem duplex auaricia. quoniam quidam homo nimis ardeat custodire res suas non iniuste rapiendo alienum. et talis auaricia est peccatum mortale tamen in duobus casibus. Primus est quoniam homo tamen diligit diuitias suas et occupat se in eis quod peruenit ad honorem dei et precepta eius. Secundus quoniam homo non subuenit proprio pauperi in necessitate constituto. quia tunc talis auaricia est peccatum mortale. Alia auaricia est quoniam aliquis cupit alienum capere vel detinere iniuste quocumque modo cum certo proposito. Et auaricia talis semper est peccatum mortale. nisi quocumque pro puritate rei ablate. puta furari mortale et lum panis vel aliquid tale non est peccatum mortale. Preter istas autem filias auaricie sunt alie a quibusdam super addite. scilicet rapina. furtum. proditio. usura. Rapina est acceptio rei aliene cum violentia. Sed furtum est acceptio iniusta et occulta rei aliene inuito domino suo. Proditio est dolus circa personas. puta cum una persona prodit vel tradit aliam. ut patet factum est de Iuda proditore. Usura est quoniam per dilacionem termini vel ratione mutui accipit aliquid ultra sortem. sicut in rebus in quibus non differt usus rei et perceptio eius ut panis. De infecta radice luxurie nascuntur octo filie. scilicet ceci tas mens. inconsideratio. inconstancia. precipitatio. amor sui. odium dei. amor presentis seculi. desperatio sine horrore futuri seculi. Cecitas mentis est quoniam homo propter delectationem hominum

*Quod est Auaricia &
S radice eius*

S radice luxurie

De confessione

veneris impedire et abstrahit in mente. Inconsideratio est quae impedit
et sopit rationem hominis propter vehementer luxuriam. Inconstantia est quae homo propter
propter delectationem hominibus veneris retardat ne faciat vel perficiat bona
quae incepit facere vel posuit facere. Precipitatio est quae propter de
lectationem hominibus impedit consilium in agendis. Amor sui et odium dei est
ex parte voluntatis. quoniam. scilicet. homo propter appetitum peccare luxuriam et incur
rere odium dei quasi a luxuria abstinere vel abstrahere. Amor presentis
seculi et horror futuri iudicii est quoniam luxuriosus in tantum delecta
tur remanere in luxuria quod vellet se pro manere et vivere. nec cu
rar de eterna vita. Luxuria est appetitus inordinatus circa delec
tationem veneris. Et habet sex species. secundum alios tantum ponunt septem ut
postea patebit. Prima est peccatum contra naturam. scilicet. quoniam sit modo quod non con
uenit generationi humane. Fornicatio generaliter est omnis peccabi
tus soluti cum soluta extra legem in fornicationem. Adulterium est peccabi
tus factus in matrimonio quoniam. scilicet. uterque est in matrimonio copulatus. vel saltem
alter eorum. Incestus est peccatum cum sanguinea. Stuprum est defloratio
virginis. Raptus est quoniam mulier rapitur contra voluntatem parentum suorum. Et
notandum quod omnis peccatum factus extra legem in fornicationem est peccatum mort
tale. quod contra legem naturae. contra preceptum dei et contra iustitiam primi. Similiter
omnis tactus impudicus factus cum intentione provocandi ad actum luxu
rie est mortale peccatum. vel saltem causa mortalis peccati. De pesti
fera radice ire pullulat serpens. scilicet. rixa. tumor mentis. contu
melia. clamor. indignatio et blasphemia. Ira est motus sanguinis
circa cor. propter appetitum vindicte. Unde sciendum quod ira quae est
perniciosa. nec est peccatum. quoniam. scilicet. appetitum vindicte est secundum debitum ordinem
iusticie et cum caritate. quoniam homo querit correctionem peccati et non vindi
ctam propriam. nec nocendum proximo. sed solum offense culpe querit
vindictam. et talis vocatur zelus. Quando autem talis appetitum vindicte est ad vin
cendum propriam iniuriam et ad nocendum proximo. talis iam est peccatum. et non
est homini talis vindicta accipere nisi habenti auctoritatem. Est autem peccatum
mortale quoniam talis appetitum vindicte est ad inferendum aliquid nocu
mentum. quod est contra caritatem proximi. sed potest esse motus sensualitatis pro
veniens rationem et inconsideratum. sic est peccatum veniale. Indigna
tio est quoniam alter iniuriantem sibi despiciat in corde suo. et indi
cat eum indignum et despiciendum considerans defectus eius

De radice ire

Tracta. III. secunde partis

Tumor mens est qñ hō irat⁹ qñsi inflat⁹ cogitat viā ⁊ modū nocēdi ei q̄ fecit sibi iniuriā. Blasphemia ē locutio ꝑ deum. eo q̄ p̄mittit sibi talē iniuriā fieri vel euenire. Clamor est locutio iniuriōsa ꝑ prim sine exp̄sione determinate iniurie. Et h̄ in euangelio vocat racha. i. subsannatōis signū. Lōtū melia est locutio ꝑ prim cū exp̄sioe iniurie. puta cum aliq̄s vocat ex ira alteꝝ latronem vel homicidā. ⁊ similia. Rixa est q̄stum ad iram in ope exteriori. scz verberatio. abscisio. vulneratio. et silia De voraci radice gule nascunt qñ q̄. s. inepra leticia. scurrilitas. immūdicia. multiloquiū. hebetudo sc̄sum. Gula ē appetit⁹ inordinat⁹ ⁊ immoderat⁹ comedendi vel bibendi ꝑ regulam recte rōnis. s. sumendo pl⁹ de cibo et potu q̄ nase ꝑueniat ⁊ complexioni hōis sumens ⁊ ꝑuersationi eoz inēqs habitat Sciendū tñ q̄gula nō ē pctm mortale ex nasa sua nisi in duobz casibz. Un⁹ qñ ꝑ timoreꝝ vel amoreꝝ dei non retrahit se a pctō gule. sed intm̄ appetit cibum ⁊ potum q̄ non retrahet etiam ꝑpter ꝑceptū diuinuz. Scōs qñ hō inebriat se libenter in tali statu q̄ nescit se regere. ⁊ tūc gula est pctm mortale. Hebetudo mentis ē abstractio intellect⁹ circa speculabilia ⁊ agibilia ꝑ nimia sup̄tōꝝ cibi ⁊ pot⁹. Inep̄ta leticia est deordinatio volūtatis circa delectatōem cibi et pot⁹. qñ. s. hō vage ⁊ incōposite circa talia nimis ⁊ sup̄flue letat. Multiloquiū est qñ hō sup̄flue et nimis in verbis incōposit⁹ ⁊ cachinnationibus deordinat se. Scurrilitas est qñ homo se inordinate ad exteriores act⁹ ad modū ioculatoris hz. Immūdicia est vomit⁹ sequens ex inordinata comestione vel potu. vel etiā pollutio seminis ꝑ uenies ex repletionē nimia De ficta radice inuidie nascuntur qñq̄. s. odiū. susurratio. detractio. exultatio in aduersis primi. ⁊ afflictio ī ꝑsp̄s ei⁹ Inuidia ē tristitia de bono alteri in q̄stū impedim̄tū ē ꝑpe excellētie. Odiū ē velle malū ali cui⁹. ⁊ ꝑ h̄ bonū primi diminuerē. Susurratio ē diminutō fame alterius ꝑ verba occulta ⁊ nō exp̄mētia maifeste maliciā siue infamiaz ei⁹. Detractio est alteri ꝑ verba manifesta infamatio. tñ in absentia ei⁹. Derisio est vilipēsio dictoz vel

quas radice gule

in gula ⁊ potu
mortalis

radice inuidie

De confessione

factor alteri⁹ ludibrio et risu. Ecultatio i aduers⁹ p^{ri}mi e cu
aliquis gaudet de aduersitate et dano p^{ri}mi. Afflicio i p^{er}sp^{er}
ris e dolor et displicentia de bonis et p^{er}sp^{er}itate alioz qua no
p^ot impedire De radice neq^{ue} accidie p^{re}cedit sex. s. malicia.
rancor. pusillanimitas. desperatio. torpor circa p^{re}cepta. vaga
tio m^{er}it^{er} erga illicita. Accidia v^{el} pigrinia e tediū seu fastidiū
diuini boni. s. q^uo hō non h^{ab}et deuotōem bonā nec delectatōz
in amore dei. s^{ed} tediū mag^{is} et fastidiū et mentalē recessus. Et
istō repugnat caritati quā q^ulibet hō tenet h^{ab}ere diligēdo deū
sup^{er} omnia. et delectabili amore tenet ei inherere. Et causat
talis pigrinia ex rebellioe carnis ad sp^{iritu}m. Vagatio m^{er}it^{er} cir
ca illicita est q^uo aliquis non inuenit delectatōem in sp^{iritu} alio.
et vacat delectatōib^{us} carnalib^{us} et q^uerit ea. puta nimis ludēdo.
nimis iacēdo. Desperatio est recessus a bono diuino cui fir
miter est inherendū. Torpor circa p^{re}cepta est p^{ro}pter accidiaz
negligere et p^{re}tere mere diuina p^{re}cepta que sunt faciēda de
necessitate salutis. Rancor est indignatio quam habet ho
mo piger cōtra illos q^uo monent eum b^{en}efacere illa ad q^uo tenet
Malicia est odium et indignatio quam homo piger habet
contra illos q^uo docent pigros h^{ab}ere sp^{iritu}alia bona in q^uo impe
diūt a delectatōib^{us} corpalib^{us}. Lepiditas est pu^{er} amor dei et
p^{re}ceptor et. Dollicies est q^uo homo piger non vult sustine
re q^uo cūq^{ue} p^{ro}pter amorem dei. nec facere aliquod bonuz
ad quod tenetur. Somnolentia est somni nimietas ad mo
dum brutorum. et pigrinia ad surgendū ad benefaciendum
illa que tenet facere. et quando tenetur ea facere. Pusillani
mitas est boni ardui p^{re}termisio. quod cadit sub consilio.
puta tarde confiteri. tarde penitentiam facere. Ociositas e
cessatio a bono opere quod tenetur homo facere. et quando
tenetur facere. et attentio ad inutilia et nociua. Et vltra sex
ramos vel filias ipsius accidie supra addite sunt quattuor q^uo
dicite sunt multum facientes ad declaratiōez materie. Iste
igit^{ur} sunt septem radices cum ramusculis suis q^uo in vniuerso
suis quadraginta tres. et sic ipsis computat^{is} cum septem radi
cib^{us} erūt in toto quinquaginta. De quo q^uinquagenario dicit

*Amia 2 9
radior*

Vagatio m^{er}it^{er}

Septans

Tracta. III. secunde partis

De vias ppha. Si fu^o dei sū descendat ignis d' celo z deuoret
te z qnq̄ginta tuos. Ita debet dicere p̄fessor p̄fidenti. Si p
qz fu^o dei sum. qz loco dei sū. descendat ignis de celo. i. ignis
spū sancti descendat in aīaz tuā. z deuoret te. i. veterē hoīez
alias erratē. z qnq̄ginta tuos. id est. radices z ramos. Nūc
ḡyidendū est quō sacerdos d̄z interrogare de istis. Si em̄ pec
caroz p se vel ad interrogatōem sacerdos d̄z s̄fiteat de supbia. di
cēdo. Peccaui pctō supbie. sacerdos d̄z interrogare de mō. di
cēdo. p quem modū fuisti supb. fuisti vnq̄z inobediēs man
dat̄ supioz tuoz. sic eccle vel p̄lati vel parentū tuoz vel dñi
vel m̄gri. z h̄ fm̄ d̄ditōem p̄sone q̄ sp̄ d̄z inspici. Si dicat q̄
sic. interroget q̄bz mandatz. quō. q̄tiēs. q̄re. q̄ñ z vbi. q̄ circūstā
tate dictū est sup̄ in oībz pctis. sūt attēdende z considerāde.
Deinde interroget. iactastit vnq̄z de bonis a deo tibi collatz.
sine sint bōa nase. sic pulcritudo. fortitudo. aptitudo. nobili
tas. z silia. sine sint bona fortune. sic sunt diuitie. vt denarij.
vestes. ornamenta. equi. agri. possessiōes. z silia p̄alia bona.
sine sint bōa gr̄e. sicut sapientia. eloq̄ntia. scia. frutes. et silia.
Debet igit̄ p̄fessor dicere. fuisti vnq̄z clar^o in mente tua. l' glo
riastivnq̄z de pulcritudie. fortitudine. aptitudine. nobilitate.
diuitijs. sapientia. eloq̄ntia. fructibz. z ceteris bonis tibi a
deo collatz. ita q̄ non te hūilliazi corā deo p h̄mōi bonis q̄n
tum debuisti. vel credidisti ista h̄re ex meritis tuis z nō ex me
ra gr̄a dei. vel p̄ illa credidisti pl^o valere q̄z alijs. ita q̄ facta z
dicta alioz p̄tēneres z dedignarers eis esse eq̄lis. Si dicat
q̄ sic. interroget. q̄tiēs. quō. z sic de alijs. Deinde interroget ad
huc vtz ad h̄ vt p̄mendareris z honorareris p̄ alijs fuisti ne
vnq̄z ypoerita. ita q̄ p̄terit^o ostenderes sanctitatē z bonitatē.
z interi^o retineres maliciā z iniquitatē. Si dicat q̄ sic intro
get. q̄tiēs. quō. zc. Deinde interroget. nūqd̄ quia non honora
baris vel p̄mouebaris p̄ alijs monuisti aliqū p̄tentōes z dis
cordias in ciuitate. villa. societate vel collegio. Si dicat q̄
sic. interroget si mala fuerūt inde secuta. qz si sic oīm illoz ip̄e
est reus. Deinde interroget nūquid p̄ supbiam nevidereris
superari ab alijs fuisti pertinax in sustinendo p̄ veritatem z

Interrogatō d̄
p̄p̄a

De confessione

justiciā. p̄siliū tuū vel sniaz tuā z̄pbū tuū. Si dicat q̄ sic in-
terrogetur aliqd̄ dānū est inde secutū. qz̄ si sic ip̄e tenet̄ r̄pa-
rare. Deinde interroget eū. p̄sūpsisti ne vn̄q̄ aliqd̄ facere qd̄ ex-
cederet vires tuas. statū tuū. d̄ditōz̄ tuā z̄ tuoz̄. Si dicat q̄ sic
interroget si fuerit inde aliqd̄ lesus vel d̄nificat̄. qz̄ si sic ip̄e
tenet̄ reparare. Et sic ista pessima radix sup̄bie pot̄it euelli de
corde pctōz̄. Eodē mō dicendū est de radice auaricie. qm̄ si
pctōz̄ p̄ se vel ad interrogatōz̄ sacerdot̄z̄ p̄fiteat̄ de pctō auari-
cie interroget sacerdos de mō. dicēdo Fecisti vn̄q̄ fraudē vel
fallaciā. v̄l dixisti vn̄q̄ mendaciū vel piurū in emēdo v̄l cō-
mutādo. vel aliquē aliq̄ serū faciēdo. Si dicat q̄ sic. intro-
get quā fraudē vel fallaciā. s̄ ip̄e sacerdos nō specificet eā
illi. J̄tō em̄ habēdū est p̄reglā generali q̄ in ist̄z̄ interrogatō-
nibz̄ sacerdos nō dz̄ descēdere ad sp̄ēalia pctā vel ad sp̄ēales
circūstātiās pctōz̄. qz̄ forte mlti post tales interrogatiōes de-
linq̄rent. qm̄ ostenderēt eis mod̄z̄ z̄ maneries pctōz̄ q̄s ip̄si
nescirēt cogitare. Et iō sp̄ interroget in generali dicēdo vt̄ di-
ctū ē. fecisti vn̄q̄ fraudē vel fallaciā z̄c. Et si dicat q̄ sic. intro-
get quā z̄ q̄re. q̄bz̄ modis. s̄ q̄s. q̄nēs z̄ q̄bz̄ casibz̄. Deinde in-
terroget eū dicēdo. Dimisit vn̄q̄ p̄ auariciā tuā ad imple-
re septē opa misericōdie. z̄ specificet illi ea dicēdo. vidisti ne vn̄q̄
esuriētē cui nō dedisti māducare. z̄ sic d̄ alijs opibz̄ misericōdie.
de q̄bz̄ dicet̄ infra in tertia pte h̄ op̄is. Si dicat q̄ sic. intro-
get eū de circūstātia vt̄ dictū ē. Circa etiā pctm̄ auaricie in-
terroget enz̄ de ludo. furto. rapina. vsura. de q̄bz̄ aliqd̄ dicet̄
infra. Circa fedissimā radicē luxurie notandū q̄ luxurie
septē sūt spēs. Prima est fornicatio. sc̄da adulteriū. tertia stu-
p̄rū. q̄rta incestus. q̄nta rap̄. sexta sacrilegiū. septima ē pec-
catiū s̄ nafam. Fornicatio ē p̄cubū soluti cū soluta. Adul-
teriū est alteri thori violatio. Stup̄r est illicita p̄gis desflo-
ratio. Incest̄ est affiniū vel p̄sanguineoz̄ abusus. Rap̄ ē cū
puella de domo parētū violēt̄er trahit̄. vt̄ corrupta ī v̄roie l̄
p̄cubinā habeat̄. Sacrilegiū put̄ h̄ sumit̄ est religiosoz̄ vel
religiosaz̄ vel p̄motoz̄ ad sacros ordies p̄cubitus. Pctm̄ s̄
naturam sūt multz̄ modis. Uno mō qm̄ nō seruat̄ spēs. sicut

m

Interrogatus d' auaricia

Interrogatus q' p'p'or

*Septē spēs p̄p'or
Fornicatio*

Tractat^o. III. secunde partis

*Pro q^o n^oz for
m^oz modis*

*quod offensa p^o s^o
deu^o m^oz modis
luxuria*

quoniam fit cum iumento. et istud vocatur bestialitas. Et hoc dicitur in lege moysi. Qui coierit cum iumento morte moriatur. Alio modo quoniam fuerit spiritus secundum se. sic quoniam masculus peccat cum masculino. et scilicet cum feia. et istud vocatur prope peccatum sodomiticum. quoniam isto peccato sodomite laborabat. et ideo creman fuerit igne sulphureo. Benef. xix. et alie quatuor civitates pierunt prope viciniam eorum. de pe. di. i. s. et continuo. Alio modo fit quoniam non fuerit vas debitum et modus debitus. sicut fuerit secundum se. sic quoniam vir abutitur vasculo mulieris. vel quoniam non cognoscit eam modo naturali. Alio modo fit quoniam idem est agens et patiens. sic quoniam vir corrumpit seipsum vel mulierem seipsum. et vocatur istud peccatum molliciei. Unde dicit apostolus. Neque molles neque masculorum concubitores regnum dei possidebunt. Circa istud maledictum peccatum luxurie cavetissime dicitur sacerdos procedere. ita quod non nimis ad praeclara descendat. quoniam sic frequenter compertum est tam viros quam mulieres pro nimis expressam noiam et interrogatos criminum in peccata quae non fuerant incurrisse. Unde si peccator pro se vel ad interrogatos sacerdotis dicat se peccasse peccato luxurie sacerdos interroget eum utrum sit solus vel non. et utrum peccavit peccato fornicationis et adulterii et stupri si illa cum qua peccavit erat soluta. vidua. et coniugata. affinis. consanguinea. religiosa. et ego. et utrum illam habuerit pro violentia et non. et istud sufficit si persona suspecta est intelligens. sicut si est persona simplex interroget sacerdos utrum aguerit eam modo naturali. non tamen descendendo ad praeclara. id est non interroget an cognoverit eam ante vel retro et sic de aliis interrogandis. Interroget etiam de numero personarum. id est si cognovit unam vel plures. tamen non interroget de nominibus personarum. Interroget insuper de numero actuum. id est an semel vel bis an pluries. Interroget etiam de tempore. id est si tempore sacro vel non sacro. et etiam de loco. et quilibet temptatio peccavit. et utrum pervenit temptatio vel perventus ab ea. et utrum peccavit sponte vel coacte. et quae coactio utrum conditionali vel absoluta. et utrum peccavit ex libidine et ex paupertate. Et istud habet locum potissime in mulieribus. et ita de multis aliis quae magistra rex experientia docebit. Sed quia ista radix peccati luxurie extendit ita palmites suos quae etiam cooperit lectos lege meritorum diuictos. Sciedum quomodo peccare peccato luxurie

De confessione

multis modis etiam mortaliter cum uxore sua. quod modi continentur in his versibus. *Tempe mente loco additione modo.* Quinq[ue] modis peccat uxore marit[us] abutens. *Tempe.* id est si in tempore menstruo[rum] cogit eam. quia si scienter hoc faceret peccaret mortaliter. et in veteri lege mandabatur interfici. Sed quod de muliere menstruata. nunquam peccat sicut vir. Dico quod si vir tempore menstruo[rum] petat debitum sibi reddi ab uxore ipsa dicitur ei quod potest persuadere ne petat. dicendo se esse infirmam nec esse paratam: tunc ad opus illud. Non tamen dicitur ei dicere se esse in passione illa nisi postaret ei de constantia viri et prudentia seu discretione eius. quia ipse posset tantam abominationem recipere de eam quod dimitteret ipsam. Sed si postaret sibi de discretione et prudentia viri posset ei reuelare. Et si ipse nollet desistere reddat sibi cum dolore et amaritudine cordis. *Tempore etiam ut si uxore cognoscat tempore ieiunio[rum] vel diebus sancto[rum]. vel diebus communicatio[n]is vel tempore puerperij.* Non tamen credo quod in isto casu sit peccatum mortale. dum tamen non transgrediantur limites matrimonij. sicut dicitur. statim licet sint monendi quod tempore tali abstineant ab actu carnali. Et de hoc habetur xxxiii. q. iiij. scilicet. et. c. sequenti. *Vente.* id est intentione. Potest enim vir ad uxorem accedere tribus modis. Uno modo ut generet ex ea prolem que sit ad dei seruitium et cultum. Alio modo ut reddat debitum quod ab ea exigit. et si cum tali mente ad eam accedat non peccat mortaliter nec venialiter. immo meretur dummodo nihil aliud committeret ibi. Alio modo causa concupiscentie carnis. et si talis concupiscentia maneat infra limites matrimonij. scilicet quoniam modo accederet eam nisi esset uxor sua est solus peccatum veniale. Si autem ista concupiscentia transgrediantur limites matrimonij. ita scilicet quod accedit ad eam. non solus sicut ad uxorem sed sicut ad mulierem. ita quod si haberet aliam in promptu ita bene accederet ad eam sicut ad istam. iam est peccatum mortale. Loco. id est si cognoscat eam in ecclesia vel in cimiterio. vel in alto loco sacro. Et in isto casu ego credo quod uterque peccat mortaliter. *Conditione.* id est si cognoscat eam conditione inbonesta. vel etiam illicita. sicut visum fuit

m. 2.

*Vir mulierem peccat
in reddendo sibi
quod ei est quod*

Tracta. III. secunde partis

sup̄ qñ agebat d̄ m̄fionio. **Dō. i.** si vir eā cogscat d̄ modū in
stitūtū a nafa. z istō ē guissimū pctm̄ i vxore. **Uñ** fm̄ qd̄ dic̄
Aug. **Uñ** q̄ ē d̄ nafa z execrabil̄ fit i meretrice. s; execra/
bili⁹ fit i vxore. xxxij. q. viij. adulterij. **Scdm̄** ista ḡ poterit sa/
cerdos formare interrogatōes suas d̄ pctō luxurie circa viij. z
vxorē. saluo tñ q̄ nō nimis descēdat ad pticularia. **Circa**
pctm̄ ire. si pctōz p̄ sevl̄ ad interrogatōz sacerdos; p̄fiteat d̄ eo.
potit sacerdos interrogare si p̄p̄t irā dixerit blasphemā d̄ dō
vel sc̄tis ei⁹. **Si** dicat q̄ sic. interroget eū. q̄uo. q̄tiēs. q̄re. z sic d̄
alijs. Deinde interroget. dixisti vnq̄ p̄p̄t irā p̄ba p̄t meliosa p̄
rimo. si dicat q̄ sic. interroget q̄ p̄ba. q̄re. q̄tiēs. vbi. z corā q̄b.
Interroget etiā si fuerit iniuriat⁹ pctō. s. aliquē p̄ irā p̄cutien
do vel p̄berādo. **Si** dicat q̄ sic. interroget q̄s erat. vt si erat cle
ric⁹ vl̄ laic⁹ vel religiosus l̄ seculars. z vbi. z q̄re. z sic de alijs
circūstātijs p̄fōe. interroget etiā q̄tiēs iterauit iniurias. z vbi.
z q̄re. zc. **Circa** pctm̄ gula si pctōz p̄ sevel ad interrogatōem
sacerdos; p̄fiteat de eo. interroget si p̄p̄t gulā vnq̄s fregerit ieiū
niū ecclē. vel si comederit carnes i eis. z q̄re. z q̄tiēs. **Et** si i
ebriauit se. z si habeat p̄suetudinē q̄nebriet se. z si p̄p̄t ebrie/
tatē dixit p̄ba scurrilia. inhōesta. l̄ iniuriosa. z q̄tiēs. z q̄b di
xit zc. **Et nota** q̄ fm̄ qd̄ dic̄ **Gre.** q̄nq; modis peccat hō p̄ gu
lā. q̄ modi p̄tinet̄ in p̄sib; his. **Certū** stat q̄nq; modis gula
dānat edentē. **Dū** niniū comedit. comedēdi puenit horam.
Querit delicias. parat escas deliciose. **Aut** sumit auide qd̄
nō erat deliciosū. **Nota** q̄ ml̄tū comedē aut rōe p̄plexiōis
vel etat; vel labor; nō est pctm̄. **dū** tñ nō studio vl̄ ardozevel
auiditate sumit. **Itē** p̄ciositas ciboz moderata maxie i di
uitib; q̄ talib; vii solēt nō ē pctm̄. **dū** tñ nō nimis auide sumā
tur. nec obstat stat⁹ su⁹. **Et** qz facta ē mētio d̄ ebrietate notan
dū q̄ebrietas d̄z trib; modis. **Uno** mō d̄z plenaria mē; ob
linio. z ita nō ē pctm̄ si ex igrātia puenit. xv. q. j. sane. **Scdo**
mō d̄z ebrietas frequens actio bibēdi. **Et** h̄vt ait **Aug.** ē pctm̄
veniale. nisi sit assidua. qz tūc ē pctm̄ mortale maxie si nouit
vires vini z nō vult apponere aquā. xxxv. di. in p̄ncipio. **Ter**
cio mō d̄z ebrietas qd̄ā dispositioz studiū ad inebriāduz se

Interrogatio d̄ p̄ba

Gula d̄ p̄ba

Tracta d̄ p̄ba
ebrietas

De confessione

de facill. z ita sp est pctm̄ mortale. xxxv. di. añ om̄ia Circa
pctm̄ inuidie si pctōr p sevel ad interrogatōz sacerdot̄ p̄fiteat̄
de eo. in̄roget eū sacerdos si placuit ei damnū vl̄ malū. p̄ri.
et si bonū vel p̄modū illi d̄isplicuit ei. z si ex inuidia d̄traxit
vn̄q̄ pctō suo. falsū crimen ei imponēdo. vl̄ bonū qd̄ in co
erat diminūdo vel occultādo. vel qd̄ in co erat augmētā
do. vel ill̄ q̄ nō nouerit manifestādo. Itē q̄tiens fecerit ista. z
q̄re. z sic de alijs circūstantijs. Itē si portat odiū vl̄ rancorē
vel malā volūtatē p̄ pctm̄ suum. z q̄re. z sic de alijs Circa
accidiā in̄roget sacerdos si potuit pctōr ml̄ta bona facere
q̄ nō fecit. dicere q̄ nō dixit. cogitare q̄ nō cogitauit. z multa
mala vitare q̄ nō vitauit. Itē si ex negligentia obmisit ire ad
missam. ad f̄monem. z ad alia bona opazē. Scdm̄ ḡ istam
doctrinā sacerdos pot̄it formare in̄rogatōes suas. z in ist̄
vinctio quam accepit a deo z exp̄ientia maḡ docebit q̄ aliq̄
lectio. Ueꝫ qm̄ iuxta varietatē p̄fiteutiū. sacerdos d̄z varia
re in̄rogatōes. Un̄ si p̄fiteus sit religiosus in̄roget d̄ tribo
votis regle. s. de obedientia. paup̄tate. z castitate. In̄roge
tur etiā d̄ regularibz ob̄n̄atijs. z potissime d̄ abusiōibz clau
stri qbz frequē stat̄ religiosoz corū p̄it. q̄ sūt duodecim. scz
p̄lat̄ negligēs. discipul̄ inobediens. iuuenis ociosus. senex
obstinat̄. monach̄ curial̄. monach̄ seu canonic̄ regularis
causidic̄. habit̄ p̄ciosus. cib̄ ex̄q̄sit̄. rumor in claustro. lis i
capitulo. dissolutio in choro. irreuerentia circa altare. Et
fm̄ illas z fm̄ etiā alias obseruantias regulares p̄fessor d̄z
formare in̄rogatōes. Circa etiā clericos seculares sunt
faciende in̄rogatōes de symonia. de negociatiōe. z de alijs
q̄ p̄tinet ad symoniam z ad auariciam. z si habeant admini
stratōem vel officium siue b̄nficiū in̄rogen̄ de dilapidatio
ne bonoz. vel si expenderint in malos vsus bona eccl̄e. Itē
v̄tz interfuerint diuinis officijs z horis canonicis. v̄tz por
tent coronā z habitum p̄gruentem. Item si dicant integre
z p̄fecte diuinū officium. Item in̄rogen̄ de luxuria. de
venatione. de irregularitate. de ludo aleaz̄ z similibz. in qbz
solent sepius peccare. Circa p̄ncipes sunt faciēde in̄roga

m 3.

In̄roga d̄ p̄ncipia

S̄ Ambia

*Duodecim abusiōes
claustralium*

Tractat⁹. III. secunde partis

tiones de iusticia. Circa milites d' rapia. Circa mercatores
z alios officiales mechanicas artes exercetes d' fraudes do
lo. d' medacio. d' piuriorz. Circa burgeses z ciues cot' d' vsu
ris z pignozibz. Circa rusticos z agricolas d' inuidia z furto
maxie circa decimas. pmitias. tributa. z cesus. Un' norā/
dum qlz forma general' supposita sit obsuāda i oībz tñ fm
diuersitatem psonaz z officioz studios⁹ z special⁹ est circa
specialia crimina insistendū. Fact⁹ ipis interrogatōibz si pfitēs
sit psona simplex interroget eum sacerdos si sciat. P^r n^r. Aue
maria. Credo i deū. z si sciat se signare. z si nesciat instruat
eum vel moneat vt addiscat. Deinde interroget si temptet ali
q' temptatōe. et qua. z qūo se habeat i resistēdo. z doceat eū
modū. Si em̄ temptet de supbia cogitet de hūilitate filij dī
de q' hūilitate semetipm fact⁹ obediēs vsqz ad mortē. Logi
ter etiā de casu dyaboli. q' p^r supbiā suā cecidit de paradiso i
infernū. z de angelo fact⁹ dyabol⁹. Si tēptet de auaricia.
cogitet de breuitate vite z instabilitate z vanitate mūdi. z q'
nihil hinc portabit secū d' diuitijs suis. Si tēptet d' luxuria
cogitet de morte z qlis erit post mortē. Un' nō meli⁹ poterit
hois caro vna domari qz qlis fuerit h' mortua pmeditari.
cogitet etiā de penis inferni z gaudijs paradisi. Deet alia ml
ta d' ei oñdere z docere. Hoc factō recolligat z repetat i ge
nerali p^ressionē dicens. Amice tu fuisti p^ressus pctā ista. et
oñdat ei gūitātē pctōz. eū dure increpādo. z iducēdo eū ad
lacrimas. p^ructōz z p^ritōz. Et ad h' mltū valet si sacerdos
oñdat vultū dolorosū z lacrimabilē pctōri. Sic legit d' scō
Ambro. q' qū aliqz p^ritebat ei suū lapsus ita amare flebat q'
p^ritentē q' tūcūqz obstinatū ad fletū z lacrimas pmouebat.
Sic etiā d'z facere sacerdos. z sic pctōz verecūdia duct⁹ ad
lacrimas inuitet. vt lacrimae admonēt excitet lacrimas pe
nitentis. Jō. sumope caueat sacerdos q' nō adulef alicui in
p^ressione. imo q'ntūcūqz sit mag⁹ p^rōa z reuerēda increpet et
corrigat eā dure. Caueat tñ q' ne nimis exasperet l' q' n' sit ni
mis dur⁹ in vbo. S'z si pctōz vult hñ penitere. pmitat eiv/
tā eternā z veniā d' pctis. ita q' pctōz sp' recedat p^rolat⁹ ab eo

*Simpliciter interrogat
An pater dicit
Et quibus gressor sicut
plura informare dicit*

De confessione

Istis rite pacti faciat sibi dicere confessionem generale. mones q si recorder de aliq pcto reuertat ad confessionem. et sic imposita ei pnia absoluat eum in noie dñi. ita tñ q si sit excoicatus excoicatioe maiori nullo mo cum absoluat donec sit ab illa excoicatioe absolutus. S3 fm eodem doctrina q libz curat habes cura animaz p absolueret a minori excoicatioe. id est anq absoluat eum a pctis absoluat eum ab illa minori excoicatioe dicēs. Autoritate dei mihi comissa absoluo te a vinculo minoris excoicatiois si qua incurristi p participatioe excoicatioe. et postea absoluat eum de pctis confessioe et oblitis.

S3 pone curat h3 alijs parrochianos surdos l' mutos vel cecos l' furiosos l' demoniacos. et forte scit istos ee i pcto mortali. qd faciet de istis. Si em moneat surdum ad pniaz si prodest. qz non audit. Si mutum non pte pfiteri. Cecus non pvideret signu nec etia pte legere sic nec mutus furiosus n ee cap ronis. nec etiam demoniacus. Dico q sacerdos dz facere posse suu vt eos inducat ad pntioz. pniaz. et pntioem fm q est eis possibile. s. p bis vel scptis. l' nutibz vl signis. et etiam alijs modis qbz potit. Et si p illa l' silia no pte orare deu et faciat orare plm suu. vt de illustret corda eoz ad pniaz. et si nihil omiserit de ptingentibz non imputat sibi. Quo aut se debeat hze sacerdos ad infirmu qui amisit loquelam et no potest pfiteri. vide supra in pma parte tractatu de eucharistia. cap. ix.

De pte clauu Ca. X

¶ Via sup dictu est cum ageret de pnia pctā in pntioe dimitti. dubiu existit qd dimittat sacerdos pte clauu in absolutioe eum no dimittat culpa. qz illa vt dictu est dimittit in pntioe. nec pena. qz adhuc postq penitēs est absolutus remanz obligat ad pena Circa ista materia istud vidz mihi esse dicendū. Ille em q accedit ad confessionem aut e pfecte pntioe aut no. Si e pfecte pntioe tuc de pte pntiois remittit sibi pctā. teste Ezech. q dic in psona dei. Quacūqz hora i gemerit pctoz omniu iniquitatu eius non recordabor. ita q anteq accedat ad confessionem mandatus est a culpa. Si

m. 4

De pntioe

De pntioe

De pntioe

Tracta. III. secundepartis

Sole de Summariis
Actu 9

aut non est perfecte contritio tunc virtute confessionis ista imperfecta contritio
reducit ad perfectam. ita quod de attrito sit virtute confessionis contritio.
et sic virtute confessionis remittuntur peccata quae ad culpam. Notandum
tamen quod non debet in confessione vel contritione peccata dimitti. intelligendum est
deum dimittit peccatum non contritionem vel confessionem. Unde Ambrosius et po-
nit de pe. di. i. c. pnia. q. 1. de ar. et Aug. et ponit de pe. di. ii. q.
Nemo tollit peccatum nisi solus christus qui est agnus tollens peccata mundi.
Tollit autem dimittendo peccata quae facta sunt. et adiuvando ne fiant.
et producendo ad vitam ubi peccata fieri non possunt. Quod dicit solus
christus. non excludit primum nec spiritum sanctum. cum indivisa sint opera
trinitatis. Et istud verum est quod ad opera quae sunt ad extra. Quid
ergo faciunt ibi claves vel absolutio sacerdotis. Dicendum secundum alios
quos quod deum mundat animam in contritione a macula culpe. et sacerdos
absolvit eam a vinculo pene eterne. Fateor quod non intelligo istos
quod non video quomodo postquam mundat est a macula culpe mor-
talitatis sit obligatus pene eterne. cum ista pena non debeat nisi culpe
peccato mortali. Si igitur deum mundat animam in contritione a culpa mor-
tali. per quos absolvit eam a vinculo pene eterne. et ideo dicunt alii
quod quis peccatum in contritione dimittat quantum ad culpam et quantum ad
reatum pene eterne. tamen peccator adhuc remanet obligatus ad duo. scilicet
ad satisfaciendum peccatum. et ad aliquam satisfactionem pro peccato faciendam.
Et ideo sacerdos virtute clavis absolvit istum a vinculo quod teneba-
tur ad confessionem. et ligat eum ad satisfactionem. Et sic dicit sacerdos
virtute clavis solvere et ligare. Quamvis illud verum sit quod peccator sit
obligatus ad illa duo. non tamen videtur quod secundum viam istam verba forme
sacramentalis absolutio possint bene verificari. nam dicit sacer-
dos. Absolvo te a peccatis. et non dicit. absolvo te a confessione. ergo secundum
istam viam oportet quod absolvat aliquem non a peccatis. Et ideo dicunt alii quod
peccator pro peccato non solum obligatur deo quem offendit sed etiam ecclesie
cui se peccato abstractit. et ideo quis in contritione reconciliatur deo.
tamen remanet adhuc reconciliandus ecclesie in faciendo confessionem
illi qui rector est ecclesie. Et hoc istud sit verum. non tamen videtur sufficere
cum claves non solum extendantur ad soluendum et ligandum in terris.
immo et in celis. dicitur christo. Quodcumque ligaveris super terram etc. Et
ideo dicunt alii quod sacerdos virtute clavis non facit aliquid nisi ostendit

De confessione

siue. vñ dicūt q̄absoluit. i. absolutū oñdit. Unde qñ dic. ab
soluo te. tñ valet. i. absolutū ostēdo te. Et isti vident dictum
suū fundare in auctoritate Ambro. dicent̄. Sacerdos q̄dē
officiū suū exhibet s̄ nulli p̄rās iura exercet. S̄ dictum
istoz par̄ videt̄ attribuere clauibz. 7 s̄bū ambrosij̄ intelligē
dñ est q̄sacerdos nulli p̄rās iura exercet auctoritative s̄ mi
nisterialit̄ bñ. Et iō dicūt alij q̄sacerdos p̄rute clauū absol
uit a culpa si inuenit eam dūmodo p̄fites nō ponat obicē. 7
absoluit a pena purgatorij̄ cui p̄tōr erat obligat̄. nō eā re
larando s̄ eam cōmutādo in penā sp̄alem v̄ corpale. Et s̄
sub p̄ditōe. s̄. si implet iniūctā p̄niam. ita q̄si iniūcta p̄nia sit
p̄digna absoluit a tota pena purgatorij̄. 7 si nō est p̄diḡ non
absoluit a tota pena purgatorij̄ s̄ a tāra. 7 iō si moriat̄ exple
ta p̄nia p̄diḡ nō punit̄ in purgatorio. si at̄ p̄nia nō fuerit cō
digna. Vel si fuit p̄digna nō tñ cōpleuit eam in vita sua com
plebit eam in purgatorio. Et ista op̄io videt̄ mihi sat̄ rōna
bil. Alij dicūt q̄cū om̄ne mortale p̄ctm̄ sit offensiuū diuine
bonitatis q̄ ē infinita. pena debita p̄ p̄ctō mortali est infinita
et p̄ p̄nis est viribz n̄ris ip̄porcionabil. p̄rute at̄ clauūz sit
nobis p̄porcionabil. in q̄tum p̄rute clauūz p̄fiteci cōicat̄ pas
sio x̄pi q̄ dat efficacā sac̄ris oibz. 7 q̄ fuit sufficiens ad satisfā
ciendū p̄ p̄ctis toti m̄di. Un̄ s̄m hāc viā p̄ clauū ē q̄ p̄
tute eaz cōicat̄ p̄fiteci passio x̄pi. in cui p̄rute p̄t satisfācere
p̄ p̄ctis. q̄d nō faciebat añ. Un̄ credo q̄vñū p̄z n̄. imposi
tū in p̄nia a sacerdote efficac̄ est ad satisfāciendū p̄ p̄ctis q̄
si aliq̄s diceret centū millia p̄ semetip̄m. q̄ illud h̄z meritū
a passioe x̄pi. illa p̄o a merito dicent̄. Et ista opinio est mul
tum rōnabilis.

De sigillo p̄fessionis. Ca. XI

Igillū p̄fessionis d̄z eē secretū. q̄z n̄llo mō. n̄llo pacto
p̄ n̄lla re d̄z frāgi. imo sacerdos deberz pot̄ sustinere
q̄cūq̄z penā. etiā mortē añq̄z reuelaret p̄fessionē nec p̄bo nec
sc̄pto nec nutu nec signo. Et de h̄ sigillo dicit̄ Breg. 7 habet̄
de pe. di. vi. c. sacerdos. vbi d̄z sic. Sacerdos añ oia caueat
nec de his q̄ ei p̄fitec̄ p̄ctā alicui reuelat. nō p̄pin q̄s nec ex

Ambrosij dicit

quoniam quare passio xpi

Tractat^o. III. secunde partis

francis neq; qđ absit p scādalo aliq. Nā si h fecerit deponat
z oib; dieb; vite sue ignominiosus pegrinādo vadat. Itē de
pe. z re. c. Disytriusq; sex? *Laueat ois sacerdos ne pbo aut*
fig aut alio quis mō pdat aliqten^o pctōrē. s; si prudētorī p
lio indiget illd caute absq; vlla expōsiōe reqrat. qm̄ q̄ in peni
tēiali iudicio pctm̄ sibi detectū reuelare p̄supferit. nō soluz
a sacerdotali officio deponēdū decreuim^o. vepetā ad agen
dū pniā in arto monasterio ppetuo d ectrudendū. Ita q̄
in decretali ista instruit p̄fessor de h quid agere debeat z a q̄
cauere debeat. Si em̄ sacerdoti i p̄fessione occurrat casus
sup q̄ non possit bñ p̄sulere penitētē. v; sup h p̄sulere pitiozē
se v; videat qđ agere debeat. Sub q̄ ar forma ruelabit isti pl
to pctm̄ qđ alter p̄fessus est sibi. Credo q̄ sub ista. si talis ca
sus acciderz qđ faciēdum estz. vel si aliq; p̄fitef de tali pctō
qđ estz sibi p̄sulēdū. Non aut v; dicere vt credo. ego audiui
istd in p̄fessioe. qz dicēdo sic ip̄e mentiref. qm̄ ip̄e n̄ audiuit
vt ip̄e s; v; vicari^o z locū tenēs dei. Et multo min^o v; dicere
qđā p̄fessus est mibi. qz dicēdo sic in generali z ip̄licite reue
lat p̄fessionē z etiā mētē. qz p̄fessio fuit facta deo z non sibi
nisi vt locū tenēti dei. Sz pone sacerdos sup crimē quod
audiuit i p̄fessioe inducit in testē z cōpellit iurare qđ faciet.
si dicat reuelat p̄fessionē z puniet. si negat piurat. Dico q̄ si
solū sciat p̄ p̄fessionē. ip̄e v; iurare se nihil scire d̄ ista matia
sup q̄ interrogat. nec piurat. qz ip̄e nihil d̄ h scit. Esto ei q̄ sci
at istd crimē sibi fuisse p̄fessum. nescit tñ v; p̄fitef i p̄fitefdo
dixerit vep; vel falsū. z iō p̄vere dicere se nihil scire. Sed
qđ si iuder erit cauillosus. z interrogabit eū p̄ iuramētū v; v;
audierit aliqd de crimē de q̄ agit. Dicendū q̄ iuramentuz
non ligat eū ad dicendū aliqd in hac matia. cū iuramētū nō
sit innētū vt sic vinclm̄ iniqtat. extra de iureiur. c. v. In nul
lo qđ sit h mādātū dei est obligatoriū iuramētū. Un̄ cū reue
lare p̄fessionē sit h mādātū dei. s; illd. Non falsū testimoni
um dices. nullū est iuramētū ad h obligatoriū. Un̄ talis p̄
licite iurare nihil se audiuisse. z intelligat q̄ nihil audiuit vt
bō. vel p̄ modū q̄ debeat testificari. Ulteri^o pone q̄ sacer

hancan ubiq

ad ang p̄fessio aut diffinat
p̄fessioe facit quid agi
debeat

p̄fessio p̄fessioe aut v; v;
reuelat p̄fessioe p̄fessioe
iurare p̄fessioe

De confessione

dos sciat p[ro]fessionē aliquē hereticū i parrochia sua vel alibi
q[ui] alios iducit ad heresim. qd faciet iste sacerdos. Ray. i sū. sua
vid[et] dicere i isto casu p[ro]fessionē posse reuelari. Et rō sua est.
q[ui] tal[is] nō suat fidē ecclē cū sit heretic[us] r infidel[is]. iō fides nō ē ei
suāda. xxiij. q. j. noli. Salua tñ reuerētia ei[us] videt mag[is] p[ro]f[ess]o
na p[ro]fessio alia opio quā etiā ipse Ray. recitat. s. q[ui] sacerdos nō
d[icit] reuelare p[ro]fessionē ip[s]i[us]. s[ed] d[icit] ire ad ep[iscopu]m l[icet] ad inq[ui]sitore[m] r di
cere. Custodi r vigila sup oues tuas lup[us] est i grege tuo. Et
q[ui] dicit Ray. q[ui] cū iste nō est fidel[is] nō est ei suāda fides. Dico q[ui]
reuelado p[ro]fessionem fides nō frangit hōi s[ed] deo q[ui] est fidel[is] in
oib[us] v[er]is suis. S[ed] nūq[ui]d p[ro]fite[us] p[ro]fite[us] licētiare p[ro]fessorem sic q[ui]
dicat illa q[ui] dicit ei in p[ro]fessione. Dico q[ui] p[ro]fite[us] b[ea]t[us] p[ro]fite[us] facere q[ui]
illa q[ui] p[ro]fessor scit vt de[us] etiā sciat vt hō. dicendo. s. ei extra con
fessionē q[ui] eidem dixit in p[ro]fessione. r sic p[ro]fessor potit illa dicē
re ex q[ui] audiuit illa vt hō extra p[ro]fessionē. S[ed] nūq[ui]d sufficit
q[ui] p[ro]fite[us] dicat p[ro]fessori dicēdo. ego do vobis licentiā dicēdi
ea q[ui] dixit in p[ro]fessione. vel oportz q[ui] replicet sibi oia extra p[ro]f[ess]i
onem. Aliq[ui] doctores dicūt q[ui] sufficit vt licētiat p[ro]fessorem.
Tñ Durand[us] in q[ui]rto suo dicit q[ui] nō sufficit. imo tenet omnia
replicare sibi extra p[ro]fessionē. Et rō sua q[ui] occurrit ē ista. q[ui]a i
his q[ui] sunt de necessitate sacri null[us] p[ro]fite[us] disp[en]sare. nec etiā pa
pa de q[ui] magis videret. sed tenere secretū est de necitate con
fessionis sacramental[is]. vt p[ro]bat diffuse. q[ui] null[us] p[ro]fite[us] h[ab]et disp[en]
sare. r p[ro] p[ro]fite[us] null[us] p[ro]fite[us] licentiare q[ui] illa q[ui] p[ro]fite[us] dicunt in p[ro]fessi
one reuelent. iō ad h[oc] q[ui] reuelent oportz q[ui] sciant aliter q[ui] p[ro]
fessionē. Et ex his patz q[ui] si q[ui]s sciat aliqd p[ro]fessionē. et ex
tra p[ro]fessionē p[ro]fite[us] illud reuelare. r testificari sup illo eodē mō
q[ui] scit extra p[ro]fessionē. Nota etiā q[ui] sigillū p[ro]fessionis directe
et p[ro]ncipaliter respicit p[ro]fite[us]. vt p[ro]bat ex p[ro]p[ri]o allegato decreto. Om
nis v[er]iusq[ue] sexus. vbi d[icit]. Laveat ois sacerdos ne verbo aut
signo. aut quis alio mō p[ro]fite[us] prodat. et consequenti tamen
ex quadam congruitate respicit alia. Et hec de confessione
sufficiant.

*Si p[ro]fite[us] p[ro]fite[us] p[ro]fite[us]
p[ro]fite[us] p[ro]fite[us]*

*V[er]y q[ui] h[ab]et q[ui] p[ro]fite[us]
h[ab]et q[ui] p[ro]fite[us] r[ati]o
h[ab]et q[ui] p[ro]fite[us]*

Tracta. III. secunde partis

Tractatus quartus secunde partis principalis de satisfactōe
habēs sex capitula pncipalia.

Expeditis per dei grāz

duabz pncip. s. de pccatione et pccatione. de
tertia. s. de satisfactōe est agendū. Circa quā
pccationē sūt sex. Primo qd est satisfactio. et
in qbz pccat. Secūdo de elemosina q est pma
pars satisfactōnis. Tertio de ieiunio q est scda ps. Quarto
de orōne q est tertia ps. Quinto de mēsurā satisfactōis. s. q
pncipia est imponēda p vnoquoqz pccō. Sexto vtz vn? pnt satis
facere p alio.

Quid est satisfactio. Caplm. I

Satisfactio fm Bre. est pccōz causas excidere et eoz sug
gestionibz aditū nō indulgere. ita q in ista diffinitione
duo tangūt q dnt esse in omni satisfactōe. Sic em bona et cō
plera medicina dz esse curatio infirmitatē pterite. et pserua
tiua respectu future. ita et satisfactio dz esse remediū pccōi pre
teriti et cautela respectu futuri. Primū tangit cū dz. pccōz
causas excidere. Scdm cū dz. eaz suggestionibz aditū non
indulgere. Quia etiā medicina si sit pueniēs dz esse appropi
ata infirmitati et ordinari directe p infirmitatē. teste. b. Die
ro. q dicit. medicina cuilibet morbo est adhibēda. nō enim sa
nat oculū qd sanat calcancū. Et fm qd dicit. b. Johēs in. j.
canonica sua. Dmē qd est in mūdo aut est pccōscētia car
nis. aut pccōscētia oculoz. aut supbia vite. Et vult dicere
q tres sūt radices oim pccōz. s. auaricia q dat intelligi per h
qd dz. pccōscētia oculoz. luxuria q dat intelligi p h qd dz.
pccōscētia carnis. et supbia p h qd dz. supbia vite. Idcirco
p istas tres radices pccōz ordinant tres partes satisfactio
nis. s. elemosina q ordinat p auariciam. ieiunium p luxuriā
oratio contra supbiam. Et sic sunt tres partes satisfactōis.
scz elemosina. ieiunium. et oratio. Et de his tribz partibz p oz
dinem est agendū.

Caplm scdm de elemosina. qd hz sub se qttuor pccōscētia.

*tres radices
oim pccōz*

De satisfactione

¶ Iacet multa & varia ac diuersa de salute eleosine sint a do
ctoꝝ sc̄is scripta. tñ sc̄tus Thobias ea breui f̄mone
p̄b̄dit dicēs. Eleosina a morte a pctō liberat aīaz. & non
patiet eā ire i tenebras. Eleosina ē triplex. P̄ia consistit in cor
dis p̄ritōe. qñ. s. aliq̄s se offert sacrificiū do. d̄ q̄ d̄ i ps. Sa
crificiū do spūs p̄tribulat. &c. Et d̄ eleosina ista dic̄ sapiens
Diserere aīe tue placēs do. Et eleosina sic dicta n̄ ē ps satis
factōis. imo ē ps inteḡl p̄ritōis idm̄sa a satisfactōe. put̄ d̄
q̄pn̄ie tres sūt p̄tes. s. p̄ritio. p̄fessio. & satisfactio. Alia ē ele
mosina q̄ consistit i p̄passiōe p̄ri. in q̄ p̄patimur alienis miserijs
sic n̄ris. Et d̄ ista dic̄ Job. Ab infātia creuit me cū misatio. &
ab vtero m̄ris egressa ē me cū. Tertia consistit i largitiōe manu
ali. qñ. s. aliq̄s exhibz idigētī aliq̄d t̄pale subsidiū p̄t̄ deū. et
d̄ ista int̄d̄im̄. Et d̄ hac dic̄ saluator i Luc. Date eleosi
nā & ecce oīa mūda sūt vob. Et amb. Pasce fame moriētē. si
n̄ paup̄s occidisti. Et sub ista elemosina p̄t̄nēt septem opa
misericōdie. d̄ q̄b̄ dicef̄ in ec̄la p̄t̄cla. S̄z q̄tū ad nūc circa ele
mosinā p̄siderāda sūt q̄ttuor. P̄io d̄ q̄b̄ d̄z fieri. Sc̄do q̄s
p̄t̄ eā facere. Tertio cui d̄z fieri. Quarto quō fieri.

¶ Primū p̄sideratū circa eleosinā. s. d̄ q̄b̄ d̄z fieri eleosina.
¶ D̄issa illa distinctōe d̄ nec̄arioꝝ sup̄fluo. d̄icēdū q̄ i
h̄cordat̄ cōiter oēs doctores q̄ nec d̄ alieno nec d̄ il
licite acq̄s̄it̄ d̄z fieri eleosina. Un̄ Thobias oñdēs fi
lio suo d̄ q̄ faciēda eēt eleosina dicēs. Honora deū d̄ tua sb̄
stātia. dic̄ de tua. nō de aliena. Et Bre. Nō ē putāda elemo
sina si paup̄ibz dispēsēf̄ qd̄ ex illicit̄ rebz acq̄rit̄. Nota tñ cir
ca h̄ p̄illicite acq̄sitū p̄t̄ eē tribz modis. Sūt em̄ q̄dā illicite
acq̄s̄ita in q̄b̄ nō trāssert̄ dominiū in accipiētē. vt in rapina
& furto. Sūt alia in q̄b̄ trāssert̄ dominiū. s̄z tñ p̄petit̄ repeti
tio. vt in vsura & symonia. Et in istz casibz nō p̄t̄ fieri eleosina
Sūt alia i q̄b̄ trāssert̄ d̄n̄iuz. & n̄ p̄petit̄ r̄petitio. vt i pecūia
et alijs rebz acq̄s̄it̄ ex histrionatu & meretricio. In duobz p̄
mis casibz qñ nō trāssert̄ dominiū vel si trāssert̄ p̄petit̄ tñ re
petitio nō p̄t̄ fieri eleosina. s̄z d̄z restitui iuxta modū q̄ ponet̄
infra. Un̄ d̄ rebz acq̄s̄it̄ furto. rapina. vsura. & symonia non

*Elemosina
triplex*

*Subz modis
s̄z sub illis
acq̄s̄it̄*

Tractat⁹. III. secunde partis

fit fieri elemosina. In tertio at casu. s. cū trāfferet dominū et nō ppetit repetitio. sic in acq̄sitis ex histrionatu l' meretricio. de istis p̄t fieri elemosina. Et hanc distinctōz approbat Ambrō. xiiij. q. v. Non sane. in fi. S3 nūqd̄ de his q̄ acq̄runt ex ludo aleæ vel taxilloz vel quocūq; alio ludo p̄t elemosina fieri. Dicendū q̄ q̄ loquor de ludo nō intelligo de ludo q̄ fit causa solacij vel recreatōis. qz talis ludus est licit⁹. dum modo sit honest⁹ ac debet circūstantijs inuestit⁹. S3 intellico de ludo q̄ fit cupiditatis causa. q̄ est omnino z sp̄ illicit⁹. z in eo p̄currūt pctā multa. Primo em̄ ibi est desiderium lucri. Ecce cupiditas q̄ est radix omniū maloz. Secūdo est ibi voluntas spoliandi proximo. Ecce rapina. Tertio est ibi vsura maxima. s. vndecim p̄ duodecim. non solū in anno v̄l in mense. sed in eodem die. Quarto multiplicant̄ ibi mēdacia. z verba ociosa z vana. Quinto est ibi blasphemia. Ecce heresis. Sexto est ibi multiplex corruptio proximoz q̄ luduz aspiciunt. Septimo est ibi scandalū bonoz. Octauo ē ibi p̄temptus p̄hibitōis sancte matris eccle. Nono est ibi amissio tempis z alioz bonoz q̄ illo tpe bō tenet̄ facere. Ex q̄bus patet q̄tūm peccant q̄ talibz ludis vacant. Et de pena clericoz q̄ talibz ludis vacant legit̄ in canonibz ap̄loz sic. eps p̄sbyter vel dyacon⁹ aleæ aut ebrietati deseruiens aut desinat aut certe damnet̄. Sub dyacon⁹ aut lector aut cantor silia faciens aut desinat aut cōmunionē p̄ctur. Patet q̄ illud qd̄ tali ludo acq̄rit̄ illicite acq̄rit̄. Sed nūqd̄ p̄t repeti. Dicunt̄ aliq̄ doctores q̄ non. s3 ille q̄ lucratur est d3 illud erogare paup̄ibz. argu. xiiij. q. v. Non sane. Cum em̄ turpitudine vsat̄ ex parte vtriusq; melior est p̄ditio occupantis seu possidentis. Alij dicunt z fere om̄es canoniste q̄ p̄t repeti. z p̄batur. ff. d̄ aleatoribz. l. vi. in fi. Et dicit̄ greca p̄stitutio q̄ vsq; ad quinquaginta annos pōt repeti. Et s̄m istos de acq̄sitis in ludo non p̄t fieri elemosina. Raymund⁹ etiam cum quo p̄cor dat̄ sanct⁹ Tho. z q̄i om̄es doctores theologi dic. q̄ distinguendum est. qz aut aliq̄s lusit volūtariē z ex cupiditate n̄ coact⁹ aliquem. tūc si amisit nō p̄t repetere qd̄ amisit. s3 ille q̄ lu-

*Duplex ludo
viciosa et
cupiditas*

*autem multa q̄
sunt ex ludo
cupiditas*

De satisfactione

cratus est tenet paupibz erogare vel restituere in iudicio a se
sue. Aut luse attract^o p vim vel p importunitatem alcerius
et tūc si amisit p̄t repetere. si vero lucratus est non tenet restitua
ere. sed qd lucratus est paupibz dz erogare. Istam sententiam
probat p multa iura. et est satis psona rōni z eq̄tati. Ho
tandū tñ q̄sunt aliq̄ p̄sone q̄bz indistincte tenet q̄s restituere
re q̄d qd ab eis lucratus est in ludo. vt furiosi. prodigi. pupilli
minores. xv. annoz. mente capti. surdi ceci z muti. z q̄ mor
bo p̄petuo laborāt. qz tales rebz suis p̄esse non p̄nt. id dant
eis tutores z curatores. Idēz videt esse de mōachis z cetis
religiosis z filijs familias. q̄ nō habēt peculīū castreſe vel q̄i
castrēſe. z de vxore q̄ nō hz res p̄asernales. z etiā de admini
stratōe rez ecclē iasticaz q̄ paup̄ez sunt z filijs. vñ nec prelati
nec curati p̄nt ea remitte debitoribz ne pdigi vel dissipato
res videāt. Nam cū talis pecunie administratio multiplici ra
tione inris z facti sit culpabilis z viciosa restituenda est non
dico ei q̄ eam amisit in ludo s̄ tutori vel curatori. vl̄ marito
vel patri. vel ecclē vel monasterio.

Secundū consideratū circa elemosinam. s. q̄s potest fa
cere elemosinam.

Elemosinā p̄t facere q̄cunqz sui est iur̄s. z hz dominū
vel administratōem aliq̄z bonoz sp̄alium. Nunquid q̄
monach^o vel aliq̄ p̄sone religiosa p̄t facere elemosinā
Dico q̄ talis p̄sone aut hz administratōem aut non. Si habz
administratōem p̄t et dz. imo q̄cqd sibi sup̄est in necessitati
bus ecclē z causis p̄is est exponendū. dicente beato Bern.
Bona ecclē bona paup̄ez sunt. z quicqd a ministris ecclē
vltra victum z vestitum retinet totum est sacrilegium z ra
pina. Si aut non hz administratōem saluo meliori iudicio
vel p̄silio credo q̄ non p̄t nec dz facere elemosinā nisi de p̄
lati sui licentia petita z obtenta. Monach^o em̄ non potest
tractare etiam vtilitates sui monasterij nisi de precepto ab
batis sui. xvj. q. j. monachi. de consecra. dist. v. non oportet.
Et hoc intelligo nisi ille qui petit elemosinam sit in extre
ma necessitate p̄stutus. id est. indigeat ad mortē. qz in ill

*In ludo m̄ p̄bz
super p̄sone
in p̄sone*

*Vel monach^o
p̄t facere
elemosinā*

Tracta. III. secundae partis

d3 ei dare si p̄t. esto etiā q̄ p̄lat⁹ ex p̄sse in hiberet sibi. qz ī tali casu oīs hō tenet ex p̄cepto dei subuenire primo iuxta illud Pasce fame morietē rē. xlviij. di. sic hī. Et etiā in tali casu oīa sūt cōia. xlviij. di. sic hī. Nota tñ q̄ si mōach⁹ nō habēs ad mīlratōez de p̄cepto abbat⁹ vadat ad pegrinatōem l' ad studiu sine aliq̄ distinctōe p̄t dare elemosinā. nam coipso q̄ p̄re latus dedit sibi licentiā standi in scolis vel eūdi ad pegrinationē videt sibi dedit licentiā faciēdi oīa q̄ scolares honesti z pegrini solēt facere. ita tñ q̄ moderate faciat. Quilibz ei d3 se p̄formare moribz illoz int̄ q̄s vīuit. xli. dist. c. Quisq̄s.

S3 nūq̄d vxor p̄t elemosinā facere absq̄ licentiā viri sui. Dicendū q̄ si vxor h3 res p̄females. i. p̄prias p̄ter dotez. sic dicta a para qd̄ est iuxta. z fernas qd̄ ē dos. q̄ iuxta dotem. p̄t de illis facere elemosinā etiā inuito marito. C. d̄ pac. le. c. q̄ hac. De rebz etiā viri sui sic de pane z vinoz alijs rebz q̄ bono ac approbatoz laudabili more solēt ad dispēsatoz vxoris p̄tinere p̄t facere elemosinā moderate. z f̄m facultatē viri z f̄m maiorē vel minorē indigentia z multitudinē paup̄ez. Et d3 sibi formare p̄sciam q̄ nō displiceat marito ī corde. etiam si q̄nq̄ phibuit ei ore. Solēt em̄ mariti facere talē phibitōez vxoribz nō vt retrahāt eas a toto s3 ab excessu quem suspicāt eas facturas si h̄ent habenas nimis lazas. P̄t etiā sibi formare p̄sciam ex q̄litate z miseria paup̄is. cogitās q̄ si marit⁹ videret illū oībz modis placeret ei q̄ faceret sibi elemosinaz S3 si oīnoz p̄cise dicit sibi q̄ viro displiceat deponat p̄sentia si p̄t. si nō p̄t nō det z doleat q̄ nō p̄t dare. Et sic intell̄go istd̄. c. xxxiiij. q. v. mulierē p̄stat. ī sū. vbi d3 q̄ cū scādalo viri vxor nō d3 facere elemosinā. Et istd̄ itelligo nisi paup̄ sit in extrema necessitate p̄stitut⁹. qz tūc intrepide d3 dare alias peccaret. Et qd̄ dixi de rebz viri eē de dotalibz dixi. Nā rerū dotaliū illibatū dominiū apud virum est. C. de iure do. c. in rebz. Dñs autem Albertus dicit q̄ si mulier sit lucrosa. i. si ex officio suo v̄l misterio lucret. esto q̄ non h3 bona p̄fernalia de eo qd̄ lucret p̄t facere elemosinam sine mandato et consensu viri sui. Etiaz filiū familias nō p̄t facere elemosinā de

*Vox op̄e in q̄m
vix p̄fusa f̄c
Eo p̄na*

De satisfactione

rebo p̄is sine ei⁹ licētia z mādato nisi supponat q̄placeat p̄i
sic sup̄ dixi devoro. Et itelligo h̄ nisi talis fili⁹ habeat pecu
liū castrēse vel q̄i castrēse. De tali em̄ peculio p̄t facere eleōsi
nā p̄e etiā inuito. Peculium castrēse est qd̄ acq̄sinit ex mili
tia. Peculiū q̄i castrēse est qd̄ acq̄sinit ex scia vel artificio ho
nesto. Intelligo etiā nisi videat paup̄em i extrema necessita
te p̄stiturū. De filio etiā eunte ad pegrinatiōem vel existēte i
studio itelliget sup̄ dixi de monacho. Et m̄to min⁹ seru⁹ l
ancilla p̄t facere eleōsinā de rebo d̄n̄oz. nisi forte fuit eis cō
missa m̄stratio bonoz. qz tūc possent. tū moderate. s̄. sciant
q̄ d̄n̄o nō displiceat.

Tertiu⁹ p̄sideratū circa eleōsinā. s. cui d̄z dari eleōsina
e Lemosina n̄ d̄z dari nisi indigēti. z h̄ sonat nomē ele
mosine. Tū elemosina vt dic̄ Eberhard⁹ d̄z ab eloyz
qd̄ est miser. z moys qd̄ ē aq̄. q̄si miseroz. i. indigētiū
aq̄. Doz at̄ q̄ petūt eleōsinā qd̄a petūt q̄si ex debito sic reli
giosi medicātes q̄ p̄dicāt v̄bū dei. z celebrāt q̄tidie p̄ b̄n̄fac
toribz suis. Et isti dū modo p̄t eos h̄re illd̄ officii sūt oi
bus alijs p̄ferēdi. Et isti dicūt pete q̄i ex debito. qz nō soluz
dant eis sp̄alia imo etiā sp̄ūalia accipiūt ab eis. Tū i p̄sō
taliū dic̄ apl̄s. Si sp̄ūalia vob̄ seminam⁹ nō est mix̄ si tēpo
ralia v̄za metam⁹. Alij petunt tū p̄ vite sue sustentatōe. sic isti
paupes q̄ medicāt. Et i isto casu aut hō p̄t dare oibz aut n̄.
Si p̄t oibz dare tūc d̄z oibz dare absq̄ vlla distinctōe Et ad
h̄ inducūt exēpla Abrahē z Loth. q̄ qm̄ oēs indifferēt reci
piebāt hospitio. angelos etiā i hospitio suscepēt. Si ei ali
qs repulissent. forsitan int̄ illos angelos repulissent. Et i h̄
casu ait Joh̄es Cryp̄. Quiescam⁹ ab absurda. i. nebhāda ac
dyabolica curiositate. s. discernēdi int̄ paup̄em z paup̄ez.
Hō ei exvita eoz q̄ accipiūt v̄l q̄b̄ das mercedē tibi tribuet
de⁹. s̄ exvolūtate z honorificētia m̄tra z misericōdia z bonitate
pl̄. di. quiescam⁹. Itē Greg. 11. q. 117. qm̄. in si. dic̄ q̄ excōicato
etiā dāda ē elemosina. Et h̄ itelligo tā de excōicato q̄ de q̄li
bet alio pctōre notorio. qd̄ intelligēdū est nisi ob saturitatez
sibi negligēt iusticiā. z fierēt deteriores. qz in tali casu nō

n.

*Quid sit casus
p̄m̄. s̄. q̄
casus*

*Religiosus p̄t
elemosina z
debito*

*Quid ad paup̄em
p̄p̄tionem*

Tracta. III. secunde partis

est eis faciēda elemosina. vt ait Aug. v. q. v. Nō ois. Et hūc
tellige nisi esuriāt ad mortē. Tūc em̄ q̄stūcūq; negligēt iu-
sticiā dñt pasci. nisi forte iudex seculars dānassz eos p̄p̄ scelo-
ra sua ad fame moriēdū. In sc̄bo casu in q̄ non p̄r oibz dare
elēosinā posito q̄ oēs eq̄lit̄ indigeāt. dicit Amb. decēz circa
h̄ esse p̄siderāda. s. fidē. causā. locū. tps. modū. necessitudinē
sanguis p̄p̄ndatē. etatē. debilitatē. p̄ditōnez siue nobilitatē.
Fidē. qz fidel̄ p̄ferēd̄ ē infideli. Causā. qz si duo tenēt capti-
vū p̄p̄ culpā suā. alī sine culpa. iste ē p̄ferēd̄ alī. Locū. qz
capti sine detēt̄ in carcere p̄ferēd̄ ē illi q̄ libere p̄t ire q̄cūq;
vult. Tps. qz si vn̄ in tpe p̄secutōis patit̄ p̄ferēd̄ ē illi q̄ nul-
lā p̄secutōz patit̄. Modū vt nō totū det̄ vni. nec sil̄ effūdant̄
opes s; discrete dispensent̄. nisi forte aliq; vellet relinq̄re ex
toto seculū. Necessitudinē vt maḡ indigēs min̄ indigēt̄ p̄-
ferat̄. Sanguis p̄p̄ndatē. vt p̄p̄inqū p̄ferat̄ extraneo. Etatē
qz senes sūt iuuenibz p̄feredi. Debilitatē vt infirm̄ p̄ferat̄ sa-
nor̄ debilis forti. Nobilitatē. vt nobil̄ p̄ferat̄ iḡbili. Et istō
totū intelligēdū est ceteris paribz. Tal̄ em̄ p̄ditio posset eē ex
vna pte q̄ reformaret pactū i Fr̄iū. Sic pone. qdā bz p̄m̄
infidelē q̄ idiget̄ elēosina. z existēs fidel̄ indiget̄ etiā elēosina
nec ip̄e p̄t subuenire vtriq; s; vni tm̄. cui subueniet. an p̄zi in-
fidelī an extraneo fideli i exhibitōe nutrimenti. In isto casu
dicūt aliq; qz p̄zi infidel̄ est p̄ferēd̄ extraneo fideli i exhibitōe
nutrimenti. S; extraneū fidel̄ p̄ferēd̄ ē p̄zi infideli i dilectōe
argu. xxx. di. c. ij. Et sūdat̄ ista op̄io sup̄ istō p̄ceptū. honora
p̄z tuū. z itelligit̄ si eq̄lit̄ indigeāt. Si em̄ extraneū indige-
ret ad mortē. z p̄z nō. tūc extraneū esset p̄ferēd̄ p̄zi. Alij dicūt
cat̄ mel̄ iudicio lectoris relinq̄.

Quartū p̄sideratū circa elemosinā. s. quō dz
fieri elemosina.

q̄ Via s̄m qd̄ dicit̄ p̄hs in ethicis. Modū iponit sp̄m̄
actui vel actioni. qd̄ itelligo de specie moris. nō ei suf-
ficīt̄ facere bonū nisi bñ fiat. Un̄ dñs p̄cepit̄ Moȳsi. Iuste
qd̄ iustū fuerit exequers. Jō ad h̄ q̄ elemosina sit meritoria

*de elemosina
pr̄ bñ adm̄n̄
pur̄ bon̄ m̄d̄*

De satisfactione

requiritur quod debito modo fiat. Un̄ elemosina dicitur fieri grater sine le-
tate. ut ait ap̄ls. ij. ad Cor. ix. Qui parce semiat p̄ce et me-
tet. et qui seiat in b̄ndictōibz de b̄ndictōibz metet. vnusq̄sq̄ p̄
ut destinauit i corde suo. nō ex tristitia aut necessitate. Dila-
re em̄ datorē diligite d̄s. Sc̄do debz fieri secrete. Un̄ salua-
tor. Cū facis elemosinā noli tuba canere ante te. sic ypocri-
te faciūt. et seq̄t. Te at̄ faciete elemosinaz nesciat sinistra tua
qd̄ faciat dextera tua. Tertio dicitur fieri abūdan̄. et h̄ fm̄ facul-
tate dant̄. Un̄ Thob. iij. Fili si mltū tibi fuerit abūdāter
tribue. si at̄ exigūū libenter impartiri stude. Quarto dicitur fieri
prudēter. ut fiat fm̄ traditā formaz in. c. p̄cedēti. Quinto dicitur
fieri festināt. Un̄ sapiēs. Qui cito dat bis dat. Sexto debz
fieri ardēter. i. cū intentōe recta. ut. s. fiat p̄p̄ deū et nō p̄p̄ va-
nā gl̄az. Un̄ sic ait Bre. Qui celū mereri poterat nō ventū
transitorij fauoris querat.

Cap. III. quarti tractat̄ secunde partis p̄ncipalis est de
ieiunio que est secunda pars satisfactōis. habens quattuor
capla sub se.

Ecūda pars satisfactōis est ieiunū. de q̄ dicitur in Thob ia
f. Bona est elemosina cū ieiunio. Circa qd̄ cōsiderāda
sūt quattuor. P̄mo q̄t modis dicitur ieiunū. Sc̄do q̄t fuit
institūtū. Tertio q̄t requiritur ad h̄ q̄ ieiunium sit meritorium.
Quarto q̄t bona facit ieiunū.

Primi p̄sideratū circa ieiunū. s. q̄t modis di-
citur ieiunium

n. Otandū q̄ triplex est ieiunū. Primū est corpis a ci-
borz a potu materiali. Sc̄dm̄ est afflictōis a gaudio
tempali. Tertium est abstinere a pctō mortali. Et h̄ triplici iei-
unio debem̄ castigare iumentum. idem est corpus nostrz.
Parum est em̄ ieiunare a cibo nisi ieiunet̄ a pctō. Un̄ Isai-
as. Quare ieiunauim̄ et non asperxisti. humiliauimus aias
nostras et nescisti. Loq̄t̄ Isaias in p̄sona ieiunantium i pec-
cato mortali. Et subdit responsionē in p̄sona dei loquens.
Ecce ad lites et tentōes ieiunatis et pcutitis pugno impie.
Et seq̄t. Nunq̄d est tale ieiunium. qd̄ elegi. quasi dicat non

*Deo dicitur de
morsione q̄t
fieri debet*

*Triplex
ieiunium*

Tracta. III. secunde partis

imo isto. Dissolue colligatōes impietatis. solue fasciculos de peccatis. et omne onus. s. peccati distrūpe. Frāge esuriētī panē tuū. et egenos vagosq; induc in domū tuā. Cū videris nudū operi eū. et carnē tuā ne despereris.

D Scdm̄ p̄sideratū circa ieiuniū. s. qm̄ fuit institutū. Dm̄n̄ instituit ieiuniū i paradiso t̄restri. qm̄ p̄cepit p̄mis parētib; ne comederēt de liḡ scie boni et mali. S; p̄stea sc̄rificauit ip̄m in deserto qm̄ ieiunauit q̄draginta dieb; et quadraginta noctib;.

Tertiū p̄sideratū circa ieiuniū. s. q̄t̄ req̄rūt ad ieiuniū. **D** h̄ q̄ieiuniū sit meritorīū req̄rūt q̄tuor q̄ dnt̄ ip̄m p̄comitari. s. largitas. leticia. hora. et mēsurā. De largitate dic̄ Hiero. **D** m̄ aducatur̄ esles si nō ieiunares da paup̄ib;. vt ieiuniū tuū sit saturitas aīe n̄ mar sup̄ h̄ lucy. Illō ieiuniū d̄ approbat vt ait Bre. qd̄ ad eū man̄ elemos̄ naz eleuat. **I**ō isto qd̄ tibi subtrahis alteri largire. vt vñ caro tua affligat̄ inde indigētis p̄mi caro releuet. De leticia dic̄ x̄ps. Cū ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tristes. ext̄m̄ nant̄ eīm facies suas vt appareant hōib; ieiunātes. De tertio sc; de hora notādū q̄ hora comedēdi i dieb; ieiunior; est hora nona vl̄ circa. ita tñ q̄ fm̄ qd̄ dic̄ Thomas in q̄rto suo n̄ opt; aspicere astralabiū. s; sufficit q̄ nō anticipet̄ nimis notabili p̄dic̄ta hora. **U**n̄ legit̄ i libro Regū. xiiij. q̄ ionathas q̄ anticipauit horā comedēdi morti fuit adiudicat̄. De q̄rto. s. de mēsurā notādū q̄ieiunās d; mlt̄ū sobrie comedere. **U**n̄ d; .j. Pe. v. Sobri; estote. zc. Et sobriet̄as ista attendit̄ tā in cibi q̄litate q̄ in q̄ntitate. In q̄litate cibi vt. s. hō nō comedat cibaria p̄hibita. sic̄ carnes vl̄ lacticia. Et silr̄ nō q̄ rāf̄ cibaria exq̄sita. exq̄sitor̄ singlari mō pata. **U**ide d̄ h̄ sup̄ c. d̄ interrogatōib; faciēdis i p̄selliōe. Sobriet̄as etiā attendēda ē in q̄ntitate vt nō sumat̄ cib; nisi q̄ntū sufficit ad nate sustentatōz. **S**up̄fluitas ei cibi mlt̄a mala fac. q; puocat ad luxuriā. et oē op̄ bonū dissoluit. **U**n̄ in figura h̄ legit̄ in q̄rto li. Reg. xv. q̄ Habuzardā q̄ interpretat̄ p̄nceps cocoz. p̄ que intelligit̄ vētris ingluuies. d̄struxit muros hierlem̄ p̄ quos

De satisfactione

intelligunt fructus anime fidelium. Unde Augustinus. Mens auiditate cibo oritur laxata perdit orationis fructum. et Hieronymus. Uleter mero estuans de facili spumat in libidine.

Quartum consideratum circa ieiunium. scilicet quod bona facit. Ieiunium debito modo observatum tria bona facit. Primo remittit stimulum carnalium viciozum. Secundo mentem eleuat ad contemplationem diuinorum. Tertio impetrat gratiam fructuum et celestium premiorum. Et ista tria tangunt in psalmo quod dicitur. Qui corporali ieiunio uicia committit. mentem eleuas. fructum largiris et premia. Notandum insuper quod ieiunium intelligunt omnes afflictiones corporales. sicut uigilie. peregrinationes. flagella et cetera.

Capitulum III. et principale est de oratione que est tertia pars satisfactionis.

Ratio que est tertia pars satisfactionis diffinitur sic a Damasceno. Oratio est per affectum mentis in deum tendens. et plerumque ne animus pigrescat in uocem propens. vel sic. Oratio est exercitio uocum ad aliquid impetrandum in deum tendentium. Notandum quoniam oratione non dicitur peti temporalia ad minus principaliter. sed dicitur peti spiritualia et pertinentia ad salutem. iuxta illud seruum saluatoris. Primum querite regnum dei et iustitiam eius. et hec omnia. scilicet temporalia adhaerent uobis. Que autem sunt petenda in oratione ostendit tempus quoniam discipulus dicens sibi. magister doce nos orare dixit. Cum oratis dicite. Amen et cetera. Et de hoc dicitur infra in tertia parte ubi tractabitur de ista materia in speciali. Notandum autem est quod ad hoc quod oratio sit meritoria et satisfactoria requiritur quod habeat tres decem conditiones. scilicet quod sit fidelis. secreta. humilis. discreta. deuota. uerecunda. secreta. pura. lacrimosa. attentata. feruida. opiosa. et assidua. Et de istis non plene persequar. quia de se sunt note cuilibet aduertere uolenti. Ualeat autem oratio precipue contra uicia spiritualia. Unde Hieronymus. super illud locum. Hoc genus demoniorum non eicitur nisi in oratione et ieiunio. ait sic. Medicina est cuilibet morbo adhibenda. et ideo non sanat oculum quod sanat calcaneum. Ieiunio sanantur pestes corporis. oratione autem sanantur pestes anime uel mentis. Si autem gratia que autem istarum trium partium satisfactionis sit potior. scilicet oratio. elemosina. uel ieiunium. Dicendum quod si comparatur quod ad obiectum quod immediate respiciunt. uel quod ad materiam circa quam sunt. Si primum sic oratio est

*Oratio pro me
utria pro p
operanda*

Es nobilis

Tracta. III. secundepartis

dignior alijs duobus. Ozo em̄ hz deū p̄ immediato obiecto. vt
p̄ ex ei⁹ diffinitōe. Nā ozo ē p̄ affect⁹ mēt̄ tēdēs ad deū rē.
Elēosina at̄ hz p̄ immediato obiecto miseriā p̄ri. z ad hāc re/
leuādā ordiat̄. Ieiuniū at̄ hz p̄ immediato obiecto lasciuam
carnis. qz ad hāc reformādā ordiat̄. Ozo etiā est circa sp̄ia/
lia. elēosina at̄ z ieiuniū circa corpalia. qre manifestū ē qz ozo
est dignior z potior elēosina z ieiunio. Si at̄ p̄panf̄ q̄tū ad
ambitū. sic elēosina ē potior orōne z ieiunio. qz elēosina p̄ti/
net i se orōez z ieiuniū. Ille em̄ q̄ dat elēosinā indigēti obli/
gat ip̄m ad orādū p̄ se deū. z sic ozo includit̄ i elēosina. Ille
etiā q̄ fac̄ elēosinā ē p̄iceps ieiunij z abstinentie illi⁹ q̄ recipit
eā. z sic ieiuniū i elēosina p̄tinet. Un̄ credo q̄ elēosina euit/
lior z potior ad satisfaciēdū ieiunioz orōe. Et ista vid̄z int̄
tio beati Pauli i p̄ma epla ad Thimo. c. iij. vbi sic inq̄t. Ex
erce at̄ teip̄m ad pietatē. i. ad elēosinā. Nā corp^{al} exercitatō
id est. ieiuniū ad modicū euit̄. pietas at̄ ad oia vtil̄ est p̄m̄s
sionē habēs vite q̄ nūc est z future.

Que p̄nia d̄z ip̄oni p̄vnoqz pctō Cap. V
q̄ Uāto pctm̄ ē ḡu⁹ tāto ceter⁹ paribz d̄z fieri z imponi
maior z ḡuioz p̄nia seu satisfactio p̄ eo. Et dico ceter⁹
ris paribz. qz tales circūstātie possūt eē ex pte p̄sōe peccāz.
vel etiā ex pte pcti q̄ p̄ min⁹ ḡu⁹ pctō debeat ip̄oni ḡuioz p̄/
nitētia seu satisfactio. p̄bi ḡra. p̄stat q̄ntificere matrē ē ḡu⁹
pctm̄ q̄ inficere vxorē. z tñ ḡuioz p̄nia d̄z ip̄oni d̄ iure vxor/
ricide q̄ matricide. Et rō est. qz p̄nia d̄z eē tal⁹ q̄sit remediū
pcti p̄teriti z cautela futuri. Et iō qz hoies sūt mag⁹ p̄oni
ad vxoricidiū q̄ ad matricidiū vt mag⁹ retrahāt maior p̄/
nitētia d̄z ip̄oni p̄vxoricidio q̄ p̄ matricidio. Et in sili⁹ casu
maior p̄nia d̄z ip̄oni iuueni lubrico q̄ seni. Sz ceter⁹ pari/
bus q̄to pctm̄ est graui⁹ tanto maior p̄nia d̄z ip̄oni pro eo.
Ad videndū ḡ q̄ p̄nia p̄vnoqz pctō sit ip̄onēda. vidēdū
est de ḡdibz pctōz. qd̄. s. pctm̄ ḡu⁹ est alēo. Notandū est ḡ
q̄ ḡuitas p̄t attendi in pctis tribz modis. Uno mō circa idēz
pctm̄. z h̄ duobz modis. Uno mō ex pte cause inducētis ad
pctm̄. Nam fm̄ qd̄ dic̄ Bre. pctm̄ tribz modis p̄mittit̄. s. aut

*h̄c p̄tia q̄ elēosina
p̄nia vidēdū
p̄t esse a
Ieiunio*

*Gravitas p̄tia
Lubz p̄tia
p̄tia*

De satisfactione

ignorantia. aut infirmitate. aut studio. i. certa scia ppetrat.
Dō pctm̄ qd̄ ppetrat ex infirmitate ē gūi⁹ q̄ si ppetraret ex
ignorantia. s̄z mltō gūi⁹ si ppetrat ex certa scia. de pe. dist. ij.
sciendū. Un̄ maior pnia iponēda est. p pctō ppetrato ex in/
firmitate. i. tēptatōe vel fragilitate q̄. p pctō ppetrato ex iḡrā
tia. et mltō maior. p pctō ppetrato ex certa scia. Nec ē h̄ tra
illud dictū qd̄ dicit Ambro. dicens. Grauius peccat q̄ sibi p
mittit impunitatē. gūi⁹ q̄ p̄temnit. s̄z gūissime q̄ iḡrat. q̄a ex/
ponendū est gūissime. i. piculossime. q̄ sp̄ialis pnia nō agi
tur de pctō qd̄ ignorat. Un̄ Jobēs Cryp̄. alias os aureum
Nullum inuenit delictorū tale remedium sicut eorū p̄tinua
memoria. de pe. di. iij. Judas. Et h̄ intelligas cuz hō recor
dat de pctō ad p̄ritōem non ad delectatiōem. Alio modo
potest attendi gūitas circa idem pctm̄ ex pte ip̄i⁹ pcti. Nam
vidit Aug⁹. Sicut tribus gradibz puenit ad pctm̄. s̄. sugge
stione. delectatiōe. z p̄sensu. ita ip̄i⁹ peccati sūt tres differētie.
sc̄z pctm̄ in corde. pctm̄ in ore z ope. z pctm̄ in p̄suetudine.
Ita q̄ pctm̄ in ope est grauius q̄ pctm̄ in corde. s̄z grauiissi
mū est in p̄suetudine. Un̄ iste tres differētie siue offense pec
catorū intelligunt̄ p tres mortuos quos ch̄ist⁹ d̄i suscitasse
sc̄z filiam archisynagogi. filium vidue. et Lazarū. Puellam
suscitauit verbo tm̄. puez verboz motu. Lazarū verbo z
motu z lacrimis. ad ostendendū q̄ maior pnia est imponē
da p peccato operatiōis q̄ p peccato cogitatiōis. sed multo
magis p peccato consuetudinis. Unde puellam suscitauit
in domo. ecce pctm̄ cogitatiōis. puerum in porta ciuitatis
ecce peccatū opationis. Lazarū quadriduanū in monumento
ecce pctm̄ p̄suetudinis. Alio mō p̄t attendi gūitas inter di
uersa pctā. ita tm̄ q̄ sint pctā eiusdē generis. sic dicit Aug⁹. de
pctō luxurie. Adulteriū malū vincit fornicatiōem. vincitur
adulteriū ab incestu. peius est em̄ cum matre q̄ cū alia mu
liere cōcumbere. sed omniū horum pessimum est quod con
tra naturā sit. Tertio modo potest attendi gūitas in peccat̄
z h̄ inter diuersa peccata diuersorū generis. sic dicit Aug⁹. q̄
gūi⁹ est homicidiū q̄ adulteriū. xxxij. q. ij. Si quod verius.

*Tab. 7. d. 13
p. 1. ad
p. 1. 3*

*Adulteriū
p. 1. 3*

Tracta. III. secunde partis

Et yniuersalit̄ pctā q̄ directe p̄mittunt̄ ̄ deū. sic ydolatria. heresis. blasphemia et similia sunt graviora alijs. De his tñ magis dicitur in tertia pte qñ ageſ d̄ decē p̄ceptis legi. Uiso quō ē ḡdus in pctis vidēdū ē quō d̄z se h̄re sacerdos circa ipositōem p̄nie. Circa qd̄ sciēdū q̄ cōis snia doctorū tenet q̄ oēs p̄nie sūt arbitrarie. i. arbitrio sacerdotū taxāde. et h̄ p̄siderat̄ criminum q̄ntitate et q̄litate. Itē p̄siderat̄ p̄sōe dignitate. officio. paupertate. infirmitate siue debilitate. cōplexione. p̄suetudie. societate. lacris. deuotōe. religiōe. regiōis. et t̄pis q̄litate. nec nō et oibz alijs circūstātis sup̄dicis. Et nota q̄ circa ipositōem p̄niāz bonū ē scire casus p̄niales q̄s poit̄ Host. i. sū. sua. ti. d̄ p̄nia. vbi dicit q̄ q̄ istos casus iſgrat nō meret̄ h̄re nomē sacerdotū. et d̄z p̄fici pctōri sacerdos declarare q̄ ad h̄ d̄z eē discretus. p̄niāz tñ p̄t moderare s̄m q̄litate. et sic p̄t dicere p̄ q̄libet pctō. tu debes sic penite. s̄ forte vita nō sufficeret. idō do tibi talē. et p̄ oibz pctis tuis cōcedo tibi q̄ indulgētie facte p̄ sint tibi. et oia bōa q̄ facies. et mala q̄ p̄ amore dei sustineb̄ in iūgo p̄ p̄nia. Un̄ Leo papa. Tēpa penitudis. i. p̄nie habita moderatōe p̄siderāda sūt iudicio tuo. put̄ p̄uersoz. i. penitētū aios p̄speret̄ eē deuotos. Itē i octaua synodo h̄ fuit impositū i iudicio eoz q̄ p̄sūt l̄ q̄to tpe l̄ q̄li mō penite debeāt q̄ delinquūt. xxv. q. vii. Tpa ip̄a. et c. h̄ sit. Hoc idē dicit Hieron. de pe. di. i. mēsurā. s̄ i arbitrio sacerdotū eē derelictuz tps p̄nie. Ut at̄ p̄icularit̄ sciāt simplices quō i impositōe p̄niāz p̄cedē debeāt. Notandū q̄ regulariter p̄ p̄iurio. adulterio. fornicatōe homicidio volūtario. et ceteris criminibz capitalibz est septēnis p̄nia iponēda. Et h̄ duplici rōe. Una ē. q̄ d̄s p̄cepit mariā sororē moysi et Aaron lep̄ p̄cussā. p̄ quā itelligit̄ lep̄ cuiuslibet pcti mortal. septē diebz manere extra castra. et p̄ mūdātōz redire ad castra. Dec rō ponit̄. xxx. ij. q. ii. h̄ p̄m. et s̄m h̄ p̄ die itelligit̄ annū. iuxta s̄bū d̄ni dicit̄ p̄ p̄phaz Die p̄ āno dedi tibi. Alia rō est. vt sic p̄ pctm̄ mortale pctōz amittit septiformē grāz sp̄sūcti. ita p̄ p̄niāz septēnē recupet eam. Notādūz at̄ q̄ l̄ dicitū sit q̄ h̄mōi criminibz ē imponēda p̄nia septēnis. tñ magis v̄l min⁹ a s̄ga d̄z imponi. put̄ maioritas vel

*De p̄niāz
p̄nti p̄ d̄
p̄nti p̄ d̄*

De satisfactione

minoritas criminis p̄satis ceteris circūstātijs h̄ exposcit. vt ī se
q̄ntibz apparebit. Sūt at̄ p̄les casus ī q̄bz p̄t peccāt̄ d̄igni
tatē vel p̄cti enormitatē imponit̄ maior p̄nia. vel etiā ex va
rijs causis minor. Nam p̄sbiter si fornicatiōem fecerit debz
agere p̄niam. x. annoz. fm̄ formā traditā. lxxij. dis. p̄sbiter.
Et istd̄ intelligūt̄ q̄dam de simplici fornicatiōe. Alij z forte
veri^o de incestu vel de adulterio. vtp̄ta qz cognit̄ s̄anguine
am vel affinē. vel coniugatā. Itē p̄sb̄z q̄ cognit̄ filiā suā sp̄ualē
quā baptizauit vel de sacro fonte leuauit. vel cui^o p̄fessione
audiuit. l̄ in p̄firmatiōe tenuit d̄z agere p̄niaz. xij. annoz. et
etiā d̄z relinq̄re z ponere res suas paup̄ibz. z in monasterio
d̄o vsqz ad mortē f̄uire. xxx. q. j. Si q̄s sacerdos. Itē q̄ cog
nit̄ monialē d̄z agere p̄niam. x. annoz. z ip̄a silr̄ fm̄ formā
positā. xxvij. q. j. de filia. z. c. deuotam. Patricida d̄z penite
re decē annis fm̄ formā fat̄ asperā positā. xxxij. q. ij. Lato
rem Uxoricide ad huc imponet̄ maior p̄nia. xxxij. questōne
ij. admonere. Notandū etiā q̄ parētibz in q̄z lectis inue
niūt̄ filij mortui. ille ex cui^o culpa p̄tingit̄ si sit solus d̄z indu
ci vt intret monasteriū eiusdē ep̄at̄ vbi p̄ctā sua p̄petua de
plozet p̄nia. si t̄n nō poterit̄ ad h̄ p̄t carnis fragilitatē indu
ci p̄cedēda est ei licētia p̄bendi m̄rioniū ip̄osita sibi s̄ seculo
p̄manenti q̄ui p̄nia. Silr̄ nō d̄z induci ingredi monasteriū
in alijs duobz casibz. q̄z vn^o est si alter coniugū viuūt. nisi forte
coniugū vellet silr̄ ingredi. Alius casus est si habeat filios puos
a q̄bz nō p̄t recedere nisi aliq̄s timēs deū sine suspitiōe filios
educaret. Si at̄ nesciēter istd̄ acciderit puta qz negligēt col
locauit secū filiū in lecto. z in mane inuenit̄ eū extinctū. d̄z
agere vt dicūt̄ doctores p̄niaz triū annoz. q̄z vn^o sit ī pane
z aqua. extra de his q̄ si. occi. c. ij. z. iij. z. ij. q. j. Consuluiti.
Pro homicidio casuali imponēda est p̄nia q̄nqz annoz q̄n
culpa p̄cessit casum. aliter nulla nisi forte ad cautelā. l. di. d̄
bis clericis. z duobz. c. seq̄ntibz. Et credo quidē iudiciū est de
homicidio necessario. De ista materia vide in tertia p̄te ī tra
ctatu de. x. p̄ceptis. De uicio sodomitico q̄ sit detestabile. p̄z
p̄ Aug. dicentē. q̄logē mat̄ crimē est q̄ agnoscere matrem.

*Pariter p̄m̄t
in lat̄ negligē*

Tracta. III. secundae partis

Patet etiā p penā sodomit̄ inflictam q̄ in igne sulphureo d̄ celo misso pierūt. Istō etiā pctm̄ clamat sp̄calit̄ vidictā ad dñm. Un̄ in Gen̄. dic̄ dñs. Clamor sodomoz̄ z gomoz̄ r̄ū veit ad me. qz̄ vt ait Aug. violat̄ p̄ istō pctm̄ societas q̄ no bis dz̄ eē cū dō. cū eadē nafa cui⁹ ipse ē actor libidis pueri/ tate polluit. xxxij. q. vij. flagicia. De isto pctō etiā dic̄ Aug⁹. Vidēs d̄s in hūana nafa tm̄ nephas q̄ nafa z fieri desit̄ in carnari. Et infinita mala de isto nephādo crimie p̄nt̄ dici. Est em̄ tāte maledictōis nō solū act⁹ s̄z etiā ipa noiatio siue platio q̄ os loq̄nt̄ aures audiētū ipsaqz̄ q̄dāmodo polluit elemēta. Et istō male cogitāt̄ hyspani. pueri em̄ in cunabul̄ existētes. etiā mulieres p̄cūdia muliebri postposita istō ne phandū z execrabile p̄bū qd̄ castellā noiānt oibz̄ p̄bis suis imiscēt. Et sic vt dictū est os loq̄nt̄ aures audiētū z ipa ele mēta polluit. Un̄ labia taliū dñt̄ cū ferro cadētī cauterifa/ ri Un̄ credo q̄ p̄ h̄mōi nephādūssimo crimie gūissima pena sit iniūgēda. Multa alia crimia ponit̄ in diuers̄ capitulis in corpe decretoz̄ p̄ q̄bz̄ maior p̄nia q̄ septēnis ē iponēda. q̄ omitto h. qz̄ talia crimia de iure z p̄suetudie reseruant̄ iudi cio ep̄oz̄. q̄s credo talia iura meli⁹ me scire. Et etiā qz̄ Indi sticte credo oēs penitēcias hodie eē arbitrarīas. i. arbitrio sacerdotū taxādas p̄satis p̄tritoē z p̄ditōē pctōz̄. z oibz̄ alijs circūstātīs. Un̄ etiā possz̄ eē tāta p̄tritiō p̄sētēs q̄ p̄ pctō ma ximo essz̄ ei modica. imo q̄si nulla p̄nia iponēda. sic fec̄ dñs Clemēs q̄ri⁹. q̄ cū qdā die eq̄taret p̄ romā. qdā mulier q̄ d̄ remot⁹ venerat accessit ad eū portās vnū puez̄ puulum in brachijs. z voce maḡ cū lacris clamauit̄ p̄z̄ sc̄tē misere mei peccatricis z da mihi p̄niā. qz̄ habui istū filiū quē h̄ porto a filio meo. Et papa corā oibz̄ absoluit eā. z iposuit sibi pe/ nitentiā p̄cinaret p̄ annū sextas ferias i panes aq̄. Et mu lier recedēs reuoluēs secū gūitatē pcti z pūitatē p̄nie cre/ didit q̄ papa nō bñ intellexit eā. z i crastinū accessit ad papā eq̄tātē z p̄fessa ē sibi sic p̄us. z papa absoluit eā iniūgens sibi p̄niā q̄ diceret tria p̄z̄ n̄. Mulier itaqz̄ recedēs z secuz̄ vt p̄us pctm̄ z p̄niā z reuoluēs iterato ad papā rediēs z coram

De satisfactione

oibz vt p̄sus fecerat p̄fessa est. quā papa absoluit ip̄onens et p̄nias vt diceret vñū p̄z n̄r. Et cū interrogaret q̄re ei ita modi cā imponeret p̄nias. R̄ndit papa. Plus ascēdit dolor z vere cūdia quā passa est ita publice p̄fitendo pct̄m suū q̄ si oibz diebz vice sue in pane z aqua ieiunassz. Exemplo ḡ isto confessor in impositōe p̄nie d̄z attendere p̄tritoem. dolores. v̄cundias p̄fitentis. z fm q̄ videbit maiorem vel minorem contritōnem d̄z imponere maiorem vel minorem penitentiam.

Notandū autē q̄ p̄ pctō vbi d̄z fieri renunciatio sic simonia vel restitutio. sicut in furto vel rapina. de p̄datōe. incendio. vsura. fraudulenta z dolosa negociatōe. ludo fm distitōem sup̄ap̄positā d̄z imponi penitentia q̄renūciat̄ vel restituat si p̄t. vel si non potest q̄ habeat animū restituendi z doleat q̄ non potest. z p̄mittat q̄ si de d̄o et sibi de q̄ possit restituere q̄ restituat. alias non absoluat. nec p̄nia ei imponat.

Notandū etiam q̄ sacerdos semp d̄z imponere p̄niam p̄ p̄trarium correspondētē ip̄i pctō. vt superbo orōem. avaro elemosinam. luxurioso ieiunū. z si videat expedire p̄grinatōem vel loci mutatōem vt sic maceret caro z refrenetur z non reficiat̄ ad delectatōnem ex m̄moria facti vel aspectu p̄sonae vel loci cū q̄z in q̄ peccauit. z fuit pct̄m p̄petratum. vt lxxj. di. valet. xv. q. j. mulier Notandū etiā q̄ d̄z cauere sacerdos ne imponat p̄niam seruo p̄ quam fiat p̄iudiciū d̄no nec discipulo p̄ quaz fiat p̄iudiciū mḡro. nec econuerso. Et istud maxie caueat circa virum z vxorem q̄ non imponat ali cūi p̄niam talem p̄ quam alius possit p̄uenire in cognitōez peccati. Sz ponat q̄ aliq̄s peccator confiteat̄ de peccatis suis z penitet. vel dicit se penitere d̄ peccatis. non tamē vult subire onus penitentie dicens se delicatum vel infirmū vel male complexionatum. et similia. quid faciet de isto. Dico q̄ si ip̄e dicat se penitere de peccatis et proponat de cetero se abstinere cum allegat fragilitatem et recusat satisfactōis asperitatem debz sacerdos inducere ip̄m vt habeat animū paratum ad omnē satisfactōnem portandam. ostendendo sibi magnitudinem peccatorz suoz um. z quoz quanta bona

Trac. quart^o secū de partis

amiserit pro ista quae omnia recuperabit per penitentiam. Ostendit etiam quod et quantum sustinuit Christus pro peccatis nostris. quod tamen summe erat delicate et quantum sustinuerunt sancti martires et sancte homines tenere et delicate et a peccatis imunes. Quanta ergo pena debeatur tantis et talibus peccatis quae tu commisit. et multa talia dicit sibi ostendere. Et si cum omnibus istis non potest ipsum inducere in penitentiam ei tale penitentiam quam verisimiliter credit eum portare posse. Et ad hoc invitatur nos exemplum Christi quod nunquam legitur fuisse imposuisse penitentiam. nisi. vade et amplius noli peccare. Unde Crisostomus super illum locum. alligat onera gratia etc. dicit sic. Si erramus modicam penitentiam imponentes. nonne melius est pro penitentiam quam dare rem quam pro nimiam crudelitatem succubere penitentiae. xxv. q. vij. alligat. Aug^o. Si non potest gaudere sacerdos de omni modo purgatione peccatorum. gaudet saltem quod liberatus a gehenna mittit ad purgatorium. Ex quo patet quod si penitentia imposita a sacerdote non est digna complebitur in purgatorio. Item ponitur quod aliquis confiteatur peccata sua tamen vult abstinere ab eis. vel vult abstinere ab uno et non ab altero. nunquam admittendum est ad penitentiam. Dico quod sacerdos debet confessionem istam audire et recipere. non tamen dicit eum absolueret. sed debet sibi de peccatis confessis salubriter consilium quod poterit exhibere et consilium quod faciat aliquam penitentiam pro peccatis. et inducere ad bonum quantum poterit. et omnia bona quae de consilio sacerdotis iste faciet quantumcumque in forma. i. sine charitate facta. quantumvis sibi non valeant directe quantum ad vitam eternam obtinenda. tamen valebunt sibi ad quantum tuorum vel ad aliquid ipsorum. Primo ad extremi iudicii supplicium tolerabilius subeundum. de pe. di. iij. Si quis autem non habet charitatem. Secundo ad temporalem prosperitatem obtinendam. de pe. di. iij. cavendum. xxij. q. ij. Si quibus. Tertio ad hoc ut illustretur citius cor eius ad penitentiam. de pe. dist. iij. fletus. in fi. Quarto quia dyabolus non potest sibi tantum nocere. sicut patet de iudeo. de quod narrat Gregorius in libro dyalogorum. quod quia se signaverat demones non potuerunt sibi nocere. Ex dictis patet quod ad hoc quod penitentia sit satisfactoria et meritoria oportet quod sit facta in charitate. i. quod ille qui facit eam sit sine peccato mortali. Sed pone. alicui penitentia iniuncta fuit penitentia.

De satisfactione

z añq̄ cōpleat p̄niam suā labi f̄i p̄ctm̄ mortale. z existens in p̄cto cōplet p̄niaz in iūctā. postea redit ad statū gr̄e. nū q̄d valet illa p̄nīa. l. tenet eam iterare. Ad h̄ dīc̄ sc̄tus Th̄o. d̄ aq̄no in q̄ro suo q̄ q̄dā sūt opa satisfactoria q̄ effect⁹ manet post q̄ ipsa facta sūt. sic postq̄ facta ē elēosina adhuc manet ei⁹ effect⁹. s. diminutio substātie sp̄al̄ d̄ans. S̄ilr̄ postq̄ aliq̄s ie iunauerit adhuc manet effect⁹ ieiunij q̄ ē debilitas corp̄alis ieiunans. Et talia q̄uis sint in p̄cto mortali facta nō op̄ret q̄iteret. Alia sūt opa satisfactoria q̄ postq̄ facta sūt nihil remanet de eis. sic ozo. z iō si fiat in p̄cto mortali oz̄ q̄ iterent. Un̄ si alicui fuit in iūctū in p̄nīa q̄ dicat centum p̄z n̄r̄. si dicat ea existēs in p̄cto mortali non p̄plet p̄niam. imo op̄ret q̄ iteret ea existēs in gr̄a. sc̄d̄ de elēosina z ieiunio. vt dictum ē Et circa h̄ sciēdū q̄ opa facta ī caritate mortificāt p̄ sequens p̄ctm̄ mortale. z viuificāt postea p̄ verā p̄niam si sc̄q̄. Sed illa q̄ nūq̄ fuerit viua. i. illa q̄ fuerit facta in p̄cto mortali nūq̄ p̄n̄ viuificari. Un̄ p̄sus Illa reuiuiscūt q̄ viua nata fuerunt. Ciuere nō p̄nt q̄ mortua nata fuerūt.

Cap. VI. quarti tractat⁹ sc̄de p̄tio p̄ncipal̄. Utruz vnus possit p̄ alio satisfacere.

¶ Unc restat vide vt vn⁹ possit p̄ alio satisfacere. Circa q̄d sciēdū q̄ iste p̄ q̄ q̄s satisfaciunt aut ē viu⁹ aut mortuus. Si sit viu⁹ aut ip̄e p̄t p̄ se satisfacere. aut non p̄t Si p̄t dico q̄ viu⁹ non p̄t p̄ alio viuo satisfacere. Et rō q̄ me mouet ad h̄ est ista. Eqtas em̄ diuie iusticie exigit vt q̄ peccat satisfaciatur. z h̄ si p̄t p̄ se. s̄z iste peccauit z p̄t p̄ se satisfacere q̄ oportet q̄ p̄ se satisfaciatur. Si at̄ nō p̄t p̄ se satisfacere tūc dīco q̄d p̄t p̄ eo satisfacere. S̄z ad h̄ req̄rūt m̄lta. q̄dā ex pte illi⁹ q̄ satisfaciunt. q̄dam ex pte illi⁹ q̄ satisfaciunt. q̄dā ex pte vtriusq̄. q̄dam ex pte opis satisfactorij. Ex pte illi⁹ q̄ satisfaciunt req̄rit. p̄p̄n̄ q̄tas. s. q̄ille q̄ satisfaciunt sit obligat⁹ p̄p̄n̄ q̄tate s̄q̄uis illi. p̄ q̄ satisfaciunt. Sic credo q̄ si p̄t estz impotēs ad satisfaciēdū. filij possz ceterz p̄currētibz satisfacere p̄ eo. Et rō ē. q̄ p̄t z filij sūt q̄i vna p̄sona. Ex pte illi⁹ q̄ satisfaciunt req̄rit nēcitas. s̄z q̄ indigeat. z etiam impossibilitas. s. q̄ nō possit p̄ se satisfacere.

*De q̄ sit in p̄t
Dudorū zcū
r̄arū*

Tracta. III. secunde partis

ere. Et p̄vtriusq; req̄rit caritas. s. q̄ vtrq; sit in caritate,
q̄ caritas est radix merēdi. ⁊ sine ipsa nullū opus est satisfi-
cōriuz. Et p̄te opis req̄rit maioritas. q̄. s. ille q̄ satisfaci-
t. alio faciat p̄ q̄ ille p̄ q̄ d̄z satisfacere. vt si ille p̄ q̄ satisfaci-
t. est obligat⁹ ad ieiunandū vnā sextā feriam nō sufficeret q̄ il-
le q̄ satisfaceret. p̄ illo ieiunaret illā sextā feriā. imo oportet
q̄ ampli⁹ ieiunaret. Et credo etiā q̄ req̄rat q̄ fiat auctoritate
superioris. Si at̄ ille p̄ q̄ satisfaci-
t. sit mortu⁹. tūc aut̄ ē in pa-
radiso. ⁊ tūc non indiget q̄ aliq̄s p̄ eo satisfaci-
t. quia vt ait Aug⁹. Iniuriā facit martiri q̄ orat p̄ martire. qd̄ itelligēdū
est de q̄libet q̄ est in paradiso. vt exp̄sse d̄z extra de cele. miss.
Cū marthe. Aut est in inferno. ⁊ tūc s̄m opinionē omniuz
theologoz nihil qd̄ fiat p̄ eo p̄ficiat sibi. qz in inferno nlla est
redemptio. Aut est in purgatorio. ⁊ tūc p̄t satisfieri p̄ eo a vi-
uis. Et ita dicit Aug⁹. in li. p̄ agenda cura mortuoz. vbi sic
dicit. Nō estimem⁹ ad mortuos p̄ qb̄ curā gerim⁹ p̄uentre
nisi q̄ p̄ eis siue altar̄ siue eleōsinaz siue orationū sacrificiū
solēnit supplicam⁹. xij. q. ij. Non estimem⁹. Et Bre. in. cap.
Anime. xij. q. ij. Anime defūctoz q̄tuor modis soluntur
aut oblatōib; sacerdotū. aut orōib; lectōz. aut charoz elemo-
sinis. aut ieiunāis cognatoz. Licet antē de p̄nia multa alia
essent dicenda hec tamen q̄ dicta sunt breuitatis causa suffi-
ciant. Sup̄ opis imp̄fectione veniā postulans a lectore. vt
q̄ corrigēda videat ⁊ addenda non inuidendi animo. sed be-
nigno corrigat ⁊ emēdet.

Explicit secūda particula hui⁹ operis